

Servicenämnden kallas till sammanträde 6/2021**Tid** Tisdagen den 28 september 2021 kl. 09:00**Plats** Skype**Föredragningslista**

- 1 Sammanträdets öppnande och godkännande av föredragningslista**
- 2 Val av justerare och dag för justering**

Beslutsärenden

- 3 Handlingsplan för ett cirkulärt byggande i Stockholms stad 2021-2024 - med fokus på minskat byggavfall**
Omedelbar justering
SF 2021/329
- 4 Remiss på Motion om att ursprungsmärka kommunens matsedlar, KS 2020/1311**
Omedelbar justering
SF 2021/326
- 5 Tertialrapport Tertial 2 2021 för Servicenämnden**
Omedelbar justering
SF 2021/224

Anmälningssärenden**6 Anmälan av beslut fattade enligt delegation**

SF 2021/55

7 Anmälan av föregående mötesprotokoll SN 210615

SF 2021/85

**8 Anmälan av förvaltningsgruppens mötesprotokoll
210921**

SF 2021/54

Övrigt**9 Frågor från nämnden****10 Förvaltningschefens information**

Handlingsplan för ett cirkulärt
byggande i Stockholms stad
2021-2024 - med fokus på
minskat byggavfall

3

SF 2021/329

Miljöförvaltningen	Dnr MF 2020-6729
Exploateringskontoret	Dnr E2020-05337
Arbetsmarknadsförvaltningen	Dnr AMF 2021/166
Fastighetskontoret	Dnr FSK 2021/158
Kyrkogårdsförvaltningen	Dnr KYF 2021/381
Serviceförvaltningen	Dnr SF 2021/77
Stadsbyggnadskontoret	Dnr 2021-01550
Trafikkontoret	Dnr T 2021-00421
AB Familjebostäder	Dnr FB 2021/486-1
Ab Stockholmshem	Dnr 2021-622
AB Svenska Bostäder	Dnr SB 2021/99
Micasa Fastigheter i Stockholm AB	Dnr 2021-0270
Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB	Dnr 2021-00065
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	Dnr SGAF 2021/21
Stockholm Vatten och Avfall AB	Dnr 21HOL17
Stockholms Hamn AB	Dnr SH 2021/157

Handläggare

Miljöförvaltningen
Therese Rydstedt, 08-508 28 951

Exploateringskontoret
Frida Nordström, 08-508 87 616

Arbetsmarknadsförvaltningen
Albin Lindström, 08-508 47 998

Fastighetskontoret
Ingrid Sandström, 08-508 26 734

Kyrkogårdsförvaltningen
Göran Höglund, 08-508 30 124

Serviceförvaltningen
Annika Press, 08-508 11 820

Stadsbyggnadskontoret
Anton Törnkvist, 08-508 27 211

Trafikkontoret
Petra Fridman, 08-508 26 295

AB Familjebostäder
Helena Ulfsparré, 08-737 22 42

AB Stockholmshem
Helena Söderlund, 08-508 39 399

AB Svenska Bostäder
Gina Widsing, 08-508 37 127

Micasa Fastigheter i Stockholm AB
Marcus Widstrand, 08-508 36 075

Till

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2021-08-24

Exploateringsnämnden
2021-08-26

Arbetsmarknadsnämnden
2021-08-24

Fastighetsnämnden
2021-09-28

Kyrkogårdsnämnden
2021-09-30

Servicenämnden
2021-08-31

Stadsbyggnadsnämnden
2021-08-26

Trafiknämnden
2021-08-26

Styrelsen för AB Familjebostäder
2021-09-07

Styrelsen för AB Stockholmshem
2021-09-09

Styrelsen för AB Svenska Bostäder
2021-09-09

Styrelsen för Micasa
2021-09-23

Miljöförvaltningen
Plan och miljö

Fleminggatan 4
Box 8136
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 951
Växel 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
start.stockholm

Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB Anna M Nyström, 08-508 46 092	Styrelsen för SISAB 2021-09-28
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB Mats Viker, 08-508 35 320	Styrelsen för SGA Fastigheter AB 2021-10-14
Stockholm Vatten och Avfall AB Malin Werner, 08-522 135 85	Styrelsen för SVOA 2021-09-09
Stockholms Hamn AB Charlotta Solerud, 08-670 27 07	Styrelsen för Stockholms Hamn 2021-09-01

Handlingsplan för ett cirkulärt byggande i Stockholms stad 2021-2024

- med fokus på minskat byggavfall

Förslag till beslut

1. Godkänna miljöförvaltningens, exploateringskontorets och Stockholm Vatten och Avfalls förslag till Handlingsplan för ett cirkulärt byggande i Stockholms stad 2021-2024 – med fokus på minskat byggavfall.

Anna Hadenius Elektroniskt undertecknad
av Anna Hadenius
Datum: 2021.05.24
09:03:31 +02'00'

Anna Hadenius
Förvaltningschef
Miljöförvaltningen

Anders Kindberg Elektroniskt undertecknad
av Anders Kindberg
Datum: 2021.05.31
17:16:31 +02'00'

Anders Kindberg
Förvaltningschef
Fastighetskontoret

Gunilla Glantz Elektroniskt undertecknad
av Gunilla Glantz
Datum: 2021.05.25
08:11:57 +02'00'

Gunilla Glantz
Förvaltningschef
Trafikkontoret

Johan Castwall Elektroniskt undertecknad
av Johan Castwall
Datum: 2021.05.31
12:49:49 +02'00'

Johan Castwall
Förvaltningschef
Exploateringskontoret

Svante Borg Elektroniskt undertecknad
av Svante Borg
Datum: 2021.05.25 15:08:56
+02'00'

Svante Borg
Förvaltningschef
Kyrkogårdsförvaltningen

aa56172 Elektroniskt undertecknad
av aa56172
Datum: 2021.05.28
14:39:03 +02'00'

Anette Scheibe Lorentzi
Förvaltningschef
Stadsbyggnadskontoret

Charlotte
Goliath

Elektroniskt undertecknad
av Charlotte Goliath
Datum: 2021.05.25 15:21:37
+02'00'

Charlotte Goliath
Förvaltningschef
Serviceförvaltningen

Mårten
Frumerie

Elektroniskt undertecknad
av Mårten Frumerie
Datum: 2021.05.25 20:04:59
+02'00'

Mårten Frumerie
VD
Stockholm Vatten och Avfall AB

Stefan
Sandberg

Elektroniskt undertecknad av Stefan
Sandberg
Datum: 2021.05.26
22:19:39 +02'00'

Stefan Sandberg
VD
AB Svenska Bostäder

Claes
Magnusson

Elektroniskt undertecknad av Claes
Magnusson
Datum: 2021.05.27
09:59:00 +02'00'

Claes Magnusson
VD
Skolfastigheter i Stockholm AB

Thomas
Andersson

Elektroniskt undertecknad av
Thomas Andersson
Datum: 2021.05.27
12:52:06 +02'00'

Thomas Andersson
VD
Stockholms Hamn AB

af56816

Elektroniskt undertecknad
av af56816
Datum: 2021.05.25
18:56:22 +02'00'

Karina Uddén
Förvaltningschef
Arbetsmarknadsförvaltn.

ad80921

Elektroniskt undertecknad av
ad80921
Datum: 2021.05.26
17:21:16 +02'00'

Anette Sand
VD
AB Stockholmshem

Maria
Mannerholm

Elektroniskt undertecknad
av Maria Mannerholm
Datum: 2021.05.27
09:50:13 +02'00'

Maria Mannerholm
VD
Micasa Fastigheter i
Stockholm AB

Mats Viker
VD

ae68448

Elektroniskt undertecknad av
ae68448
Datum: 2021.05.27
12:29:09 +02'00'

Stockholm Globe Arena
Fastigheter AB

Jonas
Schneider

Elektroniskt undertecknad
av Jonas Schneider
Datum: 2021.05.28 11:32:48
+02'00'

Jonas Schneider
VD
AB Familjebostäder

Sammanfattning

Byggbranschen står för en stor påverkan på klimatet och ett stort resursslöseri av material på grund av dagens linjära bygg- och anläggningsprocesser.

Kommunfullmäktige gav i budget 2020 miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB samt exploateringsnämnden ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall. Handlingsplanen fokuserar i första hand på åtgärder i stadens egna nyproduktions-, ombyggnads- och rivningsprojekt. Åtgärder för cirkularitet och minskat byggavfall från hushållen har exkluderats. Schakt- och återfyllnadsmassor hanteras i ett särskilt uppdrag hos exploateringskontoret varför åtgärder för detta ej ingår i denna handlingsplan. Planen har varit på en kontorsremiss internt i staden samt tidigare även en informell avstämning både internt inom staden och externt till nyckelaktörer i byggbranschen. Remissinstanserna är överlag positivt inställda till handlingsplanen och anser att den är ambitiös men ändå realistisk att genomföra. I detta tjänsteutlåtande redovisas hur framtagandet har gått till samt bifogat finns själva förslaget till handlingsplan.

Bakgrund

Byggbranschen i Sverige genererar drygt 10 miljoner ton avfall per år. Det är mer än dubbelt så mycket jämfört med hushållsavfall, och mest av alla branscher bortsett från gruvindustrin. Det saknas uppgifter för hur mycket byggavfall som genereras totalt inom Stockholms stad. Uppföljning av byggavfall från husbyggnad som har gjorts i Norra Djurgårdsstaden samt inom Familjebostäder visar att mängderna varierar stort mellan olika nybyggnadsprojekt, från 22 upp till 85 kg per kvadratmeter BTA (bruttoarea). Familjebostäder har uppskattat kostnaden för byggavfall till ca 100 000 kr per nyproducerad lägenhet. I samband med ombyggnader och rivningar av byggnader och inredningar slängs stora mängder byggdelar som skulle kunna återanvändas vid om- och nybyggen. Det förekommer också att nytt byggmaterial, som inte kommit till användning vid ett bygge, slängs som avfall. Detta är ett stort resursslöseri och medverkar till en stor påverkan på klimatet.

Cirkulär ekonomi är högt upp på både EU:s agenda och hos den svenska regeringen. EU-kommissionen har under 2020 presenterat en ny handlingsplan för cirkulär ekonomi där byggande och byggnader är en av sju prioriterade värdekedjor. Den svenska regeringen presenterade sommaren 2020 en strategi för cirkulär ekonomi, där kärnan är en vision om *”Ett samhälle där resurser används effektivt i giffria cirkulära flöden och ersätter jungfruliga*

material". I strategin beskrivs bygg- och fastighetssektorn inklusive bygg- och rivningsavfall som en av totalt sex prioriterade materialströmmar. Regeringen presenterade i januari 2021 en handlingsplan för cirkulär ekonomi till följd av strategin med styrmedel och åtgärder som regeringen har beslutat eller har för avsikt att besluta. Hela byggbranschen står nu inför en stor omställning – att gå från ett linjärt byggande till ett cirkulärt byggande. I ett projekt från Göteborg¹ beskrivs en cirkulär bygg- och rivningsprocess som en process där befintliga resurser används i största möjliga utsträckning. Användning av återbrukat och återvunnet material är normalfallet, och nya jungfruliga material är undantag.

Staden har, som kommun och stor beställare av byggnader och anläggningar, betydande möjligheter att främja ett cirkulärt byggande. Det handlar om styrning, kunskapsuppbyggnad, att samverka med marknadens aktörer, att ställa krav och följa upp cirkulära lösningar, att genomföra pilotprojekt men också att möjliggöra exempelvis lagringsplatser för återbrukat byggmaterial.

Ärendet

Kommunfullmäktige gav i budgeten för 2020 *"Miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och Exploateringsnämnden ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall"*.

Under processen med att ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall växte frågan fram om att det snarare bör bli en handlingsplan för att främja ett cirkulärt byggande. En handlingsplan för ett cirkulärt byggande tar ett bredare grepp om frågan och skapar en tydligare målbild för alla som berörs av handlingsplanen. Att minska byggavfall och främja cirkularitet hänger ihop, men i en cirkulär bygg- och rivningsprocess försvinner avfall alltmer som begrepp, och ses snarare som en resurs och det är dit man bör sträva. Återbruk och återvinning är viktiga delar i ett cirkulärt byggande liksom även förebyggande åtgärder i tidiga skeden för att undvika att avfall uppstår.

Detta tjänsteutlåtande utgör en redogörelse för framtagandet av förslaget till *Handlingsplan för ett cirkulärt byggande i Stockholms stad 2021-2024 – med fokus på minskat byggavfall* och förslaget till handlingsplan.

Ärendets beredning

Arbetet med att ta fram denna handlingsplan har letts av miljöförvaltningen tillsammans med en arbetsgrupp med representanter från stadens byggande bolag och förvaltningar; nämligen exploateringskontoret, fastighetskontoret, Stockholmshem, Familjebostäder, Micasa och Skolfastigheter i Stockholm AB. Arbetsgruppen har setts vid tolv tillfällen. Som en del i arbetet har exploateringskontoret lett arbetet med att ta fram åtgärder för minskat anläggningsavfall.

Projektets styrgrupp har varit representanter från miljöförvaltningen, exploateringskontoret och Stockholm Vatten och Avfall. Styrgruppen har haft sammanlagt fem möten. En bredare referensgrupp har också bidragit till handlingsplanens innehåll genom både djupintervjuer och en workshop med representanter från Byggföretagen Sverige, byggtreprenörer, avfallsföretag, rivningsföretag och nyckelpersoner från stadens egna bolag och förvaltningar. En förstudie har levererats av Sweco. Handlingsplanen har först skickats på en avstämning till arbetsgrupp och referensgrupp. Därtill har handlingsplanen skickats ut på en bredare informell avstämning där ytterligare synpunkter också inhämtats från fler externa aktörer såsom några andra kommuner, bygg- och återbruksföretag och ytterligare branschorganisationer. Handlingsplanen har slutligen skickats ut på en kontorsremissrunda internt inom staden till berörda förvaltningar och bolag.

Avgränsningar

I arbetet med handlingsplanen har vissa avgränsningar gjorts. Handlingsplanen fokuserar i första hand på åtgärder i stadens egna nyproduktions-, ombyggnads- och rivningsprojekt. Åtgärder för cirkularitet och minskat byggavfall från hushållen har exkluderats. Schakt- och återfyllnadsmassor är en stor del av byggavfallet och staden arbetar aktivt för en förbättrad cirkularitet och minskad miljöpåverkan från dessa massor. Frågan hanteras dock inte i denna handlingsplan utan hanteras bland annat i ett särskilt uppdrag som leds av exploateringskontoret samt i regionala samarbeten. Däremot ingår annat anläggningsavfall, till exempel avfall vid byggande av broar, viadukter, redskap i lekpark och dylikt. För specifika åtgärder rörande plastmaterial hänvisas till pågående framtagande av handlingsplan för plast.

Våra synpunkter och förslag

18 förslag till åtgärder för att främja ett cirkulärt byggande i Stockholms stad

Detta blir stadens första handlingsplan för ett cirkulärt byggande. Det är ett allra första steg i ett långsiktigt arbete för ökad cirkularitet och minskat byggavfall, med ett inledande fokus på att testa nya arbetssätt och öka kunskapen genom bland annat pilotprojekt. Erfarenheter och lärdomar kan sedan tas vidare och på sikt skalas upp när det utvecklats mer kostnadseffektiva lösningar. Planen blir en del i att konkretisera hur målen i miljöprogrammet om ett fossilfritt och resurssmart Stockholm kan nås. Arbetet med framtagandet av denna handlingsplan har resulterat i 18 åtgärdsförslag för att främja ett cirkulärt byggande. Förslagen handlar om strategiska åtgärder såsom styrning, kunskapsuppbyggnad, mätning och uppföljning, men också om kravställning och uppföljning av krav genom bland annat pilotprojekt. För att hålla ihop frågorna om cirkulärt byggande inom staden föreslås ett internt centrum för cirkulärt byggande. Förslaget är att centrumet hålls ihop av Miljöförvaltningen på liknande sätt som Kemikaliecentrum och Energi-centrum. Här krävs ett aktivt deltagande av de byggande bolagen och förvaltningarna. En inledande testperiod av centrumet föreslås för att därefter utvärderas. Under testperioden ska det interna centrumet för cirkulärt byggande kopplas till styrgrupp eller liknande.

En del av förslagen i handlingsplanen är av utredningskaraktär, exempelvis att utreda en återbrukscentral (mellanlagringsplats) för byggmaterial vilket är en förutsättning för storskaligt återbruk i staden. De föreslagna åtgärderna är indelade i avsnitten: Strategiska åtgärder, Skapa förutsättningar för återbruk, Nyproduktion, Ombyggnad, Rivning samt Anläggningsarbeten. En viktig åtgärd är att börja mäta och följa upp byggavfallet inom staden, och staden föreslås arbeta för en branschgemensam mätmetod för att på sikt sätta mål för minskat byggavfall.

Åtgärdsförslagen i handlingsplanen ska ses som ett första steg på vägen mot ett cirkulärt byggande.

Resultat från den informella avstämningen

Handlingsplanen skickades ut för informell avstämning under hösten vilket innebar att den skickades till enskilda personer på bolag och förvaltningar samt till nyckelpersoner vid externa

organisationer och företag. Totalt skickades den ut till 16 förvaltningar och bolag i staden varvid 14 svarade. Externt svarade 11 organisationer/företag. Sammanfattningsvis kan konstateras att förslaget till handlingsplan tagits emot mycket positivt – både internt inom staden och externt. Flera konstaterar att det är ett ambitiöst förslag men samtidigt fullt realistiskt att genomföra.

Resultat från kontorsremissen

Handlingsplanen skickades ut på en kontorsremiss under februari/mars 2021 till alla berörda förvaltningar och bolag exkl. miljöförvaltningen, exploateringskontoret och SVOA (eftersom de tagit fram handlingsplanen). Samtliga har besvarat remissen. Det kan konstateras av remissvaren att berörda är generellt positiva till handlingsplanen och att åtgärderna som föreslås är bra. Vissa justeringar har gjorts bland annat gällande tidplan och ansvariga för genomförande i hanteringen av kontorsremissen. En utredningsåtgärd ströks rörande utredning av tidiga skeden.

Miljöförvaltningens roll i genomförandet

Miljöförvaltningen föreslås få en samordnande roll i genomförandet av handlingsplanen, och många av åtgärderna ansvarar miljöförvaltningen för eller är med och stödjer. Kärnan i arbetet föreslås bli ett internt centrum för cirkulärt byggande med hemvist på miljöförvaltningen (i likhet med Energicentrum och Kemikaliecentrum). Inledningsvis föreslås centrumet testas under en pilotperiod. Miljöförvaltningen får därmed också ansvar för att samordna flera av åtgärderna, för kompetensuppbyggnad och dialog med branschen, liksom ansvar för några av utredningsuppdragen.

Exploateringskontorets roll i genomförandet

Exploateringskontoret föreslås få huvudansvar för de två åtgärderna i handlingsplanen som rör anläggningsarbeten. Exploateringskontoret föreslås också delansvarig för flera andra åtgärdsförslag rörande husbyggnad. Exploateringskontoret föreslås också vara representerade i det interna centrumet för cirkulärt byggande där handlingsplanens åtgärder kommer att samordnas samt bland annat delta i utredningen om återbrukscentral.

SVOA:s roll i genomförandet

SVOA föreslås bidra med kompetens till det föreslagna interna centrumet för cirkulärt byggande, särskilt i frågor som rör exempelvis återbruk. Genom ett aktivt deltagande i centrumet kan dialog och samverkan intensifieras i dessa frågor mellan SVOA och stadens byggande bolag och förvaltningar. SVOA föreslås också vara huvudansvarig för utredningen om återbrukscentral. SVOA blir

också delansvarig för åtgärder rörande kravställning med mera eftersom SVOA också bygger till viss del.

Familjebostäders, Fastighetskontorets, Micasas, SISAB:s, Stockholmshems, Svenska Bostäders roll i genomförandet

De byggande bolagen och förvaltningarna i staden föreslås genomförandeansvar för flera av åtgärderna, främst rörande kravställning och uppföljning av krav samt genomförande av pilotprojekt både inom nyproduktion, ombyggnad samt rivning där så förekommer. De föreslås också medverka aktivt i det interna centrumet för cirkulärt byggande.

Kyrkogårdsförvaltningen och Stockholm Globe Arena Fastigheter AB:s roll i genomförandet

Föreslås implementera främst de gemensamma baskraven för bygg- och rivningsavfall i sina upphandlingar rörande nyproduktion, ombyggnad och rivning.

Stadsbyggnadskontorets roll i genomförandet

Stadsbyggnadskontoret föreslås bidra i utredning om återbrukscentral samt delta i internt centrum för cirkulärt byggande.

Serviceförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningens roll i genomförandet

Serviceförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen föreslås bli involverade i utredningsåtgärden som handlar om återbrukscentral.

Stockholms Hamn AB:s roll i genomförandet

Stockholms Hamns roll i genomförandet avser att finnas representerade i stadens interna centrum för cirkulärt byggande samt att implementera de gemensamma baskraven för bygg- och rivningsavfall i sina upphandlingar rörande nyproduktion, ombyggnad och rivning.

Trafikkontorets roll i genomförandet

Trafikkontoret föreslås vara involverat i de två åtgärderna rörande anläggningsarbete .

Bilagor

- Förslag till Handlingsplan för ett cirkulärt byggande i Stockholms stad 2021-2024 – med fokus på minskat byggavfall.

Handlingsplan för cirkulärt byggande

– med fokus på minskat byggavfall

2021–2024

Nämnd/styrelse

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Exploateringsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden

Fastighetsnämnden

Kyrkogårdsnämnden

Servicenämnden

Stadsbyggnadsnämnden

Trafiknämnden

Styrelsen för Familjebostäder

Styrelsen för Stockholmshem

Styrelsen för Svenska Bostäder

Styrelsen för Micasa Fastigheter i Stockholm

Styrelsen för Skolfastigheter i Stockholm, SISAB

Styrelsen för Stockholm Globe Arena Fastigheter

Styrelsen för Stockholm Vatten och Avfall AB

Styrelsen för Stockholms Hamn

Datum för beslut

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

ÅÅÅÅ-MM-DD

**Handlingsplan för cirkulärt byggande
– med fokus på minskat byggavfall**

Dnr: MHN 2020-6729 | Kontakt: miljöförvaltningen@stockholm.se | Omslagsfoto: Getty | Produktion: Blomquist Communication

Projektledare: Therese Rydstedt | Stygrupp: Gustaf Landahl, Göran Carlberg, Malin Werner
Arbetsgrupp: Fredrik Bergman, Örjan Lönngrén, Frida Nordström, Daniel Parianos, Zita Persson, Charlotta Porsö,
Ingrid Sandström, Helena Söderlund, Maria Thelin, Helena Ulfsparré, Anders Welin, Marcus Wistrand

Innehåll

Förord	5
Inledning	7
Resurssmart Stockholm.....	7
Agenda 2030 – Hållbar konsumtion och produktion.....	7
Avfallshierarkin.....	8
EU:s och nationellt arbete för cirkulär ekonomi.....	9
10 miljoner ton byggavfall per år.....	9
Den cirkulära bygg- och rivningsprocessen.....	9
Stockholms stads handlingsplan för cirkulärt byggande.....	10
Koppling till andra planer, program och projekt inom staden.....	10
Läsanvisning och implementering	13
Uppdrag och framtagande.....	13
Avgränsningar.....	14
Resurser, kostnader och finansiering.....	14
Stöd för implementering.....	18
Lednings- och uppföljningsansvar.....	18
Cirkulärt byggande – hinder och möjligheter.....	18
Åtgärder för att främja ett cirkulärt byggande	21
1. Övergripande strategiska åtgärder.....	24
2. Skapa förutsättningar för återbruk.....	29
3. Nyproduktion.....	32
4. Ombyggnad.....	37
5. Rivning.....	41
6. Anläggningsarbeten.....	43
Bilaga	47

Förord

Hela vårt samhälle står inför omfattande utmaningar när det gäller att minska klimatutsläppen och minimera vår resursförbrukning. Framtidens ekonomi är cirkulär och en mer hållbar resursanvändning inom byggsektorn är en stor och viktig del av denna omställning då svenska byggnader beräknas stå för en femtedel av Sveriges totala utsläpp. Energieffektiviseringar och energibesparingar har varit huvudfokus för miljö- och klimatarbetet inom byggsektorn tidigare, detta arbete är självklart fortfarande av stor vikt, men nu måste vi även gå vidare och se till byggnaders hela klimatpåverkan under hela livscykeln. Utvinning, tillverkning och transport av bygg- och anläggningsmaterial liksom hanteringen av byggavfall står för en omfattande påverkan på vår miljö och vårt klimat.

Byggsektorn har, liksom de flesta andra delar av vårt samhälle, stått för ett stort resursslöseri. Det linjära tänket, arbetssätten och affärsmodellerna har lett till att vi under lång tid rivit och slängt byggdelar och -material som istället hade kunnat återanvändas eller återvinnas. Det har varit svårt att sortera ut material att ta tillvara på, reparera och återbruka samtidigt som det varit billigare att köpa nytt. Denna användning av och syn på material måste förändras och vi måste alla bidra. Vi behöver pröva nya sätt och systematiskt ställa om. Det är inte en enkel uppgift, men en som vi måste klara av.

I Stockholms stads Miljöprogram 2020–2023 finns mål om att staden ska vara resurssmart och fossilfri. I stadens Klimathandlingsplan 2020–2023 återfinns även byggsektorn som ett av tre utpekade fokusområden där konsumtionsutsläppen ska minska. Målen finns på plats och nu måste de även bli verkstad.

Staden är en stor byggaktör och för att kunna nå målen i stadens styrdokument måste staden som helhet, våra byggande bolag och stadens förvaltningar styra om kursen till en cirkulär byggnadsprocess. En process där byggmaterial inte längre ses som avfall utan som en resurs som i första hand återbrukas och återanvänds eller som sista alternativ återvinnas. Det innebär också att inte bygga in miljö- och hälsofarliga ämnen eftersom dessa inte kan cirkuleras i framtiden. Vi måste i alla skeden av processen ställa om till ett cirkulärt tänkande, ställa cirkulära krav och följa upp dessa. Samverkan med branschens alla aktörer, kompetensuppbyggnad och erfarenhetsutbyte är en förutsättning för att vi ska lyckas.

Jag hoppas att genomförandet av denna handlingsplan ska bidra till nya arbetssätt, minska stadens klimatpåverkan och resursanvändning, och underlätta för den viktiga resan till ett mer cirkulärt byggande.

Jag hoppas att genomförandet av denna handlingsplan ska bidra till nya arbetssätt, minska stadens klimatpåverkan och resursanvändning, och underlätta för den viktiga resan till ett mer cirkulärt byggande.

FOTO: LISELOTTE VAN DER MEIJIS

Stockholm den XX månad, 2021

Katarina Luhr, miljö- och klimatborgarråd,
Stockholms stad

Inledning

Detta är Stockholms stads första handlingsplan för ett cirkulärt byggande, med fokus på minskat byggavfall. Det är ett första steg i ett långsiktigt arbete för ökad cirkularitet och minskat byggavfall, med ett inledande fokus på att testa nya arbetsätt och öka kunskapen genom bland annat pilotprojekt. Erfarenheter och lärdomar kan sedan tas vidare och på sikt skalas upp för att utveckla mer kostnadseffektiva lösningar.

Planen utgår främst från stadens *Miljöprogram 2020–2023* och det långsiktiga målet om *Ett resurssmart Stockholm*. Målbilden är att Stockholms stad till 2030 och därefter har utvecklats till en stad där resurser används effektivt och i enlighet med EU:s avfallshierarki. Det innebär att staden har identifierat och kartlagt stora resursflöden och har en utarbetad strategi för att skapa cirkularitet för dessa.

Resurssmart Stockholm

Målet om ett resurssmart Stockholm innefattar tre etappmål där denna handlingsplan särskilt fokuserar på etappmålet *”En ökad resurseffektivitet i samband med byggprocessen”* men kopplar också till etappmålen *”Ökad recirkulation av materiella resurser”* samt *”Minskad resursanvändning och klokare konsumtion”*.

Även det långsiktiga målet om Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm med etappmålen *”Minskade växthusgasutsläpp – högst 1,5 ton CO₂e per invånare”* och *”Minskad klimatpåverkan från konsumtionen”* har en tydlig koppling till handlingsplanen. Staden med dess bolag och förvaltningar kan påverka konsumtionens klimatpåverkan framför allt genom kravställande i inköpsprocessen.

Agenda 2030 – Hållbar konsumtion och produktion

Handlingsplanen knyter an till mål 12 i Agenda 2030 *”Hållbar konsumtion och produktion”* vars delmål *”Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall”* ingår.

Handlingsplanen har även koppling till Agenda 2030:s mål 3 – *god hälsa och välbefinnande*, mål 9 – *hållbar industri, innovationer och infrastruktur*, mål 11 – *hållbara städer och samhällen* samt mål 13 – *bekämpa klimatförändringarna*.

Agenda 2030

Avfallshierarkin

Den så kallade avfallshierarkin (även kallad avfallstrappan, se figur nedan) är grundläggande policy för förebyggande av avfall och avfallshantering i Sverige och EU.

Den innebär att avfall ska:

1. förebyggas,
2. förberedas för återanvändning,
3. materialåtervinnas,
4. energiåtervinnas,
5. bortskaffas (till exempel deponeras).

Prioriteringsordningen gäller så länge det är miljömässigt motiverat och ekonomiskt rimligt.

70%

I det svenska miljömålssystemet finns etappmål om att fram till 2025 ska årligen minst 70 procent av det icke-farliga bygg- och rivningsavfallet förberedas för återanvändning, materialåtervinnas eller återvinnas på annat sätt.

I det svenska miljömålssystemet finns etappmål om att fram till 2025 ska årligen minst 70 procent av det icke-farliga bygg- och rivningsavfallet (med undantag för jord och sten) förberedas för återanvändning, materialåtervinnas eller återvinnas på annat sätt (exklusive energiåtervinning)¹. I Sveriges nationella avfallsplan och förebyggande program pekas byggavfall ut som ett prioriterat område och att det finns stora förbättringsmöjligheter.

I Byggföretagens ”Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning”², bilaga 18, finns en sammanställning av lagar och regler gällande byggavfall. Från augusti 2020 gäller nya regler för bygg- och rivningsavfall, bland annat avseende skärpta krav på sortering vid byggarbetsplatserna³.

¹ naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Sveriges-miljomal/Etappmal/

² byggforetagen.se/app/uploads/2020/01/190520-Resurs-och-avfallshantering-vid-byggande-och-rivning.pdf

³ naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Avfall/Bygg-och-rivningsavfall/Nya-regler-for-sortering-av-bygg-och-rivningsavfall/

EU:s och nationellt arbete för cirkulär ekonomi

EU-kommissionen presenterade under 2020 en ny handlingsplan för cirkulär ekonomi⁴. Där pekas byggande och byggnader ut som prioriterade värdekedjor inom den cirkulära omställningen i EU.

Den svenska regeringen grundade år 2018 en delegation för cirkulär ekonomi⁵. Avsikten med delegationen är att den ska stödja arbetet med att ställa om Sverige till en cirkulär ekonomi. Delegationens tre fokusområden är design för cirkularitet, plast samt offentlig upphandling.

Regeringen beslutade under sommaren 2020 om en nationell strategi för cirkulär ekonomi⁶ som pekar ut riktningen och ambitionen för en långsiktig och hållbar omställning av samhället. Kärnan i strategin är en vision: *”Ett samhälle där resurser används effektivt i giftfria cirkulära flöden och ersätter jungfruliga material”*.

Bygg- och fastighetssektorn inklusive bygg- och rivningsavfall är en av totalt sex prioriterade materialströmmar. Regeringen presenterade i januari 2021 en handlingsplan för cirkulär ekonomi⁷ till följd av strategin med styrmedel och åtgärder som regeringen har beslutat eller har för avsikt att besluta.

Ett samhälle där resurser används effektivt i giftfria cirkulära flöden och ersätter jungfruliga material.

10 miljoner ton byggavfall per år

Byggbranschen⁸ i Sverige genererar drygt 10 miljoner ton avfall per år. Det är mer än dubbelt så mycket jämfört med hushållsavfall, och mest av alla branscher bortsett gruvindustrin⁹. Det saknas uppgifter för hur mycket byggavfall som genereras totalt inom Stockholms stad men det är stora mängder som måste minska. Sedan tio år har uppföljning av byggavfall gjorts i Norra Djurgårdsstaden samt inom Familjebostäder. Uppföljningarna visar att mängderna varierar stort mellan olika nybyggnadsprojekt, från 22 upp till 85 kg per kvadratmeter BTA¹⁰. Uppgifter om avfall från ombyggnad saknas.

Byggavfall kostar pengar. Men kostnaderna syns inte tydligt. I bästa fall syns avfallens behandlingskostnader för byggherren, men kostnader för inköp av material som visar sig överflödigt, transporter, containerhyra och så vidare är inte synliga utan är inbakade i projektets kostnader. Familjebostäder uppskattar kostnaden för byggavfall till cirka 100 000 kronor per nyproducerad lägenhet. Byggavfall har också en betydande påverkan ur ett resurshushållningsperspektiv samt miljöpåverkan, som exempelvis påverkan på klimatet och negativa effekter av miljö- och hälsoskadliga ämnen.

Den cirkulära bygg- och rivningsprocessen

I en cirkulär bygg- och rivningsprocess används befintliga resurser i största möjliga utsträckning. Användning av återbrukat och återvunnet material är normalfallet, och nya jungfruliga material är undantag¹¹.

4 ec.europa.eu/environment/circular-economy/pdf/new_circular_economy_action_plan.pdf

5 delegation.cirkularekonomi.se

6 regeringen.se/4a3baa/contentassets/619d1bb3588446deb6dac198f2fe4120/200814_ce_webb.pdf

7 regeringen.se/informationsmaterial/2021/01/cirkular-ekonomi---handlingsplan-for-omstallning-av-sverige

8 Branschen omfattar byggnation av bostadshus och andra byggnader, anläggningsarbeten av vägar, järnvägar, broar och liknande samt specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet, exempelvis rivning, markarbeten och bygginstallationer. Källa: naturvardsverket.se/upload/sa-mar-miljon/mark/avfall/statistikblad/avfall-statistikblad-byggbranschen.pdf

9 boverket.se/sv/byggande/hallbart-byggande-och-forvaltning/miljoindikatorer---aktuell-status/avfall

10 BTA betyder bruttoarea (total golvyta)

11 [Dags att bygga och riva cirkulärt! Göteborgs stad 2020](https://www.goteborg.se/om-goteborg/planering-och-utveckling/dags-att-bygga-och-riva-cirkulart/)

För att ett cirkulärt byggande ska bli verklighet på sikt krävs genomgripande förnyelse, utveckling och ändrat förhållningssätt hos alla aktörer.

Ett cirkulärt byggande handlar bland annat om att på olika sätt minimera avfall eller att öka återbruk och materialåtervinning¹². De första stegen i byggprocessen är ofta avgörande för att minska mängden byggavfall som uppstår. Genom cirkulär projektering, inventering med fokus på bevarande och återbruk samt noggrann planering av byggmaterial och källsortering gör att avfallsmängderna kan minskas.

Att planera och projektera för resurseffektivitet i tidiga skeden skapar förutsättningar för cirkulära flöden. I ett projekt i Göteborg definierades cirkulära materialflöden utifrån avfallstrappans tre översta trappsteg, det vill säga förebygga avfall, ökad återanvändning och materialåtervinning¹³.

För att ett cirkulärt byggande ska bli verklighet på sikt krävs genomgripande förnyelse, utveckling och ändrat förhållningssätt hos alla aktörer. Det krävs förändringar av regelverk, nya affärsmodeller, innovationer och samverkan. Ett helt cirkulärt byggande är i dagsläget en vision men stegvis behöver staden röra sig i den riktningen.

Stockholms stads handlingsplan för cirkulärt byggande

Denna handlingsplan syftar till att konkretisera vilka åtgärder som behöver prioriteras av stadens verksamheter för att i högre grad bidra till ett cirkulärt byggande. Planen föreslår stegvisa åtgärder där vissa saker måste komma på plats för att andra åtgärder ska kunna genomföras. I planen finns arton åtgärdsförslag som ska bidra till stadens långsiktiga mål om ett resurssmart och fossilfritt Stockholm.

Sammanfattningsvis står staden inför utmaningar, men arbetet med ett cirkulärt byggande kan också ge mervärden såsom en ökad samverkan mellan aktörer inom staden men också med andra parter. Staden kan bli än mer attraktiv och genom att arbeta i framkant så skapas stolthet och motivation bland medarbetare.

Koppling till andra planer, program och projekt inom staden

Stadens arbete med ett cirkulärt byggande och minskat avfall från byggsektorn är inte begränsat till denna handlingsplan. Övergripande styrdokument är *Stockholms stads miljöprogram 2020–2023* där etappmål 4.1, 4.2 och 4.3 behandlar mål som berör byggsektorn samt etappmål 1.1 och 1.2.

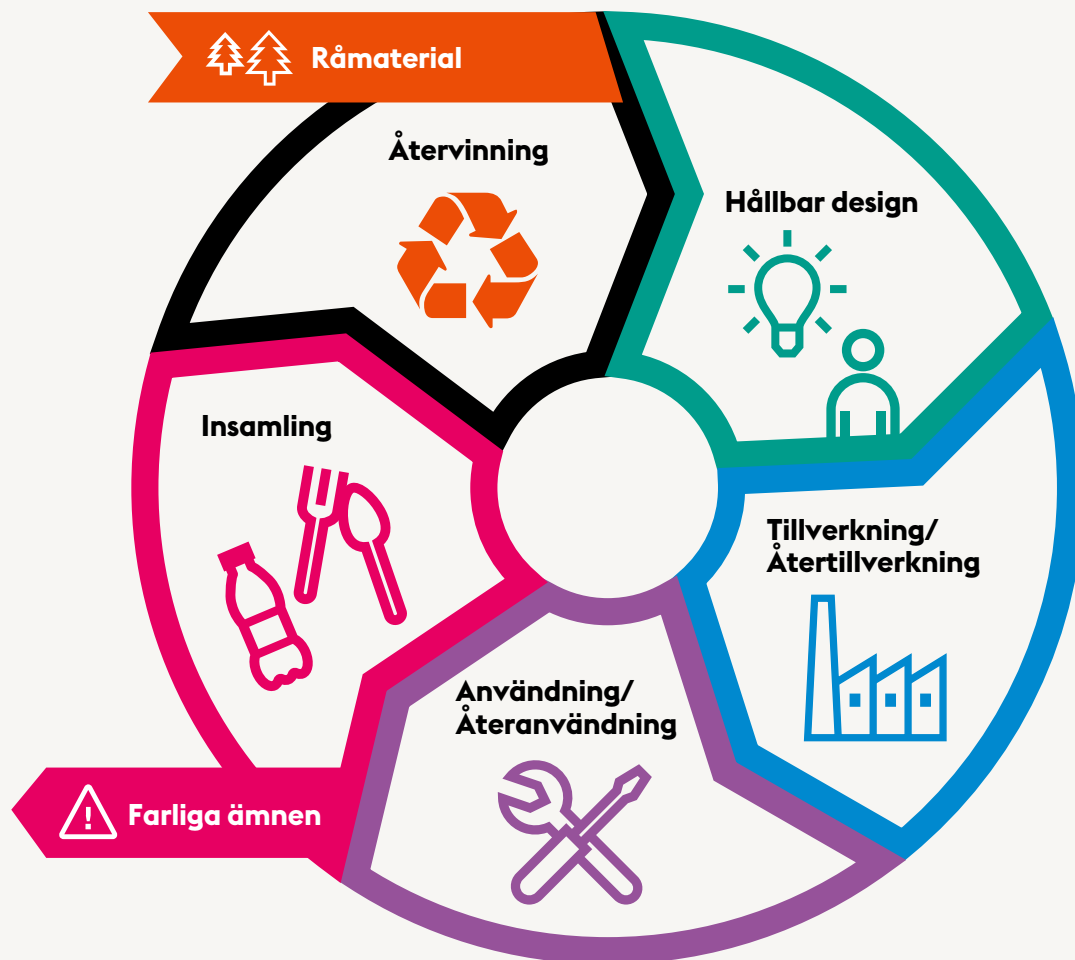
I *Stockholms stads klimathandlingsplan 2020–2023* behandlar kapitel nio konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser. Det finns även andra styrande dokument som också innehåller åtgärder kopplat till byggavfall, bland annat den nya *Avfallsplanen för Stockholm 2021–2024*. Avfallsplanen innehåller delmål och åtgärder främst för hushållsavfall (inklusive byggavfall) men berör också allt avfall som staden har rådighet över. Avfallsplanen hänvisar till Handlingsplanen för cirkulärt byggande.

Även *Stockholms stads kemikalieplan 2020–2023*, med avseende på kemikalier i byggmaterial, liksom *Handlingsplan för mikroplast 2019–2024* har kopplingar till planen, där vissa åtgärder i dessa planer tangerar åtgärderna i denna handlingsplan. Parallellt pågår också ett arbete med att ta fram en handlingsplan för hållbar plastanvändning liksom en revidering av programmet för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden. Stadens byggande bolag har under hösten 2019 tagit fram gemensamma krav för bygg- och rivningsavfall¹⁴.

¹² ivl.se/download/18.14bae12b164a305ba11aa53/1535448825219/C338.pdf

¹³ goteborg.se/wps/wcm/connect/d0600675-8e9c-4522-9984-4783c65d9a07/Slutrapport+Upphandlingskrav+f%C3%B6r+cirkul%C3%A4ra+ES

¹⁴ Gemensamma krav för bygg- och rivningsavfall, Stockholms stad; www.stockholmshem.se/globalassets/om-oss/nyheter/gemensamma-krav-for-bygg--och-rivningsavfall.pdf

Läsanvisning och implementering

Uppdrag och framtagande

Kommunfullmäktige gav i budgeten för 2020 Miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att ”i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och exploateringsnämnden ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall”.

Arbetet med att ta fram denna handlingsplan har letts av miljöförvaltningen tillsammans med en arbetsgrupp med representanter från exploateringskontoret, fastighetskontoret, Stockholmshem, Familjebostäder, Micasa och Skolfastigheter i Stockholm. Som en del i arbetet har exploateringskontoret lett arbetet med att ta fram åtgärder för minskat anläggningsavfall (åtgärd 6.1–6.2 i denna plan).

Projektets styrgrupp har varit representanter från miljöförvaltningen, exploateringskontoret och Stockholm Vatten och Avfall. En bredare referensgrupp har också bidragit till handlingsplanens innehåll genom både djupintervjuer och en workshop med representanter från branschorganisationen Byggföretagen Sverige, byggtreprenörer, avfallsföretag, rivningsföretag och nyckelpersoner från stadens egna bolag och förvaltningar. En förstudie kallad *Förstudie byggavfall*¹ har levererats av Sweco. Därtill har handlingsplanen skickats ut på en bredare informell avstämning och förutom ovan nämnda aktörer har ytterligare synpunkter också inhämtats från några andra kommuner, återbruksföretag samt branschorganisationen Byggmateriälsindustrierna. Därtill har handlingsplanen skickats på kontorsremiss till berörda förvaltningar och bolag.

Under processen med att ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall växte frågan fram om att det snarare bör bli en handlingsplan för att främja ett cirkulärt byggande. En handlingsplan för ett cirkulärt byggande tar ett bredare grepp om frågan och skapar en tydligare målbild för alla som berörs av handlingsplanen. Att minska byggavfall och främja cirkularitet hänger ihop, men i en cirkulär bygg- och rivningsprocess försvinner avfall alltmer som begrepp, och ses snarare som en resurs och det är dit vi ska sträva. Återbruk och återvinning är viktiga delar i ett cirkulärt byggande liksom även förebyggande åtgärder för att undvika att avfall uppstår.

Att minska byggavfall och främja cirkularitet hänger ihop, men i en cirkulär bygg- och rivningsprocess försvinner avfall alltmer som begrepp, och ses snarare som en resurs och det är dit vi ska sträva.

¹ Förstudien finns hos energi och klimatenheten, avdelning Plan och miljö, Miljöförvaltningen.

Avgränsningar

I arbetet med handlingsplanen har vissa avgränsningar gjorts. Handlingsplanen fokuserar i första hand på åtgärder i stadens egna nyproduktions-, ombyggnads- och rivningsprojekt. En del av åtgärderna kan inspirera och vägleda privata aktörer som får markanvisning på stadens mark. I förlängningen kan kravställning komma att bli aktuellt i överenskommelse om exploatering.

Åtgärder för cirkularitet och minskat byggavfall från hushållen har exkluderats. Schakt- och återfyllnadsmassor är en stor del av byggavfallet och staden arbetar aktivt för en förbättrad cirkularitet och minskad miljöpåverkan från dessa massor. Frågan hanteras dock inte i denna handlingsplan utan hanteras bland annat i ett särskilt uppdrag som leds av exploateringskontoret samt i regionala samarbeten.

Däremot ingår annat anläggningsavfall, till exempel avfall vid byggande av broar, viadukter, redskap i lekparkar och dylikt. För specifika åtgärder rörande plastmaterial hänvisas till pågående framtagande av handlingsplan för hållbar plastanvändning².

Resurser, kostnader och finansiering

Flera av handlingsplanens åtgärder kan genomföras utan betydande merkostnader. Andra åtgärder är mer kostsamma, både gällande personalresurser och konsultmedel.

Flera åtgärder handlar om kravställning och genomförande av pilotprojekt. Det har inte varit möjligt att uppskatta kostnader för pilotprojekt då dessa kommer vara projektunika. Med skärpta krav på byggtreprenörer och nya arbetssätt kan byggprojekt komma att bli dyrare, särskilt inledningsvis då pilotprojekten genomförs. Det är därför viktigt att pilotprojekten utvärderas noggrant, särskilt med avseende

² Miljöförvaltningens pågående budgetuppdrag 2020 med framtagande av handlingsplan för plast.

på kostnader. Erfarenheter från pilotprojekten syftar till att ligga till grund för avvägningar gällande framtida åtgärder i syfte att främja ett cirkulärt byggande. Krav som är tidskrävande och påverkar byggtiden är kostnadsdrivande, men vissa krav tar sannolikt mer tid endast under en läroperiod.

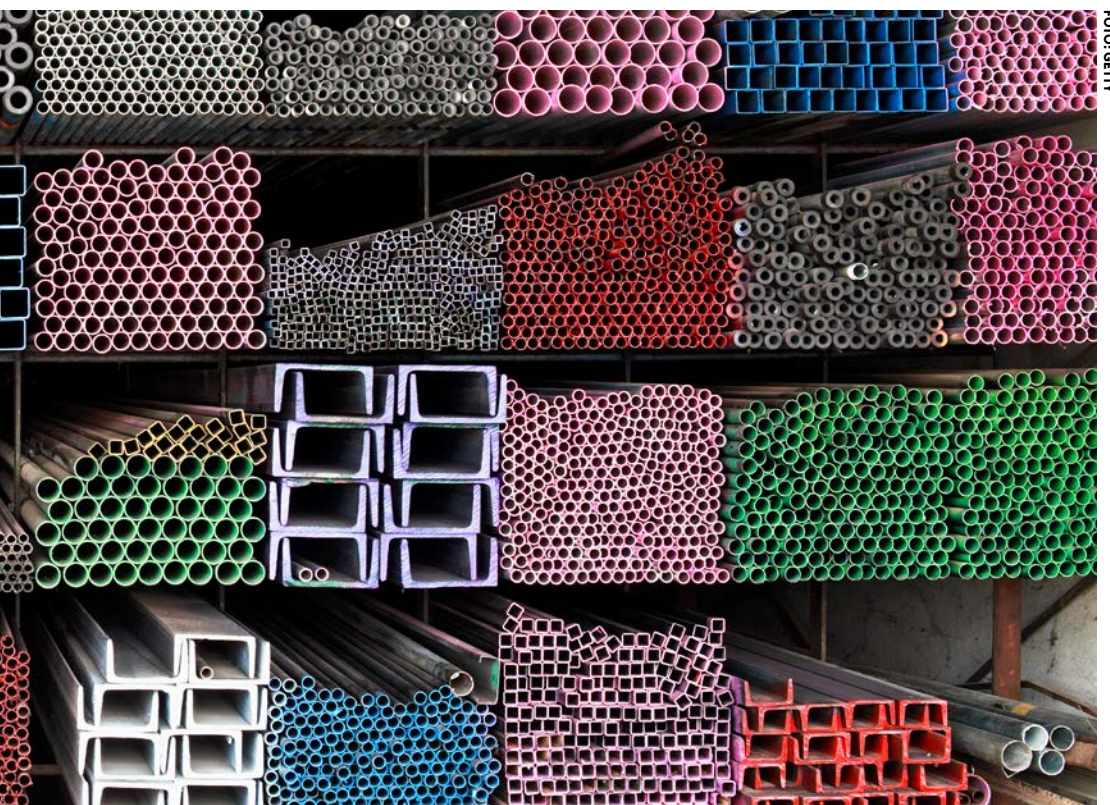
En bättre sortering av avfall, hantering av byggmaterial, att mindre mängder material köps in samt att överblivet material returneras borde kunna leda till minskade kostnader. Cirkulär projektering kan komma att öka kostnaderna inledningsvis eftersom det kräver förändrade tankesätt. Samtidigt pågår flera internationella, nationella och lokala initiativ som leder i samma riktning. Denna handlingsplan blir en del i den stora omställningen som samhället måste göra för att nå de globala hållbarhetsmålen och en cirkulär ekonomi.

Denna handlingsplan syftar till att, genom bland annat pilotprojekt, ta reda på vilka krav som är kostnadsdrivande, och att kraven utvärderas i takt med att erfarenheter erhålls. På längre sikt, när goda rutiner finns för ökad cirkularitet och resurseffektivitet hos stadens bolag, förvaltningar och entreprenörer kan förhoppningsvis byggkostnaderna minska. Syftet är att hitta kostnadseffektiva lösningar för ett cirkulärt byggande.

Vissa av åtgärderna är utvecklings- och utredningsprojekt som skulle kunna delfinansieras med nationella externa medel eller EU-medel. Gällande andra delar måste staden troligen anlita extern specialistkompetens.

Stadens verksamheter som pekas ut som ansvariga för åtgärder ansvarar för att i den ordinarie budgetprocessen identifiera behov och möjligheter. För samtliga åtgärder saknas medel inom nuvarande budgetram. En grov uppskattning har gjorts nedan av vad varje föreslagna åtgärd kan förväntas kosta staden.

Denna handlingsplan blir en del i den stora omställningen som samhället måste göra för att nå de globala hållbarhetsmålen och en cirkulär ekonomi.

	Åtgärd	Ansvarig	Uppskattad kostnad

En förutsättning för ett lyckat genomförande av handlingsplanen är att den är känd och accepterad hos alla berörda förvaltningar och bolag.

miljobarometern. stockholm.se

Miljöförvaltningen ansvarar för att beskriva stadens pågående arbete med handlingsplanen på Miljöbarometern så att beslutsfattare, medarbetare och intresserade stockholmare kan följa genomförandet av handlingsplanen.

Stöd för implementering

En förutsättning för ett lyckat genomförande av handlingsplanen är att den är känd och accepterad hos alla berörda förvaltningar och bolag. Miljöförvaltningen får huvudansvar att informera om handlingsplanen, både digitalt och fysiskt genom exempelvis informationsmaterial och seminarier. Dock är övriga berörda nämnder och styrelser ansvariga för information och förankring av handlingsplanen i de egna organisationerna.

Miljöförvaltningen får en samordnande roll för själva genomförandet av handlingsplanen bland annat med ansvar för att skapa mötesplatser och erfarenhetsutbyten, både internt och externt genom ett internt centrum för cirkulärt byggande. Förvaltningar och bolag behöver utse lämpliga personer som är ansvariga för genomförandet av åtgärderna och som kan ingå i dessa nätverk, exempelvis projektledare, miljösamordnare eller liknande. Det behövs en ömsesidig dialog för att arbetet med handlingsplanen ska drivas i rätt riktning och att åtgärderna blir genomförda.

Lednings- och uppföljningsansvar

Handlingsplanen är en konkretisering av vad som behöver göras för att målen som kopplar till byggsektorn (mål 1 och 4) i stadens miljöprogram 2020–2023 ska nås. Implementeringen av handlingsplanen sker därför enligt samma princip som för resten av miljöprogrammet: De nämnder och styrelser som har utpekat ansvar för genomförandet av åtgärderna ansvarar för att årligen arbeta in aktiviteter i sina verksamhetsplaner, och i förekommande fall också i miljö- och klimathandlingsplanerna.

På motsvarande sätt är respektive nämnd och styrelse ansvarig för att i verksamhetsberättelsen rapportera det arbete som genomförts med bäring på de åtgärder och aktiviteter de är ansvariga för. Dessa rapporteringar ligger sedan till grund för den uppföljning av miljöprogrammets etappmål som görs av utpekade uppföljningsansvariga nämnder. Stadsledningskontoret är ansvarigt för uppföljning av stadens miljöprogram som helhet.

Miljöförvaltningen ansvarar för att beskriva stadens pågående arbete med handlingsplanen på Miljöbarometern³ så att beslutsfattare, medarbetare och intresserade stockholmare kan följa genomförandet av handlingsplanen. Denna redovisning bygger på det som rapporteras i verksamhetsberättelserna av de genomförandeansvariga för respektive åtgärd.

Inför planperiodens slut ska miljöförvaltningen göra en fördjupad utvärdering av handlingsplanens genomförande, för att undersöka hinder och möjligheter. Resultatet ska användas som underlag för utveckling av vidare arbete kring cirkulärt byggande och en eventuellt ny handlingsplan för cirkulärt byggande.

Cirkulärt byggande – hinder och möjligheter

Ett cirkulärt byggande innebär bland annat att välja material med lång livslängd, hög kvalitet utan miljö- och hälsoskadliga ämnen där materialet går att demontera och reparera. Det innebär också att projektera så att spill inte uppkommer samt att återbruka och återvinna. Det kan också handla om att planera och bygga för en flexibel användning av byggnader.

³ miljobarometern.stockholm.se

Det förekommer dock många hinder idag för ett cirkulärt byggande. Nytt material är billigt jämfört med återbrukat (inklusive hanteringen som tar personalresurser), vilket resulterar i både brist på utbud och efterfrågan av material samt brist på ekonomiska incitament. Det handlar också om lagstiftning och regelverk som försvårar och gör det dyrare att exempelvis återbruka material. Det råder brist på rätt kompetens, medvetenhet och resurser och dessutom genomförs byggen under stor tidspress.

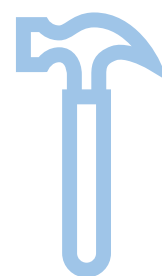
Trots en hög ambition att uppnå cirkularitet är det viktigt att inse att det under årens lopp använts material vid byggande som innehåller farliga ämnen, till exempel asbest, ftalater, CFC (klorfluorkarboner), klorparaffiner, PCB (polyklorerade bifenyl) och flamskyddsmedel. Vid rivningar uppkommer därför avfall som inte kan återcirkuleras utan som måste tas ur kretsloppet och destrueras. Detta faktum är också en påminnelse om hur viktigt det är att vid om- och nybyggnad använda material som är fria från farliga ämnen, att använda digital loggbok och registrera byggmaterial och vilka ämnen som ingår. Om vi inte gör det så kommer det i framtiden inte vara möjligt att cirkulera de material som idag byggs in. Material fria från farliga ämnen är därför en del av den cirkulära omställningen.

Flera marknadsmässiga och tekniska hinder utgör också utmaningar, till exempel avsaknad av logistik, etablerade system och verktyg för att möjliggöra effektivt och kvalitetssäkrat återbruk av material och produkter. Det finns också kulturella hinder i form av inrotade linjära materialflöden och arbetssätt.

Ett examensarbete från 2019, *Från linjärt till cirkulärt byggande*⁴ har bland annat fokuserat på vilka möjligheter kommuner har för att främja ett cirkulärt byggande och vad de bör prioritera. Där anges följande:

- Arbeta för närmare samarbete och dialog med marknadens aktörer, eftersom det möjliggör utbyte av information och perspektiv, det resulterar i kompetensutveckling och kan användas för att gemensamt skapa lösningar och strategier som främjar cirkulärt byggande.
- Verka för kunskapsbyggande om cirkulärt byggande i och omkring den kommunala organisationen.
- Efterfråga och ställa krav som främjar lösningar och affärsmodeller för cirkulärt byggande.
- Krav som ställs bör vara utformade så att beställare såväl som verksamhet förstår dess innebörd, och bör även indikera en långsiktig riktning för övriga parter i värdekedjan.
- Följa upp de krav som ställs, utvärdera effekten av de insatser som görs samt kommunicera resultaten så att utveckling sprids snabbare.

Åtgärderna som föreslås i denna handlingsplan fokuserar just på vad Stockholm stad och dess byggande bolag och förvaltningar kan göra för att främja ett cirkulärt byggande. Förslagen är inte på något sätt uttömmande eller heltäckande utan ska ses som ett första steg på vägen mot ett cirkulärt byggande.

Åtgärderna som föreslås i denna handlingsplan fokuserar just på vad Stockholm stad och dess byggande bolag och förvaltningar kan göra för att främja ett cirkulärt byggande.

⁴ Från linjärt till cirkulärt byggande – en explorativ studie kring perspektiv, hinder och drivkrafter, examensarbete Marie Wigren Skiogseld (2019)

Åtgärder för att främja ett cirkulärt byggande

För att främja ett mer cirkulärt och resurssmart byggande i staden behöver flera stegvisa åtgärder göras. Allt kan inte göras samtidigt, utan åtgärder behöver testas för att sedan skalas upp. Vissa åtgärder är helt eller delvis beroende av varandra.

Inledningsvis handlar det mycket om att skapa en arena för arbetet, att mäta, starta upp och testa projekt i mindre skala, för att därefter implementera bredare. En del bolag och förvaltningar i staden har redan lång erfarenhet medan andra inte kommit så långt.

Därefter handlar det om att skapa rutiner, att börja ställa cirkulära krav och att följa upp, att ompröva och revidera samt att öka kunskap och kompetens. Målet om ett cirkulärt byggande kommer inte att uppnås under denna handlingsplans tidsperiod (2021–2024), men detta är ett första steg.

Stadens främsta verktyg för att främja en cirkulär bygg- och rivningsprocess är genom upphandlingskrav och därigenom möjliggöra för företag som driver den här utvecklingen.

För att åstadkomma förändring och arbeta för ett cirkulärt byggande krävs att staden:

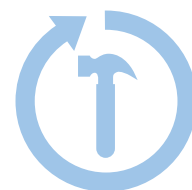
- tar ett samlat grepp med gemensamma krav. Gemensamma krav är en styrka och skapar en tydlighet gentemot branschen. Kraven ska skärpas successivt.
- sätter upp mål, krav och gör åtgärder genom strategisk styrning, till exempel denna handlingsplan. En förutsättning för detta är att systematisk metodik upprättas avseende mätningar och inventeringar för att åstadkomma kvalificerad måluppfyllelse samt för att möjliggöra uppföljning av krav och åtgärder.

På nästa uppslag listas de åtgärder som föreslås i denna handlingsplan. Därefter beskrivs åtgärderna mer i detalj under respektive avsnitt.

De olika åtgärdsavsnitten är:

1. Övergripande strategiska åtgärder
2. Förutsättningar för återbruk
3. Nyproduktion
4. Ombyggnad
5. Rivning
6. Anläggningsarbeten.

Inledningsvis handlar det mycket om att skapa en arena för arbetet, att mäta, starta upp och testa projekt i mindre skala, för att därefter implementera bredare.

Den fetstilta nämnda ansvarige är huvudansvarig för genomförande av angiven åtgärd. Med nämnda styrelser avses även underlydande dotterbolag.

1. Övergripande strategiska åtgärder

Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

2. Skapa förutsättningar för återbruk

Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

3. Nyproduktion

Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

4. Ombyggnad

	Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

5. Rivning

	Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

6. Anläggningsarbeten

	Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

1. Övergripande strategiska åtgärder

För att utveckla arbetet med att främja ett cirkulärt byggande krävs att staden vidtar flera strategiska åtgärder. Det handlar om att stärka kompetensen inom staden genom forum och nätverkande, både internt och externt. Att mäta, sätta mål och följa upp är också avgörande för att styra mot förbättring.

1.1 Inrätta internt centrum för cirkulärt byggande

Utmaningen

Att bygga, renovera och riva cirkulärt kräver mod att bryta gamla mönster. Det krävs att våga tänka nytt, testa nya affärsmodeller och utbyta kunskap. Idag saknas ett centrum som driver på och delar erfarenheter mellan stadens bolag och förvaltningar kring byggavfall och ett cirkulärt byggande.

Åtgärden

Ett centrum inrättas, i inledningsskedet som en pilot, där erfarenheter om cirkulärt byggande delas och utvecklas. Här krävs ett aktivt deltagande av alla stadens byggande bolag och förvaltningar, med förslagsvis en styrgrupp och arbetsgrupp. Det finns en fokusgrupp ”Hållbara miljöanpassade byggnader och anläggningar” i Norra Djurgårdsstaden som diskuterar bland annat frågor om byggavfall, vars erfarenheter kan tillvaratas.

Centrumet bör bland annat få till uppgift att föreslå successiva skärpningar av stadens gemensamma avfallskrav för bygg- och rivningsavfall, ta fram förslag till nya krav och riktlinjer samt säkerställa uppföljning av de gemensamma kraven. Centrumet identifierar hinder och initierar utvecklingsprojekt, utbildningsbehov och samverkan med andra aktörer. Centrumet undersöker också behovet av en intern informationsportal för att dela dokument.

Att bygga, renovera och riva cirkulärt kräver mod att bryta gamla mönster.

FOTO: LENNART JOHANSSON

Centrumet bör också ta ansvar för att driva påverkansarbete, exempelvis för hur livscykelkriterier i Byggvarubedömningen (BVB) kan utvecklas med avseende på avfallshantering. Vid positivt utfall av piloten övergår centrumet till ett bestående sådant efter år 2022.

Genomförande

Centrumet ska inrättas under en testperiod 2021–2022. Den fortsatta formen utvärderas efter testperioden.

Ansvariga för genomförande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för att starta upp och driva centrumet. Medlemmarna som aktivt deltar är styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa, SISAB, Stockholms Hamn, SVOA, fastighetsnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden.

1.2 Delta i storstadsöverenskommelse för cirkulärt byggande 2030

Utmaningen

Cirkulärt byggande är ett nytt och komplext område som kräver utveckling och förändring hos flera olika aktörer. Offentlig upphandling är ett viktigt verktyg för att öka på omställningstakten av byggbranschen mot ett cirkulärt byggande. Dock är tröskeln hög för offentliga beställare att i någon större omfattning ställa cirkulära upphandlingskrav, bland annat av oro för att driva på kostnader och/eller inte få några anbud. Andra utmaningar kan vara att fastighetsföretag och/eller byggaktörer inte vill ta ansvar eller risk för oprövade byggmetoder.

Åtgärden

Göteborgs stad har tagit initiativ till en storstadsöverenskommelse där Stockholm, Göteborg och Malmö tillsammans går ihop och åtar sig att efterfråga cirkulära produkter och arbetssätt av bygg- och rivningsprojekt. På så sätt garanteras en stor volym på efterfrågan över tid och incitament skapas för en konstruktiv dialog med branschen för att tillsammans mogna in i utvecklingsprocessen och undvika att fastna i enstaka spjutspetsprojekt. Genom att staden samverkar med storstäderna Malmö och Göteborg kan städerna med sin kraft av att vara stora beställare driva på utvecklingen mot ett cirkulärt byggande i en snabbare takt. En förstudie har redan gjorts där staden deltog⁵. Staden ska verka för att arbetet med att ta fram en storstadsöverenskommelse genomförs och därefter realiserar.

Genomförande

Enligt tidplan för projektet som leds av Göteborgs stad.

Ansvariga för genomförande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för deltagande i projektet.

Offentlig upphandling är ett viktigt verktyg för att öka på omställningstakten av byggbranschen mot ett cirkulärt byggande.

⁵ goteborg.se/wps/portal/start/miljo/det-gor-goteborgs-stad/cirkulara-goteborg-

Staden behöver bygga upp intern kunskap kring cirkulärt byggande.

1.3 Genomföra utbildningar och branschsamverkan för cirkulärt byggande

Utmaningen

Cirkulärt byggande är ett utvecklingsområde där det saknas kunskap, både inom och utanför staden. Det handlar om att bryta ny mark, skapa nya arbetssätt och affärsmodeller. Vad menas med begreppen, vad kan en kommun och dess bolag göra för att främja ett cirkulärt byggande? Hur kan krav ställas och utformas? Vad innebär cirkulär projektering? Vilka delar i en byggnad vid ombyggnad/rivning är lämpliga för återbruk och hur kan återbruk skalas upp? Hur ser återbruksmarknaden ut? Vilka goda exempel finns att ta efter? Hur arbetar andra aktörer med frågan? Frågorna är många. Staden behöver bygga upp intern kunskap kring cirkulärt byggande.

Åtgärden

Stadens interna centrum för cirkulärt byggande (se åtgärd 1.1) identifierar behov av kompetensutveckling inom staden. Centrumet anordnar lämpliga seminarier och utbildningar för att kompetensutveckla de medarbetare inom staden som involveras i cirkulärt byggande. Dessa kan vara upphandlare, byggprojektledare, miljöansvariga med flera inom staden. Det kan också handla om att ordna inspirationsseminarier för ledningsgrupper och beslutsfattare. Olika externa aktörer bjuds in till seminarier för nätverkande och erfarenhetsutbyte om cirkulärt byggande. Här får staden också möjlighet att samverka, utvecklas och utbyta information och kunskap tillsammans med andra aktörer inom cirkulärt byggande.

Genomförande

Arbetet startas upp 2021 och fortsätter därefter kontinuerligt.

Ansvariga för genomförande

Miljö- och hälsoskydds nämnden ansvarar för att erbjuda lämpliga utbildningar och kompetensutveckling samt driva nätverk och branschsamverkan, i nära samarbete med styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa, SISAB och SVOA, fastighetsnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden.

1.4 Implementera metod för uppföljning av mängden byggavfall på bolagsnivå såväl som stadsövergripande nivå

Utmaningen

För att kunna sätta mål och ställa krav på minskad mängd byggavfall behöver staden veta hur mycket byggavfall uppdelat i olika fraktioner som genereras från egna byggprojekt. I dagsläget finns generellt inte denna kunskap. Avfallsfraktioner redovisas ofta i projekten men utmaningen är att olika avfallsaktörer har olika benämningar på fraktionerna och redovisar på olika sätt vilket gör det svårt att jämföra olika projekt. Det saknas ett standardiserat sätt för uppföljning. Byggföretagens ”Resurs- och avfallsriktlinjer för byggande och rivning” hänvisar till Återvinningsindustriernas så kallade BEast-lista⁶ för fraktionsbenämningar och artikelstruktur så det finns en standard, men problemet är att den inte används fullt ut i branschen. Staden behöver kunna mäta byggavfallet för att kunna sätta relevanta mål, ställa krav och styra mot förbättringar. Kunskap om mängden byggavfall kan dessutom bidra till att synliggöra kostnaden samt miljöpåverkan från byggavfallet.

⁶ recycling.se/beast

Det saknas ett standardiserat sätt för uppföljning.

Åtgärden

Staden samverkar med branschen för att Byggföretagens ”Resurs- och avfallsriktlinjer för byggande och rivning” ska börja användas i branschen gällande lika fraktionsbenämningar samt samverkar med branschen för att skapa en likartad metod för uppföljning av byggavfall. Uppföljningen av byggavfall bör inledningsvis omfatta nyproduktion, men därefter även ombyggnads- och rivningsprojekt.

Stadens gemensamma avfallskrav måste kompletteras med krav på att byggtreprenörerna ställer krav på anlitate avfallsentreprenörer så de redovisar byggavfallsfraktionerna på det av staden anvisade standardiserade sättet. På sikt ska alla stadens byggprojekt redovisas enligt standard. Staden skapar system och rutiner för att på sikt följa upp avfallsmängder och fraktioner centralt. Fördelen med att använda en standard är att även privata byggaktörer kan följa efter. Det skulle förenkla för avfallsentreprenörerna, som idag är tvungna att bygga kundanpassade redovisningar. När statistik väl finns framme kan staden också börja sätta mål och ställa lämpliga krav på till exempel kg byggavfall per BTA beroende på typ av byggprojekt.

Genomförande

Metoden (vad som ska samlas in, hur det ska samlas in, mätas och följas upp och när) ska vara implementerad senast 2022.

Ansvariga för genomförande

Miljö- och hälsoskydds nämnden ansvarar för att utreda och implementera metoden, i nära samarbete med styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa och SISAB, fastighetsnämnden och exploateringsnämnden.

1.5 Upprätta mål för minskat byggavfall inom staden och följa upp dessa på bolagsnivå såväl som på stadsövergripande nivå

Utmaningen

I dagsläget finns inga övergripande mål för staden kopplat till minskat byggavfall och/eller cirkulärt byggande. I Norra Djurgårdsstaden ställer staden krav på maximal mängd byggavfall i nyproduktion; 20 kg byggavfall per kvadratmeter BTA vilket är samma krav som Upphandlingsmyndigheten anger i sina hållbarhetskriterier för totalentreprenader⁷. Ingen av byggaktörerna i Norra Djurgårdsstaden har hittills klarat det kravet, utan genomsnittet har legat på 43 kg byggavfall/kvadratmeter BTA⁸. I de byggande bolagens gemensamma krav på bygg- och rivningsavfall anges som målsättning vid nybyggnad av lokal och flerbostadshus att total byggavfallsmängd inte överskrider 20 kg/kvm BTA. Målet har hittills inte uppnåtts i något projekt.

Åtgärden

När staden får statistik på avfallsfraktioner per byggprojekt så kan staden och bolagen tydligare börja styra och sätta mål för minskat byggavfall. I det interna centrumet för cirkulärt byggande (se åtgärd 1.1) analyseras insamlad statistik och målförslag tas fram. Det kan bli olika mål för olika typer av byggprojekt, och mål kan införas stegvis. I första hand införas mål för nyproduktion. För mer ovanliga byggnadstyper, som exempelvis arenor, terminaler, mässhallar och andra kan andra typer av nyckeltal och mål behöva tas fram.

⁷ upphandlingsmyndigheten.se

⁸ norradjurgardsstaden2018.se/resurshushallning-och-klimatansvar/avfall

När statistik väl finns framme kan staden också börja sätta mål och ställa lämpliga krav.

Genomförande

Åtgärden kan genomföras först när staden har tillräckligt med statistikunderlag, dock senast 2023.

Ansvariga för genomförande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för att ta fram mål för minskat byggavfall, i nära samarbete med Styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa och SISAB, fastighetsnämnden och exploateringsnämnden.

1.6 Beräkna och följa upp byggavfallets klimatpåverkan

Utmaningen

I de klimatkalkylverktyg som finns idag för byggskedet beräknas byggavfallets klimatpåverkan med schablon. Det baseras på ett antagande om att samma mängd spill uppstår i alla byggprojekt, vilket dock visar sig inte stämma. I byggprojekt hos Familjebostäder i Stockholms stad under perioden 2009–2019 varierar mängden byggavfall som uppstår, i ett spann om 22,5–85 kg byggavfall per kvadratmeter BTA. Liknande erfarenheter finns i Norra Djurgårdsstaden med spann mellan 25–81 kg byggavfall per kvadratmeter BTA. Det innebär att byggprojekt orsakar olika klimatpåverkan beroende på att olika mängd byggavfall uppstår. Genom uppföljning av uppkommen mängd byggavfall av olika byggmaterial kan klimatpåverkan beräknas och synliggöras.

Åtgärden

Det behövs ett utvecklingsprojekt för att ta fram en metod för att göra en klimatberäkning kopplat till uppkommen mängd byggavfall. Syftet är att kunna beräkna och synliggöra klimatpåverkan från byggavfall/spill och i förlängningen kunna ställa klimatkrav på hela byggskedet, inbyggt material liksom mängd byggavfall. Med hjälp av statistikunderlag av avfallsmängder (åtgärd 1.4) kan stadens byggande bolag och förvaltningar med klimatberäkningsverktyg, till exempel Byggsektorns miljöberäkningsverktyg⁹ (BM), beräkna avfallets klimatpåverkan uttryckt som kilo CO₂e per BTA. Åtgärden är beroende av att BM-verktyget utvecklas med avseende på emissionsfaktorer för byggavfall. Staden söker tillsammans med lämpliga samarbetspartners finansiering för utvecklingsprojektet.

Genomförande

Åtgärden kan genomföras först när staden har tillräckligt med statistikunderlag (åtgärd 1.4), dock helst senast 2024.

Ansvariga för genomförande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för att söka finansiering, hålla ihop utvecklingsprojektet där Styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa och SISAB, fastighetsnämnden och exploateringsnämnden (via miljöprofilområden eller tävlingar inför markanvisning) bidrar med piloter.

Mängden byggavfall som uppstår varierar mellan 22,5–85 kg/BTA.

⁹ ivl.se/projektwebbar/byggsektorns-miljoberakningsverktyg.html

2. Skapa förutsättningar för återbruk

I samband med ombyggnader och rivningar av byggnader och inredningar slängs idag stora mängder byggdelar som skulle kunna återanvändas vid om- och nybyggen. Men det förekommer också att nytt byggmaterial som inte kommit till användning vid ett bygge slängs som avfall. Det kan handla om dörrar, fönster, inredningar som kök, glasväggar, beslag med mera men även annat grövre material som taktegel, murtegel samt isolering och byggsivor. Plast, som har stor potential att återanvändas eller materialåtervinnas, hamnar i fraktionen för brännbart. Plast som energiåtervinnas bidrar till minskad resurseffektivitet och ökad klimatpåverkan. Det är ett stort resursslöseri och harmoniserar inte med stadens ambitioner kring ett resurssmart och fossilfritt Stockholm. I Miljöprogram 2020–2023 anges under etappmål 4.1 att *”Under programperioden ska återbruket i Stockholm öka väsentligt och inom stadens verksamheter mångdubblas”*.

Åtgärderna som beskrivs i följande avsnitt hänger delvis ihop och är beroende av varandra, de hänger också ihop med åtgärderna 4.2 och 5.2 som handlar om att genomföra pilotprojekt vid ombyggnad- och rivning.

2.1 Testa och utvärdera befintliga digitala produkt- och marknadsplatser för återbruk

Utmaningen

Det saknas idag platser att lagra materialet som kan återbrukas, men också framför allt tillgång och efterfrågan på material. Det är en ”hönan eller ägget-utmaning” som måste lösas gemensamt av flera aktörer, och i någon ände måste man börja. Det finns redan digitala marknadsplatser för återbruk men inte någon större kommersialiserad

Det är en ”hönan eller ägget-utmaning” som måste lösas gemensamt av flera aktörer, och i någon ände måste man börja.

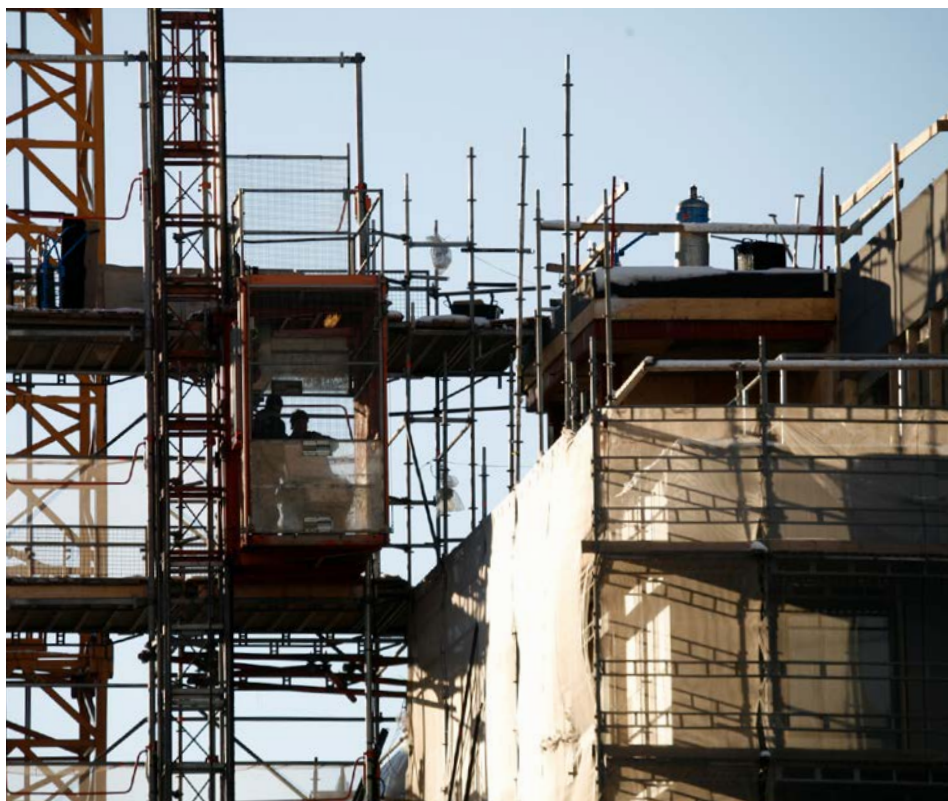

FOTO: YANAN LI

plats, som exempelvis Blocket. Centrum för cirkulärt byggande¹⁰ har tagit fram både en produkt- samt en marknadsplats¹¹ som planeras att bli kommersialiserad.

Åtgärden

Stadens byggande bolag och förvaltningar testar och utvärderar befintliga digitala produkt- och marknadsplatser för återbruk, exempelvis den som Centrum för cirkulärt byggande har tagit fram. Målet är att hitta en digital plats för återbruk som blir den som staden i regel ska använda. Staden undersöker samverkansmöjligheter med Centrum för cirkulärt byggande eller liknande aktörer. Inledningsvis kan det vara lämpligt att återbruket endast synliggörs på marknadsplatsen internt mellan stadens bolag och förvaltningar.

Genomförande

Åtgärden ska vara påbörjad senast 2022.

Ansvariga för genomförande

Miljö- och hälsoskyddsämnden ansvarar för att koordinera och utvärdera marknadsplats(er) för återbruk där styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa och SISAB, fastighetsnämnden och exploateringsnämnden agerar som testpiloter.

2.2 Utreda möjligheter för etablering av återbrukscentral i Stockholm eller närområdet

Utmaningen

En stor utmaning för återbruk är mellanlagring, eftersom det behövs mycket plats, omfattande logistik och etablerade marknader där varor kan säljas eller bytas. Stadens byggande bolag och förvaltningar bygger både nytt, renoverar och river byggnader där det finns stor potential att återbruka byggmaterial, både inom men också mellan projekten. De byggande bolagen och förvaltningarna skulle också kunna sälja och köpa återbrukat material av andra aktörer. Idag saknas dock plats för förvaring vilket gör att utmaningen är stor för att återbruka material i någon större omfattning.

Åtgärden

Staden utreder möjliga mellanlagringsplatser för återbrukat byggmaterial inom stor-stockholmsområdet samt hur en organisation för det skulle kunna se ut.

Utredningen bör bland annat undersöka följande frågor:

- Bör ett återbrukscentrum/mellanlagringsplats drivas i stadens egen regi, i samverkan med eller av annan aktör?
- Ska återbruksplatsen enbart vara till för stadens byggande bolag och förvaltningar eller omfatta även företag och privatpersoner?
- Kan staden samverka med andra kranskommuner?
- Går det att starta i mindre skala för att på sikt skala upp? Kan staden exempelvis utveckla Stocket återbruk till att omfatta fler återbruksområden?
- Finns det samordningsmöjligheter med Stockholm Vatten och Avfalls hantering av hushållens byggavfall?

¹⁰ ccbuild.se

¹¹ ccbuild.se/marknadsplats

En stor utmaning för återbruk är mellanlagring.

- Hur kan logistik i form av hämttjänster och distribution fungera?
- Hur kan återbruket finansieras? Går det att hitta externa finansieringsmöjligheter, till exempel EU-medel?
- Kan en eller flera återbrukscentraler skapa arbetstillfällen för personer som står utanför den ordinarie arbetsmarknaden?

Erfarenheterna från projektet Stocket återbruk inom staden har varit goda¹². Det konstaterades att det finns goda förutsättningar för att utöka de typer av inventarier som förmedlades via Stocket och särskilt byggnadsmaterial och vitvaror identifierades. Detta bör undersökas i ovan utredning. Det kan också vara värdefullt att hämta in kunskap och erfarenheter från kulturmiljöområdet (exempelvis kulturförvaltningen och stadsmuseet) eftersom återbruk av byggmaterial länge varit en del av byggnadsvården.

Målet är att staden inom handlingsplanens tidsperiod har utrett och fattat beslut om plats(er) och organisation för återbruk av byggmaterial. Att starta återbrukscentral kan bidra till andra samhällsvinster såsom att hjälpa människor som står utanför den ordinarie arbetsmarknaden till ett arbete, vilket man gjort i Malmö genom Malmö Återbyggedepå som funnits i 23 år. Flera städer har liknande återbrukslösningar. IVL har under 2020 gjort en nationell kartläggning och utvärdering av olika kommunlösningar¹³.

Genomförande

Utredningen ska vara genomförd senast 2022 för vidare hantering av resultat.

Ansvariga för genomförande

Styrelsen för Stockholm Vatten och Avfall AB ansvarar, med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och arbetsmarknadsnämnden, styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa och SISAB för att genomföra utredningen och ta fram underlag för beslut till kommunstyrelsen.

¹² Rapport 2019-03-04 ”Stocket återbruk – När en stor kommun återbrukar i större skala”

¹³ Återanvändning av bygg- och rivningsmaterial och produkter i kommuner, rapport

3. Nyproduktion

Vid nyproduktion av byggnader uppkommer stora mängder avfall. Mätningar visar att avfallsmängderna kan variera från omkring 20 kilo per BTA upp till över 80 kilo per kvadratmeter BTA. För att minska mängden avfall kan många åtgärder vidtas. Redan vid projekteringsfasen kan förebyggande åtgärder göras som leder till att avfall inte uppstår. Det avfall som inte kan undvikas på byggarbetsplatsen ska tas omhand på ett hållbart sätt med huvudfokus på cirkulära principer. Att onödigt avfall uppstår under byggproduktionen kan vara exempelvis på grund av tidspress, byggfel, vattenskador, val av byggmetod eller bristfällig kommunikation.

3.1 Utforma gemensam vägledning för projektering med cirkulära principer vid nyproduktion

Utmaningen

Hur en byggnad utformas och gestaltas påverkar i hög grad hur stor mängd avfall som kommer att uppstå vid byggskedet. Projektörer som arbetar i tidiga skeden behöver kunskap om vilka konsekvenser för kommande avfallsmängder som gestaltningen kan leda till. Det kan till exempel handla om att anpassa byggnadens mått till måtten på byggmaterial eller om vinklar som anpassas till byggmaterialens utformning. Det kan också handla om att välja material som underlättar framtida renoveringar, samt att undvika exempelvis vissa kompositmaterial och onödigt spill.

Vid upphandlingar av byggprojekt är det priset på byggmaterial som många gånger faller avgörandet vid beslut om vad som ska inhandlas. Billigare byggmaterial har i många fall sämre kvalitet, vilket kan leda till ett framtida ökat behov av renoveringar, där material måste bytas för att de tjänat ut på grund av slitage, vilket i sin tur leder till ökade avfallsmängder i framtiden. I sammanhanget kan det vara relevant att beakta hur lång tid vi planerar att en byggnad ska användas. De erfarenheter vi

Hur en byggnad utformas och gestaltas påverkar i hög grad hur stor mängd avfall som kommer att uppstå vid byggskedet.

FOTO: JOHAN PONTÉN

hittills har är att i stort sett samtliga flerbostadshus och skolor som uppförts under hela 1900-talet ännu används. Det indikerar att vi bör planera för långa brukstider och därmed hög kvalitet på inbyggda material. Det kan också vara av betydelse att planera för att möjliggöra flexibel användning av byggnaden i framtiden.

Åtgärden

Stadens byggande bolag och förvaltningar tar, med hjälp av lämplig kompetens, gemensamt fram en vägledning för arkitekter och projektörer för att underlätta en cirkulär projektering vid nyproduktion. Vägledningen ska underlätta för arkitekter och projektörer att planera för byggnader som ger upphov till:

- Små mängder avfall vid nybyggnadsskedet.
- Hög kvalitet som leder till litet framtida behov av reparationer.
- Att material som byggs in ska kunna återbrukas alternativt materialåtervinnas.
- Flexibla planlösningar för att möjliggöra att byggnaden kan användas under lång tid och för olika ändamål.
- Att enskilda komponenter med förväntat kortare livslängd än byggnadsverket som helhet ska vara möjliga att byta ut vid renovering och uppgradering av prestanda.

I Byggföretagens ”Resurs- och avfallsriktlinjer för byggande och rivning”¹⁴ samt guiden *Upphandlingskrav för cirkulära flöden*¹⁵ finns många bra exempel på kravformuleringar för upphandlingar i planerings- och projekteringskedet som främjar ett cirkulärt byggande, och därmed möjliggör minskat byggavfall i produktionskedet. Nedan följer ett antal exempel:

- Ställ krav på kompetens inom cirkulärt byggande vid upphandling av konsult och totalentreprenör.
- Ställ krav på underentreprenörers avfallshantering.
- Undersök möjligheterna till att använda återbrukade material och produkter.
- Välj byggmetoder, produkter och material som ökar möjligheten till demontering och därmed till återbruk.
- Välj byggmaterial där spill kan undvikas eller materialåtervinnas istället för att energiåtervinnas eller gå till deponi.
- Krav på specialtillverkning av material efter projekterade vinklar och mått.
- Undvik material och produkter som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen för att möjliggöra materialåtervinning samt återbruk (byggvaror ska vara bedömda).
- Välj material och produkter som har hög kvalitet och har stor potential att återvinnas.
- Välj produkter som är tillverkade av biobaserat¹⁶ eller återvunnet material.
- Välj konstruktionslösningar med lång livslängd.
- Ta hänsyn till produktens hela livscykel och livscykelkostnad vid val av produkter.
- Säkerställ hög kvalitet under byggproduktion.
- Ställ krav på emballage och förpackningar¹⁷.
- Ställ krav på att tillfälliga konstruktioner och material ska kunna återbrukas.

¹⁴ byggforetagen.se/bilagor-till-resurs-och-avfallsriktlinjer-vid-byggande-och-rivning-2019 se bilaga 8

¹⁵ cebuild.se/media/11yd4kmj/slutrapport-upphandlingskrav-f%C3%B6r-cirkul%C3%A4ra-fl%C3%B6den-i-bygg-och-rivningsprocessen.pdf?MOD=AJPERES

¹⁶ Här är det viktigt att veta var det biobaserade materialet har sitt ursprung, så att till exempel inte regnskog skövats för att framställa biobaserad plast etcetera.

¹⁷ Upphandlingsmyndigheten håller på att ta fram upphandlingskriterier för emballage och förpackningar för byggbranschen

I detaljplaneprocessen förs en dialog mellan stadsbyggnadskontoret och byggaktören om mål och genomförbarhet i projektet. Den dialogen behöver lyftas fram i vägledningen. Staden tar fram detaljplanen, som reglerar markanvändning, och byggaktören tar fram handlingar för nybyggnation, där exempelvis grundläggande beslut fattas om byggnadens storlek, tekniska standard och utformning i stort. I dialog och med kunskapsutbyte skapas ömsesidig förståelse för hur olika avvägningar och bedömningar kan påverka möjligheten till cirkulärt byggande. Genom flexibilitet och gott samarbete blir plan- och bygglovsprocessen smidigare samtidigt som förutsättningarna för ett cirkulärt byggande främjas.

I ett första skede skapas en vägledning som arkitekter och projektörer ska använda. Vägledningen kan också innehålla råd om till exempel måttanpassad projektering, det vill säga att mått på väggar, avstånd mellan fönster, takhöjder med mera anpassas till standardmått på byggmaterial. Alternativt kan byggmaterial köpas från fabriker som kan måttanpassa byggmaterialet och därmed minska avfallet.

Staden är medlem i miljöbedömningssystemet Byggvarubedömningen (BVB). Enligt stadens kemikalieplan och miljöprogram ska föreskrivna och använda byggmaterial uppfylla innehålls- och livscykelkriterier enligt BVB:s bedömningsnivå ”rekommenderas” eller ”accepteras” eller likvärdigt system och dokumenteras i digital loggbok i BVB. Loggboken är viktig dokumentation för framtiden om det visar sig att det finns material som idag är godkända men som med ny kunskap i framtiden inte kan cirkulera på grund av innehåll av farliga ämnen. Kraven tillämpas vid nybyggnad, ombyggnad och förvaltning och ska följa hela bygg- och förvaltningsprocessen¹⁸. För att göra urval av material med bäst förutsättningar att cirkuleras och även för att minimera avfall bör material som uppnått bedömning ”rekommenderas” i Byggvarubedömningen premieras vid urval i projektering.

Krav kan även ställas på att livscykelanalysekalkyler (LCA) ska göras för de konstruktioner och material som ingår i nybyggnadsprojektet. LCA är också ett viktigt verktyg för att välja produkter med bäst miljöprestanda, särskilt med avseende på plast.

Vartefter som erfarenheter erhålls kan vägledningen kompletteras och goda exempel samlas in. I ett andra skede kan staden ställa skarpa krav på att arkitekter och projektörer ska följa vägledningen eller delar av den.

Genomförande

Senast 2022 har en gemensam vägledning tagits fram som därefter utvecklas kontinuerligt.

Ansvariga för genomförande

Styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa och SISAB och fastighetsnämnden ansvarar för att upprätta en gemensam vägledning med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden.

¹⁸ Kravställande sker vid upphandling av entreprenörer, driftsentreprenörer och projekterande konsulter

3.2 Genomföra pilotprojekt inom cirkulär projektering vid nyproduktion

Utmaningen

Det saknas ofta erfarenheter av projektering där cirkulära principer har prioriterats. De strukturer som byggts upp inom byggsektorn under många år har främst präglats av kostnadsbesparingar och rationellt byggande. Kombinationen av att byggmaterial är förhållandevis billigt i relation till arbetskraft har lett till att tidsbesparingar har prioriterats på bekostnad av materialbesparande åtgärder. Återbruk i nyproduktion är idag ovanligt men måste börja nyttjas för att främja ett cirkulärt byggande.

Åtgärden

Stadens byggande bolag och förvaltningar genomför byggprojekt inom nyproduktion av hus där åtgärder enligt 3.2 genomförs och utvärderas noggrant och erfarenheter delas inom staden. Pilotprojekten bör också leda till att nya metoder och rutiner för att främja ett cirkulärt byggande inom staden. Som ett alternativ till pilotprojekt skulle innovationsupphandling kunna användas där så är lämpligt. Innovationsupphandling är ett verktyg inom Lagen om offentlig upphandling som kan användas för att testa nya innovationer och tekniker.

Genomförande

Stadens husbyggande bolag samt fastighetsnämnden genomför minst ett pilotprojekt vardera med projekteringsstart senast 2024.

Ansvariga för genomförande

Styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa och SISAB, fastighetsnämnden samt exploateringsnämnden (via miljöprofilområden eller tävlingar inför markanvisning).

3.3 Utveckla de gemensamma baskraven på avfallshantering för byggavfall från nyproduktion inklusive uppföljning av ställda krav

Utmaningen

Stadens byggande bolag har redan, hösten 2019, tagit fram gemensamma krav för bygg- och rivningsavfall. Kraven fokuserar på att minska avfallsmängderna i själva byggproduktionen. Kraven utgår från Byggföretagens Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning 2019¹⁹ men har anpassats och preciserats för bolagens utmaningar och förutsättningar.

Förändrad avfallslagstiftning samt ambitionen att skärpa stadens miljöarbete leder till att de gemensamma kraven ständigt måste utvecklas. För närvarande tillämpar inte stadens samtliga byggande bolag och förvaltningar de gemensamma kraven vid alla nybyggnadsprojekt.

Sedan augusti 2020 gäller ett nytt lagkrav för sortering på arbetsplatsen (avfallsförordningen kap 3, 10 §) för sex prioriterade fraktioner utöver brännbart och farligt avfall som funnits sedan tidigare. Vid dispensförfarande kan krav ställas på hur sortering på annan plats ska genomföras. De av staden framtagna gemensamma kraven för bygg- och rivningsavfall är i dagsläget något skarpare än den nya lagstiftningen.

De strukturer som byggts upp inom byggsektorn under många år har främst präglats av kostnadsbesparingar och rationellt byggande.

Förändrad avfalls- lagstiftning samt ambitionen att skärpa stadens miljöarbete leder till att de gemensamma kraven ständigt måste utvecklas.

¹⁹ byggforetagen.se/app/uploads/2020/01/190520-Resurs-och-avfallshantering-vid-byggande-och-rivning.pdf

Åtgärden

Stadens interna centrum för cirkulärt byggande (åtgärd 1.1) ska tillsammans med de byggande bolagen och förvaltningarna kontinuerligt arbeta med att revidera och uppdatera stadens gemensamma krav på avfallshantering vid nybyggnadsprojekt. Vid detta arbete behöver staden samarbeta med bygg- och avfallsbranscherna samt med andra kommuner som bedriver aktivt arbete avseende byggavfall. Utgångspunkten är att kraven ska harmonisera med Byggföretagens ”Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning”. De gemensamma kraven bör eventuellt delas upp i tre olika kravdokument, ett för nyproduktion, ett för ombyggnation (åtgärd 4.3) samt ett för rivning (åtgärd 5.1)

De befintliga gemensamma kraven kompletteras inledningsvis bland annat med krav på att varje byggprojekt ska ha en namngiven avfallsansvarig hos byggtreprenören på byggarbetsplatsen. Det är viktigt att denne person har rådighet att påverka arbetet med byggavfallet. Den avfallsansvarige har till ansvar att se till att avfallet blir så bra sorterat som möjligt före borttransport på byggarbetsplatsen samt även verka för att minska mängden avfall. Detta kan ske exempelvis genom att påminna om att material ska skickas tillbaka, se över möjligheter att hyra tillfälliga konstruktioner istället för att bygga egna som slängs etcetera. Kraven kompletteras på sikt med krav på redovisning enligt åtgärd 1.4. Kraven kompletteras också lämpligen med krav på insamling av spill från plastgolv enligt en rapport från IVL²⁰ samt om möjligt liknande retursystem för andra materialspill samt att främja att skicka tillbaka överflödiga byggvaror till leverantörer.

Genomförande

De gemensamma kraven implementeras och revideras senast 2022 med kontinuerlig uppdatering därefter. Stadens samtliga byggande bolag och förvaltningar ska tillämpa de gemensamma kraven från och med 2022. Kraven ska även följas upp kontinuerligt av respektive bolag och förvaltning. På sikt kan kraven eller delar av dem också komma att införas i överenskommelse om exploatering för alla som bygger på stadens mark, det vill säga både kommunala och privata aktörer.

Ansvariga för genomförande

Styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa, SISAB, Stockholm Globe Arena Fastigheter, Stockholms Hamn och SVOA, fastighetsnämnden och kyrkogårdsnämnden.

²⁰ ivl.se/download/18.4447c37f16fa0999d193011/1581925514963/C473.pdf

4. Ombyggnad

Idag genereras stora mängder byggavfall vid ombyggnader som är kostsamt både ekonomiskt och miljömässigt. För att få en hållbar ombyggnad bör det identifieras vilka delar i byggnaden som kan återbrukas, renoveras samt återvinnas för att spara på naturresurser, minimera uppkomsten av avfall samt sänka projektkostnaderna. Huvudregeln bör vara att inte byta ut byggvaror i förtid utan snarare förlänga livslängden på plats genom underhåll. Det är även viktigt att se till bevarandenaspekten gällande de kulturhistoriska värden som finns i fastigheterna.

4.1 Utforma gemensam vägledning för projektering med cirkulära principer vid ombyggnad

Utmaningen

De flesta ombyggnader sker idag utifrån linjära principer. För att ge förutsättningar för cirkulära ombyggnader behöver man redan i planerings- och projekteringskedet utforma ombyggnationen så att mängden avfall kan minimeras och tar tillvara möjligheten till återbruk och bevarande.

Stadens byggande förvaltningar och bolag behöver vid upphandling av berörda konsulttjänster och totalentreprenader ställa krav på kompetens inom cirkulärt byggande så att projekteringen kan utföras med målsättningen att minimera uppkomsten av avfall vid ombyggnation. Exempel på kravställningar i upphandlingar i planering- och projekteringskedet, som främjar ett cirkulärt byggande och därmed möjliggör minskat byggavfall i produktionsskedet, är:

- Ställ krav på kompetens inom cirkulärt byggande vid upphandling av konsult och totalentreprenör.
- Undersöka möjlighet till återbruk av material och produkter.

Stadens byggande förvaltningar och bolag behöver vid upphandling av berörda konsulttjänster och totalentreprenader ställa krav på kompetens inom cirkulärt byggande.

PHOTO: LENNART JOHANSSON

- Välj byggmetoder, produkter och material som ökar möjligheten till demontering och därmed till återbruk.
- Välj byggmaterial där spill kan undvikas eller materialåtervinnas istället för att detta blir till avfall.
- Undvik material och produkter som innehåller miljöfarliga ämnen för att möjliggöra materialåtervinning samt återbruk (byggvaror ska vara bedömda).
- Välj material och produkter som har hög kvalitet och har stor potential att återvinnas.
- Välj produkter som är tillverkade av biobaserat eller återvunnet material.
- Välj konstruktionslösningar med lång livslängd.
- Ta hänsyn till produktens hela livscykel vid val av produkter.
- Ställ krav på kompetens på de som inventerar byggnaden (både gällande potential för återbruk men också kunskap om farligt avfall).
- Ställ krav på emballage och förpackningar²¹.
- Ställ krav på att tillfälliga konstruktioner och material ska kunna återbrukas.

Vid ombyggnad eller rivning av byggnad kan projektets loggbok med tillhörande dokumentation om respektive vara (byggvarudeklaration, säkerhetsdatablad, miljövarudeklaration för byggprodukter etc.) användas för att förenkla demontering, återbruk, återvinning och avfallshantering. Byggvarubedömningen (BVB) kan användas för att välja material med hög andel återvunnet material. Detta står angivet i byggvarudeklarationen i bedömningen för produkt.

Åtgärden

Stadens byggande bolag tar fram en gemensam vägledning för arkitekter och projektörer. Vägledningen ska underlätta projektering av ombyggnadsprojekt till cirkularitet. Byggföretagens Resurs- och avfallsriktlinjer, bilaga 16²², kan med fördel användas som verktyg. Vartefter som erfarenheter erhålls kan vägledningen kompletteras och goda exempel samlas in. I ett andra skede kan staden ställa mer skarpa krav på att arkitekter och projektörer ska följa vägledningen. Utveckling och omprövning av dessa krav behöver ske kontinuerligt.

Genomförande

Senast 2022 har en gemensam vägledning tagits fram som därefter utvecklas kontinuerligt.

Ansvariga för genomförande

Styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa och SISAB och fastighetsnämnden ansvarar för att upprätta den gemensamma vägledningen med stöd av miljö- och hälsoskydds-nämnden.

²¹ Upphandlingsmyndigheten håller på att ta fram upphandlingskriterier för emballage och förpackningar för byggbranschen

²² byggforetagen.se/app/uploads/2020/02/Bilaga-16-F%C3%B6rebyggande-av-avfall-vid-byggproduktion_190415-.pdf

4.2 Identifiera och genomföra pilotprojekt med återbruksfokus vid ombyggnad

Utmaningen

Det finns få ombyggnadsprojekt inom Stockholms stad som har materialinventerat och återbrukat byggmaterial och produkter i större skala, men det finns god potential. Exempelvis rivs köksstommar och diskbänkar ofta ut, trots att dessa i många fall håller god kvalitet och där det skulle räcka med att se över om gångjärn och luckor behöver bytas. Ofta sätts sämre material in med kortare livslängd. Även fönster bör inventeras i rätt tid för att möjliggöra en renovering i första hand, alternativt en återanvändning eller återvinning. Innerdörrar och portar kan vara produkter som kan renoveras och återanvändas. En del produkter behöver dock rivas ut, såsom golvbeläggningar/-ytskikt eftersom de kan innehålla miljö- och/eller hälsoskadliga ämnen. I de fall det finns målkonflikter i ombyggnaden, exempelvis energibesparing, bör väl avvägda beslut tas till exempel baserat på LCA.

Enligt Plan – och bygglagen (PBL, 10 kap, 6 §) ställs krav om kontrollplan vid rivning. Enligt PBL ska den kontrollansvarige biträda byggherren med att bland annat identifiera återanvändbara byggprodukter som rivningsåtgärder ger upphov till. I kontrollplanen ska anges vilka byggprodukter som kan återanvändas och hur dessa ska tas om hand.

Staden behöver se till att de återanvändbara byggprodukterna faktiskt används, antingen inom projektet, i annat projekt inom organisationen, inom staden eller ommaterialet kan säljas/läggas ut på en digital marknadsplats?

Åtgärden

Inledningsvis identifierar bolagen lämpliga projekt som ska ha återbruksfokus innan ombyggnad. Att planera för återbruksfokus i mycket tidigt skede är avgörande. Principen bör vara att i första hand återbruka inom projektet, i andra hand inom den egna organisationen, i tredje hand återbruka inom stadens organisation och i sista hand sälja materialet på extern marknad.

Inventeringen ska omfatta farligt avfall samt vilka material som kan återbrukas, återvinnas eller energiåtervinnas. Det är viktigt att säkerställa god kunskap för att trygga att farliga ämnen inte ingår i produkter som avses cirkuleras. Ett inventeringsverktyg kan användas, exempelvis CCbuilds eller liknande. I respektive projekt inventeras och identifieras, med hjälp av exempelvis en återbrukskonsult, material/produkter för återanvändning, renovering samt återvinning. Återbrukskonsulten kan också hjälpa till att vara en länk mellan pilotprojekten för återbruk. Gemensamma lärdomar av pilotprojekten kan vara exempelvis:

- Vad skiljer en återbruksombyggnad från en traditionell ombyggnad?
- Har materialen rätt dimensioner och hållfasthet för att kunna användas på nytt?
- Klarar materialen dagens krav på kemikalieinnehåll?
- Var ska materialen förvaras i väntan på ny användning?
- Hur löser man behovet av garantier för återbrukat material?
- Hur kan krav ställas i upphandlingar som leder till ett ökat återbruk framöver?
- Vad är kostnaderna i relation till en traditionell ombyggnad?

Principen bör vara att i första hand återbruka inom projektet.

Pilotprojekten ska utvärderas noggrant och erfarenheter ska delas inom staden. Som ett resultat av pilotprojekten tas metod och rutiner för att implementera inventering och återbruk i alla stadens ombyggnadsprojekt fram. Pilotprojekten bör också identifiera vilka möjligheter, utmaningar och risker som finns, söka erfarenheter från andra återbruksprojekt samt identifiera återbruksaktörer.

Genomförande

Stadens husbyggande bolag samt fastighetsnämnden genomför minst ett pilotprojekt vardera med projekteringsstart senast 2024. Som ett alternativ till pilotprojekt skulle innovationsupphandling kunna användas där så är lämpligt.

Ansvariga för genomförande

Styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa och SISAB samt fastighetsnämnden.

4.3 Utveckla de gemensamma baskraven på avfallshandling för byggavfall från ombyggnad inklusive uppföljning av ställda krav

Utmaningen

Se åtgärd 3.3. Därtill kan tilläggas att erfarenheter har visat att det vid ombyggnader ofta saknas plats för att kunna genomföra sortering av avfall i ett flertal olika fraktioner. Med hänsyn till detta behöver kravställningar anpassas från fall till fall. Dock gäller ny lagstiftning, som tidigare nämnts i 3.3, som ställer högre krav på sortering på byggarbetsplatsen.

Åtgärden

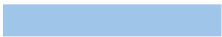
Se åtgärd 3.3. De gemensamma kraven bör möjligen delas upp i tre olika kravdokument; ett för nyproduktion, ett för ombyggnation samt ett för rivning.

Genomförande

De gemensamma kraven implementeras och revideras senast 2022 med kontinuerlig uppdatering därefter. Stadens samtliga byggande bolag och förvaltningar ska tillämpa de gemensamma kraven från och med 2022. Kraven ska även följas upp kontinuerligt av respektive bolag och förvaltning.

Ansvariga för genomförande

Styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa, SISAB, Stockholm Globe Arena Fastigheter, Stockholms Hamn och SVOA, fastighetsnämnden och kyrkogårdsnämnden.

Erfarenheter har visat att det vid ombyggnader ofta saknas plats för att kunna genomföra sortering av avfall i ett flertal olika fraktioner.

5. Rivning

Inom Stockholms stad är större rivningsprojekt av byggnader relativt ovanligt men de förekommer. Rivning i samband med ombyggnad är dock mer vanligt.

Nedan beskrivna åtgärder fokuserar på enskilda rivningsprojekt, det vill säga ej de som förekommer i samband med ombyggnad.

5.1 Utveckla de gemensamma baskraven på avfallshandtering för byggavfall från rivning inklusive uppföljning av ställda krav

Se åtgärd 3.3 samt 4.3. De gemensamma kraven bör delas upp i tre olika kravdokument, ett för nyproduktion, ett för ombyggnation samt ett för rivning.

Genomförande

De gemensamma kraven implementeras och revideras senast 2022 med kontinuerlig uppdatering därefter. Stadens samtliga byggande bolag och förvaltningar ska tillämpa de gemensamma kraven från och med 2022. Kraven ska även följas upp kontinuerligt av respektive bolag och förvaltning.

Ansvariga för genomförande

Styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa och SISAB, Stockholm Globe Arena Fastigheter, Stockholms Hamn och SVOA, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, kyrkogårdsnämnden.

Stadens samtliga byggande bolag och förvaltningar ska tillämpa de gemensamma kraven från och med 2022.

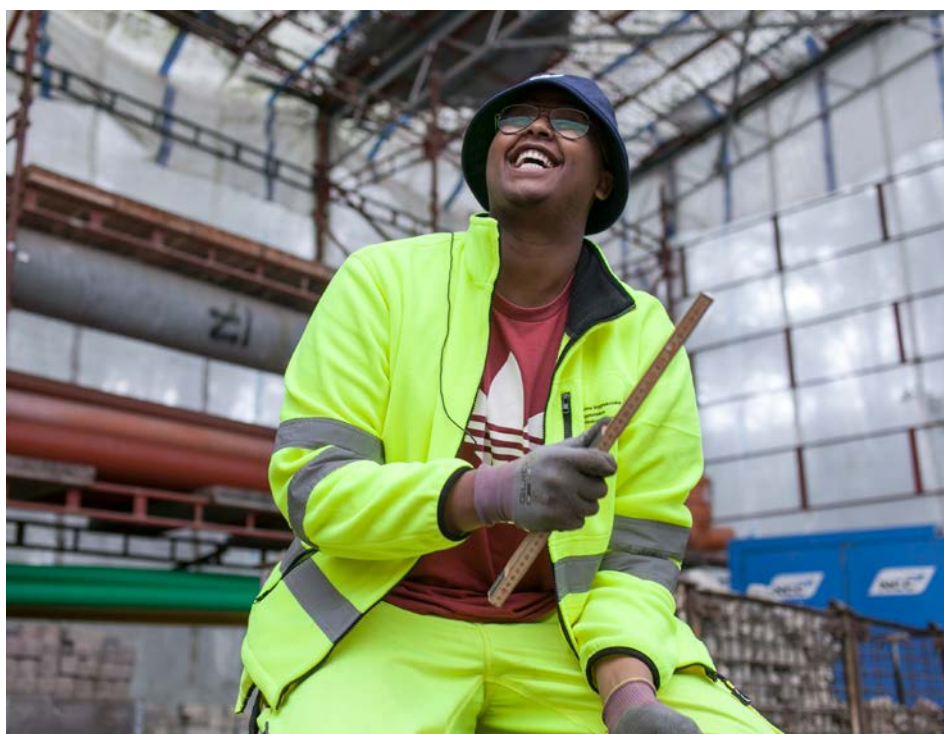

FOTO: FREDRIK SANDIN CARLSON

5.2 Identifiera och genomföra pilotprojekt med återbruksfokus vid rivning

Det är viktigt att säkerställa god kunskap för att trygga att farliga ämnen inte ingår i produkter som avses cirkuleras.

Utmaningen

Det avfall som uppkommer vid rivning redovisas för det mesta bara efter det att rivningen ägt rum. Material som kan återbrukas, förberedas för återbruk och materialåtervinnas hamnar ofta som blandavfall eller deponi. Mycket av det som hamnar på deponi är material som är resurskrävande att framställa såsom betong och tegel. Ur ett resurs- och energihushållningsperspektiv är det angeläget att den typen av material återvinns eller återbrukas.

Åtgärden

Inledningsvis identifierar bolag och förvaltningar om det finns planerade rivningsprojekt som ej avser ombyggnad. I dessa fall ställer bolagen krav på en omfattande materialinventering innan rivning i enlighet med Byggföretagens Resurs och avfallsriktlinjer, bilaga 6. Inventeringen ska omfatta farligt avfall samt vilka material som kan återbrukas, återvinnas eller energiåtervinnas. Dokumentationen i Byggvarubedömningens loggbok kan användas för att enklare identifiera material och kemiskt innehåll för att förenkla återbruk, demontering och avfallshantering. Ett inventeringsverktyg kan användas, se åtgärd 2.1. I respektive projekt identifieras, med hjälp av exempelvis en återbrukskonsult, vilka material/produkter som är lämpliga att inventera för återanvändning till annan verksamhet/fastighet eller återvinning. Det är viktigt att säkerställa god kunskap för att trygga att farliga ämnen inte ingår i produkter som avses cirkuleras. Pilotprojekten bör identifiera vilka möjligheter, utmaningar och risker som finns. I pilotprojekten kan exempelvis följande undersökas och dokumenteras:

- Vad skiljer en återbruksrivning från en traditionell rivning?
- Har materialen rätt dimensioner och hållfasthet för att kunna användas på nytt?
- Klarar materialen dagens krav på kemikalieinnehåll?
- Var ska materialen förvaras i väntan på ny användning?
- Hur löser man behovet av garantier för återbrukat material?
- Hur kan krav ställas i upphandlingar som leder till ett ökat återbruk framöver?

Som ett resultat av pilotprojekten tas metod och rutiner gemensamt fram för att implementera inventering och återbruk i alla stadens rivningsprojekt.

Genomförande

Stadens husbyggande bolag, fastighetsnämnden samt exploateringsnämnden genomför minst ett pilotprojekt vardera (hos de bolag och förvaltningar där rivning förekommer) med start senast 2024.

Ansvariga för genomförande

Styrelserna för Familjebostäder, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Micasa och SISAB, fastighetsnämnden samt exploateringsnämnden.

6. Anläggningsarbeten

Det uppstår ofta schaktmassor i samband med anläggningsentreprenader. För att uppnå ett cirkulärt byggande är det därför mycket viktigt att dessa massor om möjligt kan bearbetas och återanvändas lokalt så att de inte klassas som avfall och därmed måste transporteras ut från staden. Rätt hantering av exempelvis entreprenadberg har därför stor betydelse både från resurs- och transportsynpunkt. Schakt- och återfyllnadsmassor hanteras dock i ett särskilt uppdrag som leds av exploateringskontoret och därför ingår åtgärder för detta inte i denna handlingsplan.

Förutom att det uppstår stora mängder avfall i samband med masshantering förekommer även andra typer av byggavfall från anläggningsarbeten, i första hand vid ombyggnation och rivning, medan en mindre mängd uppstår vid nyproduktion.

6.1 Utreda ytterligare möjligheter för återvinning eller återanvändning av byggavfall i samband med anläggningsentreprenader

Utmaningen

Förutom avfall som uppstår i samband med jordschaktning och marksanering genereras det förhållandevis lite byggavfall vid anläggningsarbeten. Dock är kunskapen om det byggavfall som uppstår i stadens anläggningsentreprenader idag begränsad och det finns ingen samlad statistik som beskriver dessa materialflöden.

Statistik finns från vissa större projekt som Norra Djurgårdsstaden och Slussen. I Norra Djurgårdsstaden gick 28 procent respektive 38 procent av avfallet från byggandet av allmän platsmark till energi- och materialåtervinning under 2019. Av det insamlade avfallet gick endast cirka en femtedel till återanvändning. Det tyder på att det finns en potential att öka andelen återanvändning och materialåtervinning

För att öka andelen återanvändning och återvinning av byggmaterial inom anläggning finns det ett behov av att få mer kunskap om dessa avfallsmängder och hur avfallet tas omhand.

PHOTO: LENNART JOHANSSON

även i ett hållbarhetsprofilområde som Norra Djurgårdsstaden. Potentialen att öka dessa andelar är sannolikt större i många andra anläggningsprojekt i staden.

Staden arbetar redan idag med att återbruka vissa material i samband med anläggningsarbeten. Framför allt material som inte förstörs som till exempel räcken, bänkar, kantsten, plattor och gatsten. Utöver återbruk av material så återvinns även vissa typer av avfall såsom emballage och metallskrot (till exempel armeringsjärn).

För att öka andelen återanvändning och återvinning av byggmaterial inom anläggning finns det ett behov av att få mer kunskap om dessa avfallsmängder och hur avfallet tas omhand. Möjligheterna för återanvändning eller återvinning av byggavfall från anläggningsentreprenader behöver därför utredas. Staden kan troligtvis bli ännu bättre på att återbruka befintligt material vid rivning/demontering av anläggningar. En möjlighet skulle också kunna vara att i högre grad återanvända temporära material såsom konstruktionsvirke och skivor som ofta kasseras efter entreprenadens slut. Det finns en potential för staden som stor beställare att spela en större roll i att minska miljöpåverkan från byggandet av allmän platsmark genom att efterfråga mer återvunnet och återanvänt material i samband med upphandling av anläggningsentreprenader.

Åtgärden

Mängden byggavfall mäts från flera av stadens anläggningsprojekt för att öka kunskapen om omfattningen och för att få ett bättre underlag. Med utgångspunkt från ny insamlad avfallsstatistik från flera av stadens anläggningsprojekt utreds ytterligare möjligheter för återanvändning och återvinning av byggavfall i samband med anläggningsentreprenader.

Genomförande

Senast 2022 ska avfallsstatistik samlas in från ytterligare minst fem av stadens anläggningsprojekt (exklusive Norra Djurgårdsstaden och Slussen).

Senast 2023 har en utredning om möjligheter för återvinning eller återanvändning av byggavfall i samband med anläggningsentreprenader genomförts.

Ansvariga för genomförande

Exploateringsnämnden, trafiknämnden och styrelsen för Stockholm Vatten och Avfall.

6.2 Öka efterfrågan på återvunnet och återanvänt material i samband med upphandling av anläggningsentreprenader

Utmaningen

Där det är möjligt ska staden verka för att byggavfall från anläggningsarbete av allmän platsmark återanvänds eller i annat fall material- eller energiåtervinns. Onödig materialåtgång bör därför minimeras genom väl planerade upphandlingar av stadens entreprenader för anläggningsarbeten. Idag ställs bland annat krav, i samband med upphandling av dessa entreprenader, på att entreprenören både har en avfallsplan och en miljöplan som visar att entreprenören avser ha ett systematiskt miljöarbete.

Med undantag för masshantering brukar det däremot inte ställas detaljerade krav med avseende på att material ska återanvändas eller återvinnas för att minska mängden byggavfall som uppstår. Sådana initiativ överlämnas i stället till entreprenören att ta. Här finns därför ett förbättringsområde där staden kan bli en mer aktiv beställare, vilket kan driva på utvecklingen mot mer hållbara anläggningsentreprenader.

Åtgärden

För att minska onödig materialåtgång i stadens entreprenader för anläggningsarbeten föreslås att stadens krav och utvärderingskriterier utvecklas i samband med att dessa entreprenader upphandlas. Som stor beställare kan staden i samband med dessa upphandlingar verka för att efterfrågan på återvunnet och återanvänt material ökar. Krav kan till exempel både ställas på att en viss andel av materialet som används i entreprenaden är återanvänt från annan verksamhet samt att en viss andel av byggavfall som uppstår under entreprenaden ska gå till materialåtervinning eller nytt återbruk. Även utvärderingskriterier som används vid val av entreprenörer kan utvecklas för att premiera de entreprenörer som är mer aktiva än andra på detta område.

Genomförande

Senast 2023 ska nya krav och/eller utvärderingskriterier ha utvecklats i syfte att öka efterfrågan på återvunnet och återanvänt material i samband med upphandling av stadens anläggningsentreprenader.

Ansvariga för genomförande

Exploateringsnämnden, trafiknämnden och styrelsen för Stockholm Vatten och Avfall.

Onödig materialåtgång bör därför minimeras genom väl planerade upphandlingar av stadens entreprenader för anläggningsarbeten.

Bilaga

Åtgärder indelade efter ansvarig styrelse/nämnd

Miljö- och hälsoskyddsämnden

	Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

Styrelserna för Familjebostäder, Micasa, SISAB, Stockholmshem, Svenska Bostäder samt Fastighetsnämnden

Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

	Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

Kyrkogårdsnämnden och Styrelsen för Stockholm Globe Arena Fastigheter

	Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

Arbetsmarknadsnämnden och Servicenämnden

Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

Exploateringsnämnden

Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

	Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

Styrelsen för Stockholms Hamn

	Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

Styrelsen för Stockholm Vatten och Avfall

	Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

	Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

Stadsbyggnadsnämnden

	Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

Trafiknämnden

	Åtgärd	Genomförd senast	Ansvarig

Remiss på Motion om att
ursprungsmärka kommunens
matsedlar, KS 2020/1311

4

SF 2021/326

Handläggare
Maria Wedenlid
Telefon: 0850811837

Till
Servicenämnden

Remiss på Motion om att ursprungsmärka kommunens matsedlar, KS 2020/1311

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från servicenämnden angående en motion om *att ursprungsmärka kommunens matsedlar* av Linnea Vinge (SD).

Förvaltningen anser att motionärens ambition är bra, men inte helt okomplicerad. Stadens inköps- och upphandlingsverksamhet styrs av nationell lagstiftning samt de styrdokument som kommunfullmäktige har fastställt. För den praktiska hanteringen finns vägledningar, mallar och checklistor.

Det finns regler kring hur man får ursprungsmärka kött – köttet måste vara fött, uppfött och slaktat i Sverige, för att kallas svenskt. Det inkluderar dock inte behandlade och sammansatta artiklar, de får ”bara” inte märkas vilseledande.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från servicenämnden angående en motion om *att ursprungsmärka kommunens matsedlar* av Linnea Vinge (SD). Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 29 september 2021.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom staben i samråd med verksamhetsområde Upphandling och inköp.

Ärendet

Motionären anser att det ska vara en rättighet att kunna ta reda på ursprunget på maten man äter och fastställer att

Sverigedemokraternas inställning är att kött från djur som inte bedövats vid slakt inte hör hemma i kommunens verksamheter.

Motionären föreslår därför att kommunfullmäktige beslutar att Stockholms stad tar fram en plan för att ursprungsmärka kommunens alla matsedlar.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att motionärens ambition är bra, men inte helt okomplicerad.

Stadens inköps- och upphandlingsverksamhet styrs av nationell lagstiftning samt de styrdokument som kommunfullmäktige har fastställt. För den praktiska hanteringen finns vägledningar, mallar och checklistor.

I *Stockholms stads program för inköp* har kommunfullmäktige beslutat att staden ska vara en föregångskommun gällande upphandling av mat som minskar klimatpåverkan. En större andel av maten ska vara ekologisk.

Sverige är bland de bästa i världen på att använda små mängder antibiotika i djurproduktionen och samtidigt ha friska djur. Staden vill främja etisk handel och god djurhållning och samtidigt minska miljö- och klimatpåverkan. Staden ska därför ställa krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i livsmedelsproduktionen motsvarande svensk nivå.

Vägledning till kravställande ges även i stadens matstrategi (*God, hälsosam och klimatsmart mat*), där strategier anges för att staden ska kunna erbjuda måltider och livsmedel med lägre miljö- och klimatpåverkan.

Kategoristyrning är ett strukturerat arbetssätt där resurser och aktiviteter är organiserade i inköpskategorier som skapats utifrån verksamhetens inköpsmönster och leverantörsmarknaden. Syftet är att tillgodose verksamhetens behov till lägsta totalkostnad.

Kategoristyrning innebär även att arbeta strategiskt, proaktivt och tvärfunktionellt tvärs stadens förvaltningar och bolag.

Serviceförvaltningen är kategoriägare för bland annat Livsmedel och måltider.

För enkla livsmedel, det vill säga råvaran, borde det vara enkelt att se vart det kommer ifrån. Det är en större utmaning med de behandlade och/eller sammansatta produkterna. De kan innehålla flera olika typer kött som har olika ursprung. Där märks ofta

Serviceförvaltningen
Stab

Palmfeltsvägen 5
121 62 Johanneshov
Box 7005
121 07 Stockholm-Globen
Växel 08-508 11 000
Fax
serviceforvaltningen@stockholm.se
stockholm.se

produkten bara med ”tillverkningsland” vilket alltså inte är detsamma som innehållets ursprung. I stadens avtal gällande livsmedel finns krav om att det på anbudsartiklar med köttinnehåll över 10 procent ska anges ursprung (djurskydds krav).

Även om det i sak inte påverkar möjligheten att ange ursprung, vill förvaltningen ändå poängtera följande eftersom det hänger ihop;

- Staden saknar definition och målsättning för närproducerat, främst för kött.
- Staden saknar också beslut kring ”ritualslaktade djur”. Idag finns ett fåtal halal-varor på anbudet, dessa kommer dock att tas bort då de inte längre kan uppfylla ställda krav på basnivå.
- I dagens avtal är utgångspunkten *djurskydds krav i nivå med svensk djurskyddslag*. Men med några undantag, till exempel viss specialkost och Halal.
- Det finns regler kring hur man får ursprungsmärka kött – köttet måste vara fött, uppfött och slaktat i Sverige, för att kallas svenskt. Det inkluderar dock inte behandlade och sammansatta artiklar, de får ”bara” inte märkas vilseledande.

Charlotte GoliathCharlotte
Goliath
Förvaltningschef

Liselothe EngelgrenLiselothe
Engelgren
Verksamhetsområdeschef
Upphandling och inköp

Bilagor

1. Motionen

Serviceförvaltningen
Stab

Palmfeltsvägen 5
121 62 Johanneshov
Box 7005
121 07 Stockholm-Globen
Växel 08-508 11 000
Fax
serviceforvaltningen@stockholm.se
stockholm.se

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Charlotte Goliath, Förvaltningschef	2021-07-02
Liselothe Engelgren, Verksamhetsområdeschef	2021-07-02

2020-09-30

Motion om att ursprungsmärka kommunens matsedlar

Det ska vara en rättighet att kunna ta reda på ursprunget på maten man äter. Att välja svensk, närproducerad, ekologisk mat och att välja bort ritualslachtat kött är för många en självklarhet.

Sverigedemokraternas inställning är att kött från djur som inte bedövats vid slakt inte hör hemma i kommunens verksamheter. Vi anser också att staden bör upphandla på ett sådant sätt att lokal företagsamhet främjas.

Som ett första steg bör kommunen ursprungsmärka alla kommunala matsedlar så att alla som ingår i vår omsorg får möjligheten att själva påverka sina matval.

Jag föreslår därför att kommunfullmäktige beslutar följande:

Att Stockholms stad tar fram en plan för att ursprungsmärka kommunens alla matsedlar

Linnéa Vinge (SD)

Tertialrapport Tertial 2 2021
för Servicenämnden

5

SF 2021/224

Handläggare
Maria Wedenlid
Telefon:

Till
Servicenämnden

Tertialrapport Tertial 2 2021 för Servicenämnden

Förslag till beslut

1. Servicenämnden godkänner förslaget till tertialrapport 2 för 2022 med helårsprognos och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Servicenämnden förklarar ärendet omedelbart justerat.

Charlotte Goliath
Förvaltningschef

Servicenämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	5
KF:s inriktningsmål: 1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	5
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort.....	5
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i.....	7
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	9
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.....	10
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande	12
KF:s inriktningsmål: 2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	14
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv.....	14
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	15
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet.....	15
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	16
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö.....	17
KF:s inriktningsmål: 3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	20
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	20
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	23
Uppföljning av ekonomi.....	30
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	30
Resultatenheter	33
Investeringar.....	34
Försäljningar av anläggningstillgångar	34

Verksamhetsprojekt (driftprojekt).....	34
Omslutningsförändringar.....	34
Budgetjusteringar	34
Medel för lokaländamål.....	34
Analys av balansräkning	34
Övrigt	35
Intern kontroll	35
Särskilda redovisningar	35
Agenda 2030	35
Konsekvenser av covid-19-pandemin	36
Övrigt.....	37

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 blankettset T2

Bilaga 2: Bilaga 2 Balans och resultaträkning

Sammanfattande analys

Serviceförvaltningen gör bedömningen att servicenämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges tre inriktningsmål. I tertialrapport 2 redovisar förvaltningen eventuella avvikelser för verksamhet och ekonomi jämfört med verksamhetsplan och budget.

Förvaltningen har under perioden påbörjat allt arbetet enligt verksamhetsplan 2021.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Servicenämnden har fem nämndmål som alla medverkar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om *en modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla*. Förvaltningen bedömer att samtliga tillhörande nämndmål och mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas delvis eller helt under året.

Nämndmålen *Servicenämnden ger invånare i behov av stöd vägledning om insatser som underlättar i vardagen* och *Servicenämnden ger likvärdig, tillgänglig och kvalificerad information och vägledning i frågor om äldreomsorg* uppfylls delvis på grund av bland annat långa svarstider inom Kontaktcenter.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Servicenämnden har fyra nämndmål som alla medverkar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om *en hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt*. Förvaltningens bedömning är att samtliga tillhörande nämndmål och målen för verksamhetsområdet kommer att delvis eller helt uppfyllas under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.5. *Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö* bedömer förvaltningen endast delvis kommer uppnås på grund av att andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel för hela staden troligen inte kommer att nås, trots att det har skett en markant ökning för både livsmedel och måltider. Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider var för 2020 1,98 kg CO₂. Utfallet efter tertial två är 1,9 CO₂ per kg livsmedel och bedömningen är att det kommer bli svårt för staden att nå målet för helåret.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Servicenämnden har fyra nämndmål som alla bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om *en ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden*. Förvaltningen bedömer att samtliga tillhörande nämndmål och mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året.

Pandemin har präglat servicenämndens förmåga att förutse framtida volymer och efterfrågan på förvaltningens tjänster. Även om samhället nu sakta börjar öppna upp och efterfrågan ökar så befinner sig servicenämnden i fortsatt osäkert prognosläge. Dels beror osäkerheten på smittläget i samhället men också på hur snabbt samhället öppnar upp och hur stadens verksamheter har förändrats med pandemin.

Servicenämnden prognostiserar ett underskott om 3,6 mnkr före resultatdispositioner och en budget i balans efter resultatdispositioner. Nämnden planerar att finansiera 3,6 mnkr ur ingående resultatfond för strategiska satsningar. De strategiska satsningarna innehåller bland annat införande av nytt ärendehanteringssystem och bemötande- och coachinginsatser.

I samråd med stadsledningskontoret har serviceförvaltningen under perioden genomfört en

översyn av nuvarande intäktsmodell. I arbetet har bland annat konstaterats att nuvarande prissättning av serviceförvaltningens tjänster är komplicerad och kräver mycket administration. Komplexiteten innebär en hög detaljeringsgrad och därmed bristande upplevelse av transparens och förståelse. Utifrån lämnade rekommendationer, i genomförd översyn, planerar nu serviceförvaltningen och stadsledningskontoret i samråd för hur utvecklingssteg kan tas i syfte att skapa en modell för prissättning som skapar större tydlighet och kräver mindre administrativ hantering.

Utifrån förvaltningens uppdrag om att arbeta med att effektivisera stadens administrativa funktioner och nyttja digitaliseringens möjligheter drivs under 2021 projekt *Införande av ärendehanteringssystem på serviceförvaltningen*. Med digitala flöden och digital information i ett system är det lättare att dela information och hantera ärendeflöden mer effektivt och kundorienterat. Målet är att bli så effektiva som möjligt och därmed kunna sänka kostnaderna för stadens övriga nämnder och bolag till förmån för kärnverksamheterna.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål: 1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Servicenämnden har utformat fem nämndmål som alla medverkar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om en modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla. Förvaltningen uppskattar att samtliga tillhörande nämndmål och mål för verksamhetsområdet kommer att delvis eller helt uppfyllas under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Förvaltningens deltar fortsatt aktivt i utvecklingsarbetet, som leds av Stockholm Business Region, för att förbättra service och tillgänglighet för företagare inom staden. Detta har under perioden bland annat omfattat att bidra till arbetet gällande åtgärder i enlighet med Näringslivspolicyn. Förvaltningen har även bidragit med statistik och insikter i invånarbetaende och hur e-tjänster kan förbättras för en ökad kundnöjdhet.

Förvaltningen följer fortsatt arbetet med att etablera ett International house i Stockholm och avvaktar hur Kontaktcenter ytterligare kan bidra som en kanal för samhällsinformation och service för utländsk arbetskraft. Redan idag besvarar Kontaktcenter frågor gällande förskola och parkering från utländsk arbetskraft och oftast på engelska.

Pandemin har under perioden fortsatt att påverka inflödet av ärenden inom Kontaktcenter och servicen har anpassats därefter. Andelen serveringstillstånd har märkbart minskat mot tidigare år och trafik- och parkeringsärenden har ökat. Speciellt gäller detta andelen ärenden angående

vårdtillstånd för parkering som utfärdas för sjukvårdspersonal. Kontaktcenter har fått överta utfärdandet av vårdtillstånden och kunnat effektivisera och göra processen mer rättssäker och lättare att följa upp för parkeringsvakterna.

Förvaltningen kan vidare konstatera att det fortsatt är svårt att åstadkomma enkla stadsgemensamma vägar in till staden för företagare vid ansökan eller registrering av ärenden. Under hösten påbörjas inom stadsledningskontoret ett arbete med att inventera kontaktvägar in till stadens serviceutbud, i detta arbete inkluderas företagares behov. Syftet med arbetet är att definiera hur kvaliteten och effektiviteten kan förbättras och utifrån en kontaktstrategi skapa en samlad ”väg in” och för att eliminera hinder i användarresorna. Serviceförvaltningen är deltar i arbetet via styrgruppsrepresentanter och kommer också kunna bistå med kunskap, erfarenheter och statistik som utgör viktiga underlag för framtagandet av en kontaktstrategi.

Förvaltningen planerade att ta emot fyra feriearbetare under sommaren. Detta var inte möjligt med anledning av pandemin. Förvaltningens medarbetare arbetade under sommaren från hemmet, vilket medförde att feriearbete på kontoret inte var möjligt. För att nå uppsatt mål kan feriearbetsplatser erbjudas under skolloven i höst och vinter, om det efterfrågas och att det utifrån gällande restriktioner är möjligt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	0			3	4	4 st	Tas fram av nämnd	Tertial 2 2021
Analys								
Servicenämnden								
Med anledning av pandemin och rådande restriktioner har serviceförvaltningens medarbetare huvudsakligen arbetat hemifrån och därmed inte haft möjlighet att ta emot feriejobbare i lokalen under sommaren som planerat.								
För att ändå nå målet bereder förvaltningen plats för feriearbete under skolloven i höst och vinter, förutsatt att det efterfrågas samt att restriktionerna gällande pandemin har lättats.								
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	2			2	2	2 st	Tas fram av nämnd	Tertial 2 2021
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	7			8	7	7	Tas fram av nämnd	Tertial 2 2021
   Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	0 st	0 st	0 st	0 st	0	0 st	9 000 st	Tertial 2 2021

Nämndmål: Servicenämnden ger företagare information och vägledning om stadens service

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Företagare får via Kontaktcenter snabbt och professionellt bemötande samt en enkel och lättillgänglig kanal för information och service.

Analys

Förvaltningen bedömer att servicenämndens mål kommer att uppfyllas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska via Kontaktcenter tillsammans med kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, Stockholm Business Region AB och Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd verka för etableringen av International House och stärka möjligheten till kvalificerad arbetskraftsinvandring	2021-01-01	2021-12-31	
 Kontaktcenter ska förenkla för stadens företagare att hitta rätt väg in för alla slags företagarfrågor	2021-01-01	2021-12-31	
 Kontaktcenter ska genom utbildning och täta kontakter med övriga förvaltningar säkerställa att medarbetarna har god kunskap om företagets vardag och processen för tillståndsgivning	2021-01-01	2021-12-31	
 Kontaktcenter ska hjälpa företagarna att använda de digitala verktyg som förvaltningarna tillhandahåller och bidra med ett användarperspektiv i utvecklingen av nya digitala verktyg.	2021-01-01	2021-12-31	
 Kontaktcenter ska underlätta kontakten mellan företagare och myndighetsutövare, bidra till samverkan mellan stadens myndighetsutövande förvaltningar och erbjuda våra tjänster till dessa förvaltningar.	2021-01-01	2021-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Utifrån Servicenämndens uppdrag, att effektivisera stadens administrativa funktioner, fokuserar förvaltningen inom ramen för detta kommunfullmäktigemål på att verksamheterna ska fungera ändamålsenligt även vid oönskade händelser.

Förvaltningen har under perioden fortsatt arbetet med att säkerställa god efterlevnad av Dataskyddsförordningen samt förberett för införandet av stadens nya riktlinje för informationssäkerhet.

Under perioden har två medarbetare på nyckelfunktioner inom informationshantering slutat. Den ena funktionen registrator, har tillsatts genom rekrytering. Den andra funktionen, informationssäkerhetssamordnare, har utsetts internt. Förvaltningen har påbörjat ett arbete som syftar till att stärka organisationen kring informationssäkerhet. Kunskapsnivån ska höjas inom förvaltningen och arbetet ska utvecklas.

Nämndmål: Servicenämndens verksamheter fungerar ändamålsenligt även vid önskade händelser.

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att servicenämndens mål kommer att uppfyllas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medarbetare som har genomgått stadens obligatoriska e-utbildning om informationssäkerhet och dataskydd.	100			100	100	100 %		Tertial 2 2021
 Samtliga allvarliga informationssäkerhetsincidenter som drabbar verksamheten ska rapporteras till förvaltningschef.	100				100	100 %		Tertial 2 2021
 Samtliga personuppgiftsincidenter som förekommer i verksamheten ska rapporteras till förvaltningschef	100				100	100 %		Tertial 2 2021

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska genomföra en översyn av att registerförteckningen är aktuell och fullständig.	2021-01-01	2021-04-30	
 Förvaltningen ska genomföra en översyn av att styrande dokumentation gällande förvaltningens dataskyddsarbete är aktuell och fullständig.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska genomföra en översyn av nämndens informationsklassningar enligt kraven i riktlinjer för informationssäkerhet.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska genomföra utbildningsinsatser för att höja medvetenheten om personuppgiftsrisiker, lämpliga arbetssätt och interna rutiner.	2021-01-01	2021-12-31	
Analys			
Aktiviteten förlängs till årets slut, då personalförändringar har gjort att aktiviteten inte kunnat genomföras som planerats.			
 Förvaltningen ska genomföra utbildningstillfällen gällande informationssäkerhet och dataskydd.	2021-04-01	2021-11-30	
 Förvaltningen ska implementera prioriterade delar av stadens nya anvisning för informationssäkerhet.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningsledningen ska genomföra en krisövning	2021-01-01	2021-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Förvaltningens insatser underlättar för barn och deras vårdnadshavare att få information och vägledning om grundskola, gymnasieskola, grundsärskola och gymnasiesärskola.

Uppdraget gällande vårdnadshavarsupport för Skolplattformen medför fortsatt utmanande samtal i kontakten med vårdnadshavarna till följd av upplevda brister i användarvänlighet och funktionalitet. Kontaktcenter har ett tätt samarbete med utbildningsförvaltningen för att förbättra kontaktvägar, kommunikation och arbetssätt samt rutiner för felanmälan för att förenkla för både vårdnadshavare och skolornas administration.

Årets antal kolloansökningar ökade kraftigt med cirka 27 procent mot tidigare år till följd av pandemin och andra semestermöjligheter. Kontaktcenter samarbetar med berörda förvaltningar för en smidigare administration både för stadsdelsförvaltningarnas handläggare och för familjerna som ansöker. Digitaliseringen av kollokatalogerna har fallit väl ut och sammanlagt har 534 digitala kollokataloger på 12 olika språk levererats via Kontaktcenter.

Stadens kemikalieplan innehåller många åtgärder för att minska exponering för kemikalier och ett flertal av dessa handlar om barns miljöer. Förvaltningen arbetar aktivt med all kravställning i upphandlingsprocessen. De krav som ställs i de centralupphandlingar som berör stadens förskolor följer kemikalieplanen och kemikaliesmart förskola.

Nämndmål: Servicenämnden skapar förutsättningar för att ge barn och elever goda möjligheter och lika villkor.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Genom Kontaktcenter får invånare likvärdig och kvalificerad information, vägledning och support om frågor gällande förskola och skola och sommarkoloniverksamhet. Likvärdighet säkerställs genom att servicen kan erbjudas på flera språk.

Analys

Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medborgare som är nöjda med service och	88			84	85	85 %		2021

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
tillgänglighet ska vara hög och stabil.								
 I centralupphandlingar som berör stadens förskolor ställs krav i enlighet med kemikaliesmart förskola i Kemikalieplanen.	100			100	100	100 %		Tertial 2 2021

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att nämnden delvis bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Stadens beställningar för persontransporter har under perioden skett i enlighet med förvaltningens beställningsprocess. Persontransporter omfattar resor för barn, vuxna och äldre med särskilda behov, som reser till och från skola, daglig verksamhet, dagverksamhet, korttidsboende med mera. Förvaltningen arbetar mycket med påminnelser inför förnyelser, sommarbeställningar och beställningar inför skolornas terminsstart. Beställningarna kommer i de flesta fall stadens leverantörer tillhanda i god tid, vilket underlättar deras planering så att resorna kan ske på ett kvalitetssäkert sätt.

Förvaltningen har identifierat ett behov av att minska den manuella hanteringen av beställningar av persontransporter och att istället införa ett stadsövergripande systemstöd. Under perioden har Stadsledningskontorets Strategiska råd beslutat att uppdra till serviceförvaltningen att upphandla systemstöd som stöder beställningsprocessen för persontransporter samt att ta fram ett tillhörande arbetssätt. Upphandlingen är startad och inbjudan till stadsdelsförvaltningarna och utbildningsförvaltningen har gått ut.

Program för tillgänglighet och delaktighet fastställer att funktionsnedsättning inte ska vara ett hinder för att få information och kunna kommunicera med stadens verksamheter. Programmet lyfter att detta kan gynnas av digitala lösningar och ny teknik. Vid telefonsamtal till Kontaktcenter finns idag möjlighet att använda sig av Teletal - en gratistjänst där man får stöd och hjälp i telefonsamtalet.

Funktionen Webb- och kommunikationsstöd har i samråd med stadsledningskontorets kommunikationsavdelning ett viktigt uppdrag gällande tillgänglighetsanpassning av de så kallade tillgängliga pdf:er på stadens publika webb samt stadens interna utbildningar på utbildningsplattformen. Under året har Webb- och kommunikationsstöd utvecklat en hög kompetens inom området och efterfrågan på dessa tjänster är fortsatt hög.

Serviceförvaltningen organiserar under hösten Webb- och kommunikationsstöd som en egen

enhet med enhetschef. Syftet är att förstärka kompetens och kapacitet i att tillgodose stöd och service utifrån förvaltningarnas behov.

Kontaktcenter erbjuder även service med tolk via tre-partsamtal och kan hänvisa till stadens guide på webben för ansökan om stöd och omsorg. Vid behov kan verksamheten hjälpa till att navigera i guiden och ge support vid ansökan via stadens e-tjänster.

För att bidra till ett jämlikt och likvärdigt bemötande får Kontaktcenters medarbetare utbildning kring jämställdhetsfrågor och även kring hot och våld i nära relation och hur man vägleder via telefon och e-post om man misstänker situationer med hot och våld.

Kontaktcenter identifierar förbättringsområden genom strukturerad avvikelshantering inom egen verksamhet och i förhållande till gällande avtal och gränssnitt i dialog med beställarna med syfte att effektivisera och förbättra verksamheten och därmed servicen till invånarna.

Resultatet för indikatorn om andel medborgare som är nöjda med service och tillgänglighet ska vara hög och stabil har sjunkit för perioden. Detta kan främst härledas av fortsatt långa köer hos överförmyndarförvaltningen och i svarsgrupperna hos Kontaktcenter. Kontaktcenters uppdrag innebär att besvara en stor andel av inkommande ärenden direkt. Det kräver en ingående sakkompetens för varje uppdrag men ger även en effektivitet för staden och en mycket god service till invånarna. I samband med pandemin förändrades inflödet till flertalet av Kontaktcenters svarsgrupper. Inflödet av ärenden har sedan varierat mycket och är fortsatt svårt att prognostisera och ha framförhållning i bemanningen för.

Som exempel kan nämnas följande:

- Medelvärde väntetid besvarade samtal inom **funktionsnedsättning** har ökat från 54 sekunder (2020) till 4 minuter och 22 sekunder (2021).
- Medelvärde väntetid besvarade samtal inom **överförmyndarfrågor** har ökat från 50 sekunder (2020) till 4 minuter och 27 sekunder (2021)

I syfte att kunna ha en större flexibilitet vid ärendetoppar mellan de olika svarsgrupperna breddas nu kompetensen hos servicehandläggarna i syfte att underlätta multikompetens inom respektive delområde. För stockholmarna har förändringen ingen direkt påverkan. Kontaktvägarna till Kontaktcenter är desamma och kontinuiteten är säkrad med duktiga och erfarna medarbetare.

Nämndmål: Servicenämnden ger invånare i behov av stöd vägledning om insatser som underlättar i vardagen.

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Förvaltningen bidrar till mål 4 och 6 i Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023.

Förväntat resultat

Genom servicenämnden får invånare lättillgänglig service och information gällande funktionshinderområdet samt om överförmyndarfrågor.

Analys

Förvaltningen bedömer att servicenämndens mål delvis kommer att uppfyllas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medborgare som är nöjda med service och tillgänglighet ska vara hög och stabil.	81			84	85	85 %		2021
Analys								
Resultatet baserar sig på svarsgrupperna för uppdragen funktionshinderfrågor och uppdraget till överförmyndarnämnden inom enheten Stöd och Omsorg. Resultatet har sjunkit för perioden. Detta kan härledas av fortsatt långa köer hos överförmyndarförvaltningen och kontaktcenter.								
 Andelen beställda persontransporter som hanteras i enlighet med beställningsprocess	100			100	100	100 %		2021

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Kontaktcenter identifierar förbättringsområden genom strukturerad avvikelshantering inom egen verksamhet och i förhållande till gällande avtal och gränssnitt i dialog med beställarna med syfte att effektivisera och förbättra verksamheten och därmed servicen till invånarna.	2021-01-01	2021-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att nämnden delvis bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Förvaltningens insatser är en viktig del i det fortlöpande arbetet att ge information om olika boendemöjligheter för äldre, vilken service som finns, särskilda regelverk, vikten av att stå i bostadskö och regler om bostadstillägg med mera.

Kontaktcenter har fortsatt att tillsammans med stadsdelsförvaltningarna och äldreförvaltningen förtydliga ansvarsfördelningen i gränssnitt och serviceavtal. Äldre direkt är etablerad som en naturlig väg in för äldre och deras anhöriga i frågor om äldreomsorg.

I samband med pandemin förändrades inflödet till flertalet av Kontaktcenters svarsgrupper. Störst påverkan har Äldre Direkt och för Trafik- och parkeringsfrågor haft. Inledningsvis sjönk inflödet märkbart då många inom äldreomsorgen pausade sina insatser, inte besökte dagverksamheter och inte vågade flytta. Inflödet av ärenden har sedan varierat mycket och är fortsatt svårt att prognostisera och ha framförhållning i bemanningen för. Då det inte har funnits en stabil ärendevolymer att bemanna utifrån har Kontaktcenter minskat antalet anställda för att anpassa kostnaderna till intäkterna och klara en budget i balans. Vid tex

presskonferenser, inför start av vaccinering, beslut om vårddispenser och vid besked om besöksförbud har inflödet plötsligt ökat. Vid plötsliga ärendetoppar har kötiden blivit lång, ibland upp till 30 minuter och många samtal "tappats" med lägre tillgänglighet och intäktsbortfall som följd.

Verksamheten kan även konstatera en ökning av mera komplexa ärenden och behov av rådgivning och information om annat än det som berör stadens service och verksamheter. Detta ger ett ökat behov av omvärldsbevakning och inläsning för servicehandläggarna och därmed även i genomsnitt längre samtal. Äldre Direkt har även etablerat sig som vägen in till stadens äldreomsorg för anhöriga till äldre vilket har bidragit till andra förutsättningar och utökad komplexitet i frågornas karaktär. De förändrade förutsättningarna i verksamheten innebär att Äldre Direkt har svårt att klara uppsatta mål för svarstider och tillgänglighet och att väntetiderna har blivit mycket längre. Medelvärde för väntetid på besvarade samtal inom Äldre direkt har ökat från 5 minuter och 12 sekunder (2020) till 10 minuter och 23 sekunder (2021).

Kontaktcenter genomför under hösten med start från den 1 september en översyn av organisationen med syfte att kunna använda personalresurser och kompetens effektivare. Målet är att underlätta multikompetens inom respektive delområde och ge en mer effektiv service samt ökad flexibilitet i bemanning vid toppar i ärendeinflödet. Under hösten kommer Kontaktcenter, via intern omfördelning inom serviceförvaltningen, ha finansiella möjligheter att göra extra bemanning med tillfällig personal för att hantera det ökade ärendeinflödet och möjliggöra för de ordinarie medarbetarna att tillgodogöra sig kompetensbreddning. Med detta är förhoppningen att de långa svarstiderna under vår och sommar ska kunna åtgärdas inom ramen för befintliga ekonomiska och personella resurser.

Verksamhetsområdet genomför kontinuerligt *Nöjd kund index* undersökningar via telefonisystemet. Via talsvaret får invånare svara på om de vill bli uppringda och svara på fem frågor. Det sammantagna NKI-resultatet för perioden för hela verksamhetsområdet är 87 procent. Totalt sett är 88 procent nöjda med bemötandet trots tidvis långa väntetider på grund av högt tryck i ärendenas antal och komplexitet.

Nämndmål: Servicenämnden ger likvärdig, tillgänglig och kvalificerad information och vägledning i frågor om äldreomsorg.

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Nämndens insatser bidrar till en äldreomsorg av god kvalitet med likvärdig information och service för äldre, deras anhöriga och övriga intressenter.

Analys

Förvaltningen bedömer att servicenämndens mål kommer att delvis uppfyllas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medborgare som är nöjda med service och tillgänglighet ska vara hög och stabil.	85			84	85	85 %		2021
 Antal stadsdelsförvaltningar som uppger Äldre Direkt som sin första kontakt gällande information och vägledning om äldreomsorgsfrågor.	7			8		13		2021
<p>Analys</p> <p>Sänkningen från 8 till 7 beror på sammanslagningen av stadsdelsförvaltningarna Älvsjö med Hägersten-Liljeholmen under 2020 och att Älvsjö då övergick till Hägersten - Liljeholmens arbetssätt.</p> <p>Serviceförvaltningen kan konstatera att när endast 7 av 13 stadsdelsförvaltningar uppger Äldre Direkt som första kontakt så påverkar det likvärdigheten och den servicenivå som stadens äldre och deras anhöriga möts av. Det innebär stora skillnader i tillgång till information och vägledning om äldreomsorgsfrågor. Ju fler stadsdelsförvaltningar som uppger Äldre direkt som första kontakt, desto mer följer staden som helhet likställighetsprincipen.</p>								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Servicenämnden ska via Kontaktcenter i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmare och brukare i äldrefrågor	2021-01-01	2021-12-31	

KF:s inriktningsmål: 2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Servicenämnden har skapat fyra nämndmål som alla medverkar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om en hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt. Förvaltningens bedömning är att samtliga tillhörande nämndmålen och målen för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Nämnden kan medverka till att Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv bland annat genom att erbjuda möjligheter för företag att lämna anbud vid upphandling.

Inför varje centralupphandling genomförs marknadsdialoger av verksamhetsområde

Upphandling och inköp. Syftet är att stämma av att marknaden kan klara de krav som staden önskar ställa samt för att säkerställa att kraven inte utestänger någon del av marknaden. I takt med att flera områden ingår i stadens kategoristyrning, kan marknadsdialogerna ske utifrån en redan etablerad kategori och erfarenheter kan samlas in från stadens egen organisation. Centralupphandlingarna analyseras och paketeras för att bäst motsvara olika marknader efter dialog och gör det möjligt för många anbudsgivare att lämna anbud i stadens upphandlingar.

Förvaltningen har under perioden, tillsammans med stadsledningskontoret fortsatt planeringen av en digital anbudsskola.

Verksamhetsområde Upphandling och inköp har under perioden fortsatt säkerställa stadens skyddsmaterialförsörjning, samt att viktiga centrala och gemensamma avtalsområden fortsatt har fungerat under pandemin.

Nämndmål: Servicenämnden genomför offentliga upphandlingar innovativt, hållbart och kvalitetssäkrat.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förvaltningen underlättar för alla former av organisationer att lämna anbud i stadens upphandlingar.

Analys

Förvaltningen bedömer att servicenämndens mål kommer att uppfyllas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska genomföra marknadsdialoger utifrån stadens kategoriindelning.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska tillsammans med stadsledningskontoret och SBR genomföra utbildningar, så kallad anbudsskola, för organisationer som är intresserade av att lämna anbud i stadens upphandlingar.	2021-01-01	2021-12-31	
Analys På grund av pandemin har ännu ingen utbildning inom anbudslämning, så kallad anbudsskola, genomförts.			

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

 Ingen

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Förvaltningen värnar om en hållbar livsmiljö genom att miljöhänsyn tas i samband med upphandlingar. I alla centralupphandlingar som innefattar transporter ställs krav på miljöanpassning i enlighet med stadens miljöprogram. Kraven ställs genom att nära samarbete med miljöförvaltningen som expertfunktion.

Nämndmål: Vid offentlig upphandling ställer Servicenämnden höga krav på miljöanpassning av transporter och fordon

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Användningen av fossila bränslen i stadens upphandlade transporter minskar.

Analys

Förvaltningen bedömer att servicenämndens mål kommer att uppfyllas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 I centralupphandlingar som innefattar transporter ställs krav på miljöanpassning av transporter och fordon i enlighet med stadens miljöprogram.	100			100		100 %		2021

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska fasa ut fossila bränslen i upphandlingar med särskilt fokus på transporter, entreprenader och arbetsmaskiner	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska tillsammans med miljöförvaltningen fortsätta att utveckla kravställning för transporter för att nå stadens mål.	2021-01-01	2021-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

I Stockholms stads näringslivspolicy har servicenämnden ett utpekat uppdrag att i samverkan med övriga nämnder och bolag bidra till lättillgänglig information och service för den som vill arrangera evenemang eller tillställningar inom Stockholms stad. Likartad information,

enkla kontaktvägar och kvalificerad hjälp är förvaltningens sätt att bidra till effektiv service för invånare, kunder och företagare.

Den rådande situationen med pandemi har gjort att arbetet med att utveckla dessa frågor har fått träda tillbaka något för andra prioriteringar.

Nämndmål: Servicenämnden tillhandahåller lättillgänglig information om förutsättningar för evenemang och publika händelser i staden.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Kontaktcenter erbjuder servicetjänster som ger företagare och invånare information och vägledning gällande regelverk, avgifter, tillsyn samt kulturskolans utbud och verksamhet.

Analys

Förvaltningen bedömer att servicenämndens mål kommer att uppfyllas.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar delvis till att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Genom att följa miljöprogrammet, som på ett tydligt sätt knyter an mot FN:s Agenda 2030, fortsätter förvaltningen att tillsammans med miljöförvaltningen utveckla kravställning och uppföljning av inköpta varor.

Under perioden har arbetet med att ställa krav på minskning av fossil plast i enlighet med stadens klimathandlingsplan fortsatt. Även krav på minskning av gifter i enlighet med kemikalieplanen beaktas i varje enskild upphandling. Förvaltningen deltar i ett projekt för att stötta med analys och statistik, vid utformning av en handlingsplan för hållbar plastanvändning, som miljöförvaltningen ansvarar för att arbeta fram. Förvaltningen ser att det beting som finns för serviceförvaltningen gällande minskning av CO₂e för utsläpp från fossil plast kan svara svårt att nå för innevarande år. Detta då en fullständig analys av utsläpp från fossil plast inte kan göras, då det omfattar alldeles för många olika produkter att mäta årligen. Dessutom påverkar den höga volymen inköpt skyddsmaterial även utsläpp av fossil plast negativt under den pågående pandemin.

Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel för hela staden kommer troligen inte att nås, trots att det har skett en markant ökning för både livsmedel och måltider. Den ekologiska andelen av livsmedel och måltider var för 2020 42,64 procent. Efter andra tertialen är utfallet för hela staden 45,37 procent, alltså en ökning med 2,73 procentenheter. Måltidsentreprenader har stått för den största ökningen.

Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider var för 2020 1,98 kg CO₂. Utfallet

efter tertial två är 1,9 CO₂ per kg livsmedel. Det har då skett en minskning sedan utfallet 2020, men bedömningen är att staden kommer att ha svårt att nå målet för helåret, då bland annat andelen inköpta animaliska produkter påverkar utfallet. I dagsläget har staden ingen möjlighet att mäta detta för upphandlad måltidsentreprenad och det kommer att bli svårt för staden att nå målet för helåret.

Serviceutskottet ska tillsammans med kommunstyrelsen ta fram ett underlag för upphandling av ett stadsövergripande kostdatasystem för att möjliggöra beräkning av klimatbelastning och näringsinnehåll vid tillagning av livsmedel, samt finansiering och kostnader för ett sådant system. Ett förfrågningsunderlag har tagits fram och förvaltningen har påbörjat en gemensam upphandling med deltagande från utbildningsnämnden samt samtliga stadsdelsnämnder. Respektive nämnd står för egen kostnad avseende systemstöd och implementering. Det finns stora variationer i måltidsverksamheternas organisation och kunskapsnivå. Serviceförvaltningen och stadsledningskontoret rekommenderar därför ett fortsatt arbete med att utreda formerna för hur måltidsverksamheten med stöd av kostdatasystem ytterligare kan utvecklas i syfte att minska klimatbelastningen och samtidigt fortsätta servera god och hälsosam mat.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,38 kg CO ₂ per kg livsmedel			1,38 kg CO ₂ per kg livsmedel		1,8 kg CO ₂ per kg livsmedel	1,80 kg CO ₂ per kg livsmedel	2021
 Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider (Ny KF-nivå)	1,9 kg CO ₂ per kg livsmedel					1,8 kg CO ₂ per kg livsmedel	1,80 kg CO ₂ per kg livsmedel	2021
Analys								
Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider var för 2020 1,98 kg CO ₂ . Utfallet efter tertial två är 1,9 CO ₂ per kg livsmedel. Det har då skett en minskning sedan utfallet 2020, men bedömningen är att staden kommer att ha svårt att nå målet för helåret, då bl. a. andelen inköpta animaliska produkter påverkar utfallet.								
 Minskning av CO ₂ e till 2023						4 000	Tas fram av nämnd/bolagstyrelse	2021
Analys								
Målet bedöms inte uppnås vid slutperioden när det gäller utsläpp av fossil plast, då mängden plast behöver minska i för hög omfattning hos stadens beställande verksamheter. Däremot bedöms målet för CO ₂ e för tunga transporter uppnås i enlighet med betinget.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Serviceutskottet ska tillsammans med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda upphandlingskrav gällande måltidstjänster i syfte att minska miljö- och klimatpåverkan	2021-01-01	2021-12-31	
Analys			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Utkast till gemensam mall/mallar för upphandling av måltidstjänster är framtagna. Fortsatt beredning pågår, bl. a. genom remiss till berörda verksamheter.			
  Servicenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden, utreda förutsättningar och kostnader för att upprätthålla en miljö- och klimatmärkning för inköpsystem med tillhörande arbetssätt	2021-01-01	2021-12-31	
Analys			
Arbete med nulägesanalys avseende på marknaden befintliga märkningssystem pågår. En styrgrupp har tillsatts med representanter från verksamheten.			
  Servicenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen ta fram ett underlag för upphandling av ett stadsövergripande kostdatasystem för att möjliggöra beräkning av klimatbelastning och näringsinnehåll vid tillagning av livsmedel, samt finansiering och kostnader för ett sådant system	2021-01-01	2021-06-30	
Analys			
Ett förfrågningsunderlag har tagits fram och förvaltningen har påbörjat en gemensam upphandling med deltagande från utbildningsnämnden samt samtliga stadsdelsnämnder. Respektive nämnd står för egen kostnad avseende systemstöd och implementering. Det finns stora variationer i måltidsverksamheternas organisation och kunskapsnivå. Serviceförvaltningen och stadsledningskontoret rekommenderar därför ett fortsatt arbete med att utreda formerna för hur måltidsverksamheten med stöd av kostdatasystem ytterligare kan utvecklas i syfte att minska klimatbelastningen och samtidigt fortsätta servera god och hälsosam mat.			

Nämndmål: Servicenämnden bidrar till en hållbar utveckling som främjar miljön

 Uppfylls helt

Beskrivning

Målet om ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm bidrar särskilt till de globala målen nummer 7 Hållbar energi för alla, nummer 12 Hållbar konsumtion och produktion samt nummer 13 Bekämpa klimatförändringarna.

Förväntat resultat

De centrala ramavtalen ska ge goda förutsättningar för stadens verksamheter att nå sina mål om ekologisk kostproduktion samt giftfri verksamhet. De centrala ramavtalen bidrar även till minskad klimatpåverkan från konsumtionen.

Analys

Förvaltningen bedömer att servicenämndens mål kommer att uppfyllas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 I centralupphandlingar som innefattar produkter ställs krav på minskning av fossil plast i enlighet med stadens klimathandlingsplanen.	100			100	100	100 %		Tertial 2 2021
 I centralupphandlingar som innefattar produkter	100 %			100 %		100 %		2021

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
ställs krav på minskning av gifter i enlighet med stadens kemikalieplan.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska genom upphandling minska inköpen av plastprodukter och plastförpackningar i stadens verksamheter	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska med stöd av miljöförvaltningen ta fram en modell för beräkning av besparingsbeting i CO2e för tunga transporter och för mängden utsläpp från fossil plast	2021-01-01	2021-12-31	
<p>Analys</p> <p>Förvaltningen har arbetat fram en modell för att mäta besparingsbeting i CO2e tillsammans med miljöförvaltningen. Beräkning av besparing av CO2e för tunga transporter beräknas utifrån skillnaden i transportkrav mellan föregående avtal och nytt avtal med tuffare krav på transporter.</p> <p>Beräkning av besparing av CO2e för utsläpp från fossil plast beräknas på utvalda engångsprodukter som används i stor omfattning i staden. Utifrån nulägesmätning 2019 kan serviceförvaltningen och miljöförvaltningen mäta andel produkter i ton och dess utsläpp årligen.</p>			
 Servicenämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Business Region och kommunstyrelsen, främja närproducerad mat, bland annat genom upphandlingskrav samt möjlighet till torghandel	2021-01-01	2021-12-31	
 Servicenämnden ska tillsammans med utbildningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, äldrenämnden och kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram mått och mätmetoder för att mäta miljö- och klimatpåverkan från måltider som serveras inom stadens verksamheter och från matsvinn	2021-01-01	2021-12-31	

KF:s inriktningsmål: 3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Servicenämnden har formulerat fyra nämndmål som alla bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om en ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden. Förvaltningen bedömer att samtliga tillhörande nämndmål och mål för verksamhetsområdet kommer att uppfyllas under året

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Nämndens uppdrag är att effektivisera stadens administration genom att erbjuda ett brett utbud av verksamhetsstödjande tjänster och service. Verksamhetsutvecklingen pågår kontinuerligt och präglas av kostnadseffektivitet och nytänkande.

Servicekommitténs ekonomi påverkas kontinuerligt av pandemins effekter vilket medför en osäkerhet i kommitténs prognoser. Med en ökad andel vaccinerade och till sin följd lättade restriktioner har ärendevolymer börjat öka i en högre takt än tidigare prognostiserat. Hyresadministrationen och Äldre direkt samt Boendeparkeringsfrågor är exempel på verksamheter med ökande antal ärenden.

Vanligtvis medför högre volymer även högre intäkter men för verksamheten Äldre direkt är effekten en annan då långa telefonköer och minskad tillgänglighet ger tappade samtal. En kvalitativ kundservice kräver tid för rekrytering och utbildning för att kunna hantera det ökade inflödet. Kontaktcenters uppdrag innefattar att klara stor andel av inkommande ärenden vid första kontakt och då måste kompetensen möta dessa krav.

Äldre direkt har blivit en naturlig väg in för stadens äldre och deras anhöriga. Men samtidigt som ärendemängden ökar har även komplexiteten och bredden ökat och ärendena rör inte bara stadens verksamheter. Ärendetiden blir längre, svarstiderna ökar och fler samtal missas då de äldre och deras anhöriga inte väntar kvar tills ledig servicehandläggare kan besvara samtalet.

I kommunfullmäktiges budget har servicekommittén fått i uppdrag att genom effektivisering erbjuda nuvarande obligatoriska tjänster med en prissänkning om motsvarande en procent. Förvaltningen har arbetat fram ett förslag på förändringar i prislistan. Förslaget har processas med SLK samt med respektive verksamhetsområdes verksamhetsråd och justerats så att samsyn råder kring planerade prisförändringar. Förslaget på prisförändringarna 2022 kommer att presenteras för beslut hos strategiskrådet den 13 september 2021.

I samråd med stadsledningskontoret har serviceförvaltningen under perioden genomfört en översyn av nuvarande intäktsmodell. I arbetet har bland annat konstaterats att nuvarande prissättning av serviceförvaltningens tjänster är komplicerad och kräver mycket administration. Komplexiteten innebär en hög detaljeringsgrad och därmed bristande upplevelse av transparens och förståelse. Utifrån lämnade rekommendationer, i genomförd översyn, planerar nu serviceförvaltningen och stadsledningskontoret i samråd för hur utvecklingssteg kan tas i syfte att skapa en modell för prissättning som skapar större tydlighet och kräver mindre administrativ hantering.

I syfte att sänka lokalkostnaderna har förvaltningen arbetat aktivt med att minska lokalytan. När projektet för att förändra lokalanvändningen är avslutat sommaren 2022 har lokalytan minskats med 1 740 kvadratmeter och av den resterande ytan kommer 1 280 kvadratmeter att samnyttjas med arbetsmarkandsförvaltningen. Det innebär att hyreskostnaderna sänks med cirka 2 mnkr jämfört med hyran år 2020. Serviceförvaltningen kommer till sommaren 2022 att ha ett flexibelt kontor med ett aktivitetsbaserat arbetssätt. Förvaltningen har därmed genomfört verksamhetsplanens aktivitet att genomlys användandet av det egna kontoret i syfte att möjliggöra flexibelt och ändamålsenligt nyttjande av lokalerna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	101,2 %			96,2 %		100 %	100 %	Tertial 2 2021
Analys								
I indikatorn mäts enbart kostnader. Då Servicenämnden är helt intäktsfinansierad bör budgetföljsamhet mätas netto med både kostnader och intäkter i beaktande. Serviceförvaltningen har ökade kostnader till följd av bl.a. ombyggnadstillägg för lokalerna samt ökad efterfrågan och därmed ökade intäkter. För året prognostiseras ett budgeterat underskott om 3,6 mnkr före resultatdispositioner och en budget i balans efter resultatdispositioner. Förvaltningen har budgeterat för strategiska satsningar om 3,6 mnkr som finansieras via resultatfonden. De strategiska satsningarna innebär bl.a. införande av nytt ärendehanteringssystem samt bemötande- och coaching insatser.								
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	102,6 %			97,4 %		100 %	100 %	Tertial 2 2021
Analys								
I indikatorn mäts enbart kostnader. Då Servicenämnden är helt intäktsfinansierad bör budgetföljsamhet mätas netto med både kostnader och intäkter i beaktande. Serviceförvaltningen har ökade kostnader till följd av bl.a. ombyggnadstillägg för lokalerna samt ökad efterfrågan och därmed ökade intäkter. För året prognostiseras ett budgeterat underskott om 3,6 mnkr före resultatdispositioner och en budget i balans efter resultatdispositioner. Förvaltningen har budgeterat för strategiska satsningar om 3,6 mnkr som finansieras via resultatfonden. De strategiska satsningarna innebär bl.a. införande av nytt ärendehanteringssystem samt bemötande- och coaching insatser.								
  Nämndens prognossäkerhet T2				0 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2021

Nämndmål: Servicenämnden har en ekonomi i balans

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förvaltningens verksamheter utför överenskomna uppdrag och tjänster med balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och service.

Intäktssmodellen är transparent och bidrar till ökad kostnadsmedvetenhet och användning av servicenämndens tjänster.

Analys

Förvaltningen bedömer att servicenämndens mål kommer att uppfyllas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt samt minska ytan för förvaltningens verksamhetslokal.	2021-01-01	2022-06-30	
 Förvaltningen ska i samråd med stadsledningskontoret genomföra en översyn av nuvarande intäktssmodell.	2021-01-01	2021-12-31	
Analys			
Översyn är genomförd och planering för utvecklingsinsatser i enlighet med lämnade rekommendationer pågår.			
 Förvaltningen ska med planerad kommunikation skapa förståelse hos kunderna för prismodellen och tjänsterna.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska sänka priserna motsvarande 1 % på de kommunfullmäktige beslutade obligatoriska tjänsterna inför 2022.	2021-01-01	2021-08-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

■ Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Utifrån förvaltningens uppdrag om att arbeta med att effektivisera stadens administrativa funktioner och nyttja digitaliseringens möjligheter drivs under 2021 projekt *Införande av ärendehanteringssystem på serviceförvaltningen*. Ett av målen med ärendehanteringssystemet är att ge bättre service till kunderna och effektivisera ärendehanteringssystemet samt skapa en än mer transparent dialog med förvaltningens kunder utifrån kvalitetssäkrade underlag för fakturering och förbättrad uppföljning av ärenden för gemensam utveckling.

Med digitala flöden och digital information i ett system är det lättare att dela information och hantera ärendeflöden mer effektivt och kundorienterat. Målet är att bli så effektiva som möjligt och därmed kunna sänka kostnaderna för stadens övriga nämnder och bolag till förmån för kärnverksamheterna.

Under våren infördes ärendehanteringssystemet inom fyra av förvaltningens sju verksamhetsområden och resterande genomför införande under hösten. Införandet sker successivt och har blivit något försenat. Därmed har effektmålen inte kunnat följas upp inför tertiärrapport 2 som planerat, utan detta sker i samband med årets verksamhetsberättelse. Målen kommer även att utvecklas och vara styrande för effektmätning av serviceförvaltningens ärendehantering under 2022 och framåt.

Förvaltningen har etablerat en objektorganisation enligt metodiken Pm3 som stöd för samverkan med leverantören Knowit i underhåll och utveckling av ärendehanteringssystemet. Objektorganisationen innefattar medarbetare från de olika verksamhetsområdena för att säkerställa tvärfunktionell utveckling och effektivisering.

I samråd med stadsledningskontoret har det under perioden genomförts en översyn av serviceförvaltningens nuvarande intäktsmodell. I arbetet har bland annat konstaterats att nuvarande prissättning av serviceförvaltningens tjänster är komplicerad och kräver mycket administration. Komplexiteten innebär en hög detaljeringsgrad och därmed bristande upplevelse av transparens och förståelse. Utifrån lämnade rekommendationer, i genomförd översyn, planerar nu serviceförvaltningen och stadsledningskontoret i samråd för hur utvecklingssteg kan tas i syfte att skapa en modell för prissättning som skapar större tydlighet och kräver mindre administrativ hantering. I samband med detta arbete fortsätter förvaltningens interna arbete med att hitta möjligheter till automatiseringar och förenklingar i debiteringen av utförda tjänster med utgångspunkt i det nya ärendehanteringssystemet.

Förvaltningen har tagit fram en handlingsplan för marknadsföring och genomfört ett flertal aktiviteter kopplade till planen. Ett resultat av arbetet är att medvetenheten och kunskapen på området ökat inom förvaltningen och att det finns en samsyn i chefsledet kring utmaningar, mål och strategier. Arbetet med att marknadsföra förvaltningens tjänster och service fortsätter nu som en del av den ordinarie verksamheten inom ramen för intern och extern

kommunikation, både på övergripande nivå och inom respektive verksamhetsområde.

Möjligheten för stadens invånare att anmäla autogiro elektroniskt infördes av stadsledningskontoret enligt plan i våras. Effektiviseringseffekten har dock under perioden uteblivit för verksamhetsområde ekonomi. Det kommer fortfarande mycket autogiroanmälningar via blankett från invånarna med manuellt arbete som följd. Här behövs ett fortsatt informationsarbete i hela staden för att nå ut med informationen till de medarbetare som har kontakt med invånarna och med mål att få en effektivare hantering.

Inom ekonomiområdet är förvaltningen också involverade i arbete kring hur aktivering av investeringsbidrag ska hanteras framöver, detta efter en lagändring som trädde i kraft under året. Detta kommer sannolikt påverka både kunderna och verksamheten redan i år med tillkommande hantering.

I samband med att utbetalningsunderlag via webben blev obligatoriskt i leverantörsreskontra från 1 maj har förvaltningen fått en mycket kraftig minskning av inflödet av manuella underlag. Fortfarande märks dock att information inte nått alla medarbetare i stadens förvaltningar då det istället kommer mycket frågor kring vad som gäller och hur utbetalningsunderlag ska hanteras.

Att göra kundorder på webben obligatoriskt har skjutits framåt och kommer gälla först från september. Detta har genererat högre volymer av manuella underlag än budgeterat men under perioden har en gradvis minskning skett samtidigt som antal webbordrar istället ökat något.

Under perioden har verksamhetsområde ekonomi till skillnad från tidigare år inte haft någon avmattning av volymer och antal ärenden. Inom såväl kundreskontra som hyresadministrationen har verksamhetsområdet till och med sett en ökning under perioden vilket stundtals lett till att vissa ledtider inte kunnat hållas under sommaren. Under augusti har läget dock normaliserats och verksamheten är ikapp med samtliga underlag och håller åter samtliga ledtider.

Verksamhetsområde rekrytering har en fortsatt hög beläggning av uppdrag samtidigt som antalet rekryteringar i staden ökat kraftigt under perioden. Verksamhetsområdet har därför, trots utökning av den egna personalstyrkan, inte kunnat uppnå en andel om 15 procent av stadens rekryteringar. Flera kunder har valt att sköta rekryteringen själva när väntetiden för att få hjälp med hela uppdrag varit fyra veckor. Verksamheten hjälper till med digital referenstagning löpande och för tjänsten second opinions har upphandlad underleverantör nyttjats frekvent vilket har gjort att dessa tjänster haft minimal väntetid.

Verksamhetsområde lokalplanering har under perioden hanterat många och stora uppdrag. Per den sista augusti hade avdelningen 110 aktiva uppdrag vilket är en rekordhög nivå. Exempelvis har avdelningen under året arbetat eller arbetar med sju olika förvaltningars huvudkontor och förfrågan har inkommit om ytterligare två. Bedömningen är att beläggningen kommer att fortsätta vara hög under hela 2021. Det har lett till hög arbetsbelastning varför nyrekrytering skett under året. Beredskap för ytterligare nyrekrytering finns om ärendeinflödet fortsätter att vara högt. Dock måste en bedömning göras så att arbetsstyrkan inte blir för stor så att lönekostnaderna inte kan mötas med motsvarande intäkter.

Lokalplanering ser löpande över sitt tjänsteutbud för att anpassas till förvaltningarnas

önskemål och behov och i dialog med stadsledningskontoret. Under året har flera tjänster justerats och utvecklats. Det informations- och nyhetsbrev som skickas ut en gång i veckan har fått en tydlig utformning och inriktning. Nyhetsbrevet har till syfte att informera om lokalplanerings tjänsteutbud samt att ge tips och råd till förvaltningarna för att effektivisera deras arbete med lokaler.

Servicenämnden optimerar och utvecklar stadens gemensamma inköp för framtiden

Förvaltningen genomför upphandlingar effektivt och ändamålsenligt för att optimera och förbättra försörjning av varor och tjänster för kommunkoncernen. Upphandlingarna präglas av hög kvalitet och ekonomiskt fördelaktiga villkor. Genom ökat nyttjande av inköpssystemet och att fler avtal ansluts, som gör det möjligt att beställa varor och tjänster elektroniskt, effektiviseras och utvecklas inköpsverksamheten i staden. Förvaltningen har under pandemin erbjudit inköpsutbildningar digitalt, för att stötta stadens beställare och nya utbildningar håller på att utarbetas och kommer att kunna genomföras under hösten.

Servicenämnden är en attraktiv arbetsgivare med en effektiv och ändamålsenlig organisation.

Under året har förvaltningens medarbetare främst arbetat hemifrån och verksamheterna har hittat bra och fungerande digitala arbetssätt. Sjukfrånvaron har under perioden varit lägre än motsvarande period tidigare år och förvaltningen beräknas nå uppsatt årsmål.

Förvaltningen har under året genomfört gemensamma utbildningsinsatser. Bland annat erbjuds medarbetarna utbildning i Excel i olika nivåer. Förvaltningen har också gjort en satsning på intern utbildning - Leda utan att vara chef, som 24 av förvaltningens medarbetare deltagit i. Syftet var att stärka medarbetare som leder olika processer, grupper eller projekt i ledarskap.

Den långsiktiga satsningen med att rusta medarbetare för att bibehålla ett gott bemötande i effektiva kundkontakter har fortsatt med ytterligare analyser för berörda verksamheter, utvecklingsinsatser och genomförande av coaching, individuellt och i grupp.

Utbildningsinsatser har genomförts inför att förvaltningens medarbetare börjar arbeta med det nya ärendehanteringssystemet. Insatser som fortsätter under hösten.

Förvaltningens uppdrag inbegriper att ta tillvara digitaliseringens möjligheter och i allt utvecklingsarbete överväga om, och på vilket sätt, digitalisering kan användas för att utföra uppdragen effektivare och med god kvalitet till en lägre kostnad. För att ytterligare utveckla förmåga att uppnå uppdrag och mål ser förvaltningen ett behov av att förstärka styrning och kompetens inom verksamhetsutveckling genom digitala verktyg. För att möta och ta om hand den digitala utvecklingen behövs både ledarskap och kompetens inom områden som till exempel objektstyrning, utveckling och underhåll av e-utbildningar, e-tjänster, chatbots, systemsupport, systemadministration och systemansvar. Förvaltningen har under perioden påbörjat en organisationsförändring inom de centrala stödfunktionerna som ska träda i kraft från 1 januari 2022. Målet är att bli så effektiva som möjligt och därmed kunna sänka kostnaderna för stadens övriga nämnder och bolag till förmån för kärnverksamheterna.

Kontaktcenter har under perioden förberett för en organisationsförändring som träder i kraft 1 september. Det innebär att fyra kundtjänstenheter blir tre. Funktionen webb- och kommunikationsstöd bildar en egen enhet. Syftet med omorganisationen är att renodla verksamheten och skapa möjligheter att använda befintliga kompetenser och resurser mer

effektivt. Kontaktcenter genomför en kompetensbreddning hos servicehandläggarna i syfte att underlätta multikompetens inom respektive delområde och ge en effektivare service samt ökad flexibilitet i bemanning vid toppar i ärendeinflödet

Förändringen innebär också en förstärkning på webb- och kommunikationsstöd som är i en expanderande fas.

För stockholmarna har förändringen ingen direkt påverkan. Kontaktvägarna till Kontaktcenter är desamma och kontinuiteten är säkrad med duktiga och erfarna medarbetare.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex	81			80		82	82	2021
Analys Serviceämnden Resultatet har ökat något sedan tidigare år, men når inte upp till satt årsmål. Förvaltningens olika verksamhetsområden arbetar aktivt med olika frågeområden utifrån medarbetarundersökningens resultat.								
  Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	100 %			100 %		90 %	90%	2021
Analys Alla centralupphandlingar, gemensamma upphandlingar samt lokala avtal för serviceförvaltningen följs upp kontinuerligt i enlighet med stadens avtalsprocess samt förvaltningens prioriteringsmatris.								
  Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	100 %			100 %		100 %	Tas fram av nämnd/styrelse	2021
Analys Inför varje centralupphandling genomförs marknadsdialoger. I takt med att flera områden ingår i en kategori enligt stadens kategoristyrning, kan marknadsdialogerna ske utifrån en redan etablerad kategori och erfarenheter från kategoristyrningen kan samlas in från stadens egen organisation. Centralupphandlingarna analyseras och paketeras för att bäst motsvara olika marknader efter dialog med marknaden och gör det möjligt för många anbudsgivare att lämna anbud i stadens upphandlingar.								
  Index Bra arbetsgivare	85			80		83	84	2021
   Sjukfrånvaro	5,1 %	3,8 %	5,4 %	6 %	6 %	6,5 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial 2 2021
   Sjukfrånvaro dag 1-14	1,5 %	1,1 %	1,6 %	2 %	2 %	2,2 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial 2 2021

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska tillsammans med serviceämnden utreda möjligheterna till en stadsgemensam servicefunktion för hyresgästers behov av löpande drift och underhåll för externt inhyrda lokaler	2021-01-01	2021-12-31	
  Serviceämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden,	2021-01-01	2021-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
äldrenämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna etablera en support- och förvaltningsorganisation för Esset för att från och med 2022 kunna leverera full support			
Analys Förvaltningen har i samråd med stadsledningskontoret och projekt Esset avslutat samarbetet kring detta då projektet sociala system har tagit en annan riktning.			

Nämndmål: Servicenämnden effektiviserar stadens administration

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förvaltningens verksamheter och processer är effektiva och medför minskade kostnader för staden. Förtroendet för stadens gemensamma administration är högt och fler förvaltningar och bolag nyttjar tjänsterna.

Analys

Förvaltningen bedömer att servicenämndens mål kommer att uppfyllas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel rekryteringar inom stadens förvaltningar som utförs av serviceförvaltningen rekrytering.	11 %					15 %		Tertial 2 2021
Analys Verksamhetsområde rekrytering har en fortsatt hög beläggning av uppdrag samtidigt som antalet rekryteringar i staden ökat kraftigt under perioden. Verksamhetsområdet har därför trots utökning av den egna personalstyrkan, inte kunnat uppnå en andel om 15 procent av stadens rekryteringar.								
 Antal av stadens moderbolag som köper serviceförvaltningens tilläggstjänster	17				18	18		Tertial 2 2021
 Antal besök på kundwebben ska öka						7 000 st/mån		Tertial 2 2021
Analys Förvaltningen mäter det som kallas sessioner, vilket står för "En session är den tid då användaren aktivt använder din webbplats, app eller annat." All användningsinformation (till exempel skärmvisningar, händelser, e-handel) är kopplad till en session. Antalet sessioner låg mellan 5700-6700 per månad under 2020. På grund av Schrems II domen gällande Privacy Shield saknar förvaltningen i nuläget det mätinstrument som mätte sessioner.								
 Antal förvaltningar som köper serviceförvaltningens tilläggstjänster.	31				31	31		Tertial 2 2021
 Antal prenumeranter på förvaltningens Nyhetsbrevet ska öka.	1 135				1 200	1 500		Tertial 2 2021
Analys								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2020	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Förvaltningen har under perioden prioriterat information gällande ärendehanteringssystemet och inte genomfört någon extra insats för att öka antal prenumeranter på Nyhetsbrevet.								
 Antal verksamhetsområden inom förvaltningen som nyttjar ärendehanteringssystemet.	4				7	7		Tertial 2 2021
 Verksamhetsområde ekonomi har för sina obligatoriska tjänster nöjda kunder	70				70	73		Tertial 2 2021
Analys Resultatet av årets enkät kom till förvaltningen den 30 augusti. Under hösten kommer verksamheten arbeta med analys och eventuella åtgärder/aktiviteter.								
 Verksamhetsområde lön och pension har för sina obligatoriska tjänster nöjda kunder	68				68	79		Tertial 2 2021
Analys Resultatet av årets enkät kom till förvaltningen den 30 augusti. Under hösten kommer verksamheten arbeta med analys och eventuella åtgärder/aktiviteter.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska aktivt välkomna nya chefer i staden.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska genomföra behovsanalyser och därefter utvecklingsinsatser för effektivare kundkontakter inom verksamhetsområdena lön och pension, ekonomi samt e-handelsupport.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska genomföra en analys av förvaltningens arbete och användning av digitala verktyget RPA (robotic process automation)	2021-01-01	2021-05-31	
 Förvaltningen ska genomföra en förstudie för automatiserad kunddialog med hjälp av chatbot.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska genomföra en översyn av kundundersökningarna.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska genomföra en översyn om eventuell möjlighet till webbformulär för Kontaktcenter kopplat till ärendehanteringssystemet.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska genomföra ett projekt som avser att införa samtliga verksamhetsområden i ärendehanteringssystemet.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska genomföra handlingsplan för marknadsföring.	2021-01-01	2021-08-31	
 Förvaltningen ska införa ett nytt gemensamt ärendehanteringssystem.	2021-01-01	2021-04-30	
 Förvaltningen ska mäta effektmål gällande införande av nytt ärendehanteringssystem.	2021-06-01	2021-12-31	
Analys Slutdatum flyttas fram till årets slut. Detta med anledning av försenat införande av ärendehanteringssystem Artwise.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska se över ärendeflöden internt samt interna gränssnitt för de ärenden som sker mellan verksamhetsområdena.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska sätta effektmål gällande införande av nytt ärendehanteringssystem för verksamhetsområdena rekrytering, lokalplanering, upphandling och inköp och administrativa avdelningen.	2021-07-01	2021-09-30	
 Förvaltningen ska ta fram nyckeltal och indikatorer för att mäta förvaltningens produktivitet, kvalitet men även för att mäta effektiviseringsvinster.	2021-01-01	2021-12-31	
Analys Slutdatum flyttas fram. Arbete pågår. Då införandet av ärendehanteringssystemet Artvise försenades något kommer förvaltningen att arbeta fram nyckeltal och indikatorer under hösten.			
 Förvaltningens ska utreda förutsättningar och möjligheter för automatisering av faktureringsprocess	2021-01-01	2021-12-31	
Analys Slutdatum flyttas fram. Aktiviteten har tidigare varit inriktad på möjligheter att automatisera processen via RPA. Då förvaltningen ändrat inriktning och avvecklat RPA tekniken kommer aktiviteten att fokusera på möjligheter till ökad automatisering via ärendehanteringssystemet Artvise.			
 Nämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och berörda nämnder genomföra en upphandling av ny lösning för kommunikationstjänster gällande kontaktcenterplattform inom staden.	2021-01-01	2021-12-31	

Nämndmål: Servicenämnden optimerar och utvecklar stadens gemensamma inköp för framtiden

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Upphandlingarna präglas av hög kvalitet och hållbara villkor. Upphandlingar genomförs effektivt och ändamålsenligt för att optimera och förbättra försörjning av varor och tjänster för kommunkoncernen. Genom ökat nyttjande av e-handel effektiviseras och utvecklas inköpsverksamheten.

Analys

Förvaltningen bedömer att servicenämndens mål kommer att uppfyllas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen kommer att erbjuda ett utökat utbud av utbildningar avseende inköp och upphandling.	2021-01-01	2021-12-31	

Nämndmål: Servicenämnden är en attraktiv arbetsgivare med en effektiv och ändamålsenlig organisation.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förvaltningens medarbetare har tydliga krav och förväntningar för att nå både egna och organisationens mål. Förvaltningen bedriver ett aktivt arbetsmiljöarbete och har verktyg för förändringsledning. Förvaltningen tillämpar ett strukturerat arbetssätt för kompetensutveckling och ledarskapet främjar en kultur av förändring och nytänkande där medarbetarna är delaktiga i utvecklingsarbetet.

Analys

Förvaltningen bedömer att servicenämndens mål kommer att uppfyllas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska utifrån kompetensutvecklingsplan för 2021 genomföra utvecklingsinsatser för chefer och medarbetare i syfte att nå de långsiktiga målen i kompetensförsörjningsplanen.	2021-01-01	2021-12-31	
 Förvaltningen ska utvärdera ledarskapet mot ledarskapsidén och genomföra aktiviteter som stärker cheferna i förändringsledning	2021-01-01	2021-12-31	

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Periodens utfall

(mnkr)	Utfall Jan-Aug 2021		
Resultat per verksamhetsområde (mnkr)	Intäkter	Kostnader	Netto
Nämnd och administration	1,3	37,6	-36,3
Lön och pension	36,4	28,5	7,9
Upphandling	29,9	25,5	4,4
Ekonomi	50,8	39,3	11,5
Kontaktcenter	37,7	28,4	9,3
Rekrytering	9,8	8,5	1,3
Lokalplanering	7,7	6,3	1,3
Avskrivningar och internränta	0,0	0,8	-0,8
Resultat före bokslutsdisposition	173,5	174,9	-1,4

Årsprognos driftsbudget

(mnkr)	Budget 2021	Bokfört tom augusti	Prognos 2021	Budget avvikelse
Nämndens anslag				
Kostnader	256,2	174,9	262,8	-6,6
Varav avskrivningar och internränta	1,2	0,8	1,2	0,0
Intäkter	256,2	173,5	259,2	3,0

(mnkr)	Budget 2021	Bokfört tom augusti	Prognos 2021	Budget avvikelse
Nettoreultat före resultatdisposition	0,0	-1,4	-3,6	-3,6
Ingående resultatfond	6,6		6,6	0
Utgående resultatfond	6,6		3,0	-3,6
Budget och resultat efter resultatdisposition	0,0	-1,4	0,0	0,0

Budgeten består av förväntade stadsinterna intäkter om 256,2 mnkr vilka avser försäljning av tjänster inom löne- och ekonomiadministration, upphandlingsverksamhet, kontaktcenterverksamhet, gemensam växel, rekryteringstjänster samt lokalplanering.

För året prognostiseras underskott om 3,6 mnkr före resultatdispositioner och en budget i balans efter resultatdispositioner. Resultatfonden uppgår till 6,6 mnkr varav 3,6 mnkr nyttjas för strategiska satsningar. De strategiska satsningarna innehåller bl.a. införande av nytt ärendehanteringssystem samt bemötande- och coachinginsatser.

Årsprognos per verksamhet

(mnkr)	Buget 2021		Prognos 2021		
	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Budget avvikelse
Nämnd och administration	0,0	53,9	1,3	60,1	-4,9
Lön och pension	52,6	41,6	53,2	41,6	0,6
Upphandling	47,4	39,6	45,2	37,4	0,0
Ekonomi	75,5	57,8	76,5	57,8	1,0
Kontaktcenter	54,9	41,0	54,7	41,8	-1,0
Rekrytering	14,0	11,5	16,5	13,3	0,7
Lokalplanering	11,8	9,6	11,8	9,6	0,0
Avskrivningar och internränta	0,0	1,2	0	1,2	0,0
Resultat före bokslutsdisposition	256,2	256,2	259,2	262,8	-3,6
Ingående resultatfond					6,6
Årets förändring av resultat fond				-3,6	-3,6
Utgående resultatfond					3,0
Resultat efter bokslutsdisposition	256,2	256,2	259,2	259,2	0,0

Budgetkommentar per verksamhetsområde

Nämnd och administration

I nämnd och administration ingår kostnader och intäkter för nämnd, förvaltningschef och stab, administrativa avdelningen samt för förvaltningens gemensamma kostnader som t.ex. lokalkostnader, IT, telefoni och företagshälsovård. Här bokförs också kostnader av engångskaraktär såsom vissa större utbildningsinsatser samt utvecklingsprojekt som

finansieras med medel ur resultatfonden.

Verksamheten prognostiserar ett nettounderskott om 4,9 mnkr före överföring till resultatfond, när utvecklingskostnaderna är medräknade. Det ger ett nettounderskott om 1,3 mnkr efter finansiering av utvecklingskostnaderna från resultatfond. Underskottet beror främst på ett ombyggnadstillägg för ny lokal. Serviceförvaltningen skriver i år av en större del av kostnaden för planerad hyresgäst Anpassning för att jämna ut hyreskostnaderna under hyresperioden.

Verksamheten planerar en resultatöverföring från fonden om 3,6 mnkr som avser utvecklingsinsatser som nytt ärendehanteringssystem, bemötande och coaching. Insatserna ingår ej i nämndens driftsbudget utan kommer finansieras av den ingående resultatfonden.

Lön och pension

Verksamheten prognostiserar ett nettoöverskott om 0,6 mnkr. Överskottet avser ökade intäkter för manuella registrerade underlag, sent inkomna underlag samt omkonteringar och rättningar. Verksamhetens intäkter är jämna och förutsägbara över året men uppstår tillägg som t.ex. extra utbetalningar får det påverkan på årsprognosen. I nettoresultatet finns en negativ avvikelse mot budget som beror på att löneskulderna är färre än budgeterat.

Upphandling och inköp

Verksamheten prognostiserar ett nollresultat.

Intäkter för uppdragsupphandlingar prognostiseras att minska med 2,2 mnkr. Intäktsbortfallet möts med lägre personalkostnader om 2,2 mnkr. Både intäkter och kostnader minskar pga. hög personalomsättning. Då upphandlare är en bristkompetens är det utmanade att hitta rätt kompetens till rätt löneläge och rekryteringarna tar därmed lång tid.

Kontaktcenter

Verksamhetsområdet prognostiserar ett nettounderskott om 1,0 mnkr. Underskottet avser dels ökade personalkostnader om 0,8 mnkr och minskade intäkter om 0,2 mnkr. Verksamheten planerar att tillsätta resurser för att möta en högre efterfrågan och för att uppnå angivna servicenivåer främst inom svarsgrupperna Äldre direkt och Parkering. Intäkternas minskning är en effekt av att färre samtal kan tas emot då ärendena har blivit mer komplexa och därmed tar längre tid. Med ökad efterfrågan och ärendekomplexitet har verksamheten inte nått upp till överenskommen servicenivå då medborgarna möts av långa telefonköer. De resurser som planeras tillsättas ska hjälpa verksamheten att bredda kompetensen så att handläggare kan svara på samtliga frågor inom samma område och möjliggöra att fler ärenden kan tas emot och hanteras.

Ekonomi

Verksamheten prognostiserar ett nettoöverskott om 1,0 mnkr. Överskottet beror på ökade intäkter.

För hyresadministrationen är fortfarande antalet administrerade avtal rekordlåg, men mängden supportärenden verksamheten hanterar har inte minskat under året, snarare tvärtom. Under augusti har dock volymen av skapade avtal börjat vända uppåt. Detta är positivt då det kan innebära att inflyttningen i stadens vård och omsorgsboenden sakta normaliseras igen. Det skulle innebära att minskningen av volymer i hyresadministrationens bastjänst fortfarande genererar ett underskott, men sannolikt något mindre än befarat i tertialrapport 1.

Inom leverantörsreskontrans bastjänster ser verksamheten fortfarande en viss negativ effekt på intäkterna, framförallt beroende på minskningen av andelen betalningspåminnelser i relation till budgeterat. Inom kundreskontra ser verksamheten en ökning av vissa typer av underlag. Det gäller bland annat inkassohantering vilket sannolikt är en direkt följd av att skuldnivåerna i samhället ökat i skuggan av pandemin. Den totala volymen av kundfakturer tycks också normaliseras alltmer. Relativt stora mängder manuella kundfakturaunderlag har fortsatt komma till verksamheten under perioden vilket genererat större intäkter än budgeterat. Detta beror på att Stadsledningskontoret i samråd med verksamheten beslutade att skjuta fram datum för den obligatoriska övergången från manuella underlag till kundorder via webben från maj till september. Under sommaren har dock inflödet av de manuella underlagen sakta minskat och verksamheten räknar med att de kommer sjunka kraftigt i och med att obligatoriet träder i kraft.

Utöver ovan har verksamheten haft en större efterfrågan av tilläggstjänster än beräknat (exempelvis representationskontroll, skapade hyresavtal inom Försöks- och träningslägenheter, stöd i EU-redovisning) vilket också bidrar positivt till intäktsflödet.

Periodens volymer har inneburit att verksamheten behövt förstärka med extra resurser för att leverera enligt uppdrag. Totalt sett innebär det att prognosen är att kostnader kommer landa i närheten av budget medan intäkter sannolikt kommer generera ett överskott.

Intäktsprognosen är baserad på att samhället fortsätter öppna upp alltmer under hösten, att hyresadministrationen mycket sakta återhämtar sig samt att antalet påminnelser rör sig som förväntat i slutet av året. En fördröjning skulle innebära att prognosen behöver justeras ner.

Rekrytering

Verksamheten prognostiserar ett överskott om 0,7 mnkr. Intäkterna prognostiseras bli 2,5 mnkr högre än budgeterat då efterfrågan ökat. För att möta den högre efterfrågan förväntas personalkostnaderna öka med 1,8 mnkr. I slutet av augusti hade verksamheten tecknat avtal på 80 procent av prognostiserade intäkter. Även om efterfrågan nu varit hög finns en viss osäkerhet på hur den kommer att se ut framöver. Verksamhetens utmaning är att konstant balansera bemanning utifrån en föränderlig efterfrågan.

Lokalplanering

Verksamheten prognostiserar ett nollresultat. Inledningen av året har varit positiv med stort inflöde av nya uppdrag och än så länge finns det inga tecken på att inflödet skulle minska. Utfallet första tertiet jämfört med den periodiserade budgeten pekar mot ett litet överskott. Arbetsbelastningen är hög vilket innebär att verksamheten är sårbar. Det kan bli aktuellt att nyrekrytera om efterfrågan fortsatt är hög.

Resultatenheter

Serviceutskottet är definierad som en resultatenhet. Av resultatfonden om 6,6 mnkr planeras 3,6 mnkr att finansiera strategiska utvecklingssatsningar. De strategiska satsningarna innehåller bl.a. införande av nytt ärendehanteringssystem och coaching insatser.

Resterade resultatfond om prognostiserade 3,0 mnkr från 2021 föreslås föras över till nästa räkenskapsår.

Investeringar

Serviceämnden har tilldelats 1,0 mnkr i investeringsplan. Under 2021 beräknas 1,0 mnkr nyttjas för tilläggsanskaffningar i form av inventarier. Den största delen av investeringen avser möbler för att bättre anpassa lokalerna för verksamhetens krav.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Omslutningsförändringar

Budgetjusteringar

Medel för lokaländamål

Analys av balansräkning

Balansräkningen beskriver nämndens tillgångar och skulder per 2021-08-31. Balansräkningen redovisas i bilaga 2.

Tillgångar

Balansräkningen visar tillgångar om 69 207 768 kr. Av omslutningen avser 2 579 579 kr anläggningstillgångar som till största del är inventarier. Omsättningstillgångarna uppgår till 66 628 189 kr och avser i huvudsak interna kundfordringar. Kundfordringar uppgår till 39 315 472 kr. Förutbetalda kostnader samt upplupna intäkter uppgår till 20 361 467 kr. Vidare finns diverse kortfristiga fordringar om 6 951 249 kr som främst avser ingående moms.

Jämförelse med föregående år

I jämförelse med motsvarande period 2020 har tillgångarna ökat med 914 558 kr. Den största ökningen avser kundfordringar om 3 998 893 kr. Ökningen beror på att serviceämnden fakturerade för Kontaktcenter tjänster i slutet av augusti 2021 jämfört med mitten av augusti 2020. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har minskat med 2 685 825 kr jämfört med samma period förra året. Minskningen beror på att serviceämnden till skillnad från föregående år inte har mottagit faktura för lokalhyreskostnader kvartal 3.

Skulder och eget kapital

Skulder och eget kapital uppgår till 69 207 768 kr. Kortfristiga skulder uppgår till 9 517 676 kr varav leverantörsskulderna uppgår till 7 330 240 kr. Upplupna kostnader uppgår till 1 484 586 kr och avser löner, IT-kostnader, telefoni m.m.

Jämförelse med föregående år

I jämförelse med föregående år har skulderna ökat med 914 558 kr. Ökningen avser främst leverantörsskulder om 1 927 872 kr. Tillskillnad från 2020 har serviceämnden en leverantörsskuld på hyreskostnaderna för kvartal 2. Ökningen avser också flertalet fakturor 2021 som är under utredning.

Skulden för upplupna löner har minskat med 1 300 508 kr jämfört med föregående år. Skillnaden beror på att servicenämnden hade en skuld 2020 som avsåg årets lönerrevision som ej var reglerad i tertial 2.

Eget kapital uppgår till 59 690 092 kr och har ökad med 785 579 kr i jämförelse med samma period föregående år.

Övrigt

Intern kontroll

Förvaltningen har genomfört internkontroll enligt plan och inga väsentliga avvikelser har identifierats under året.

Den externa revisionen har granskat serviceförvaltningens behörigheter och attesthantering i Agresso samt förvaltningens intäktsprocess. Enligt de utkast förvaltningen har fått från revisionen har förvaltningen uppfyllt samtliga punkter som granskats.

Noterade mindre avvikelser

Uppföljningen påvisar att kontroller sker enligt plan, men att dokumentation av gjord kontroll inom ett par områden behöver förbättras. Detta bland annat gällande kontroll vid rättning av fakturaunderlag och vid uppföljning av förvaltningens egna avtal.

Förvaltningens hanteringsanvisningar behöver uppdateras med anledning av att förvaltningens samtliga verksamheter inför ett nytt ärendehanteringssystem. Uppdateringen av hanteringsanvisningarna har påbörjats och kommer vara färdigt under hösten.

Rutiner för avtalsuppföljning av förvaltningens lokala avtal, samt dokumentation av gjord avtalsuppföljning, behöver tas fram och implementeras. Arbete för detta är planerat och pågår.

Förvaltningen har under perioden januari-juli stadigt ökat andelen inköp som sker via inköpssystem. Under perioden har 59 procent av inköpen skett via inköpssystem och i juli månad är andelen 83 procent. Arbete med att lägga in förvaltningens lokala avtal i inköpssystemet pågår vilket kommer att innebära möjlighet till ökad andel inköp via inköpssystem.

Särskilda redovisningar

Agenda 2030

Servicenämnden är inte utsedd av kommunstyrelsen som målsvarig för något av de 17 målen i Agenda 2030. Förvaltningen har under året arbetat för att bidra till stadens prioriterade områden för hållbarhetsarbetet som är ökad jämställdhet, öka den sociala inkluderingen, minskad ojämlikhet och minskad klimatpåverkan.

Genom att uppfylla kraven i stadens miljöprogram bidrar förvaltningen till de globala om hållbar konsumtion och produktion samt bekämpa klimatförändringarna.

Förvaltningen bidrar till mål nummer 10 om minskad ojämlikhet. Ett jämlikt samhälle bygger på principen om allas lika rättigheter och möjligheter och genom förvaltningen får invånare

lättillgänglig service och information gällande i frågor gällande god man, förvaltare och förmyndare. Förvaltningen erbjuder information till familjer, anhöriga eller andra intressenter om vilka insatser staden kan erbjuda för den med funktionsnedsättning.

Beställningscentralen för persontransporter har under året skapat förutsättningar för att bibehålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet för invånare med en viss typ av biståndsbeslut. Stadens alla beställningar av persontransporter hanteras av förvaltningen.

Förvaltningen bidrar även till att öka den sociala inkluderingen genom att sysselsättningsbefrämjande krav ställs i upphandlingar.

Jämställdhet

Årligen genomförs en analys "Index bra arbetsgivare" där ett delindex gäller jämställdhet. Delindex Jämställdhet beräknas utifrån skillnaden mellan män och kvinnor avseende andelen heltidsanställda, långtidssjukfrånvaro och andelen chefer i förhållande till andelen anställda. Förvaltningen har förbättrat sitt resultat sedan tidigare år med 8 punkter avseende jämställdhet (index 88). Av förvaltningens anställda är 84 procent kvinnor och 75 procent av cheferna är kvinnor. En förbättring sedan tidigare år. Männen är fortsatt långtidssjukskrivna i lägre omfattning än kvinnor. Båda grupperna är heltidsanställda i hög utsträckning.

Förvaltningen står inför att förändra nyttjandet av de egna lokalerna och införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt. I samband med detta arbete har en analys om detta påverkar jämställdheten gjorts.

Att ha ett barnrättsperspektiv vid varje beslut eller åtgärd som rör barn är att beakta att dess rättigheter enligt barnkonventionen tas tillvara. Förvaltningen arbetar med att säkerställa att krav som ställs i de centralupphandlingar som berör stadens förskolor följer kemikalieplanen och kemikaliesmart förskola.

Förvaltningen ger via Kontaktcenter information och vägledning som underlättar för vårdnadshavare att välja val av förskola och skola, samt om regelverk och fakturafrågor. Informationen omfattar även vad som gäller för barn med funktionsnedsättning om deras rättigheter, stadens utbud av resurser och serviceformer.

Nationella minoriteters rättigheter

Inom verksamhetsområde Kontaktcenter finns krav om kunskap gällande nationella minoriteter som en del av ordinarie introduktion vid nyanställning. Vid rekrytering av servicehandläggare är det ett ska-krav att kunna engelska och meriterande om den sökande kan finska, samiska eller meänkieli. Kontaktcenter har under året haft möjlighet att ge service på finska, och även erbjuda service via telefon på arabiska, turkiska och spanska.

Konsekvenser av covid-19-pandemin

Majoriteten av förvaltningens medarbetare arbetar fortsatt hemifrån och möten, workshops, kundmöten, referensgruppsmöten med mera genomförs med hjälp digitala verktyg. Den digitala mognaden har ökat generellt, vilket är en positiv effekt som förvaltningen kommer att bibehålla. Förvaltningen kan i vissa fall se ett behov av andra typer av digitala mötesverktyg.

Ett antal medarbetare är schemalagda för att hantera de arbetsuppgifter som kräver att man är på plats, exempelvis posthantering, viss intygshantering, utskrifter och fysisk arkivering. Alla

processer och system kan tyvärr inte hanteras på distans, utan speciellt Kontaktcenters tekniska enhets medarbetare måste fortsatt arbeta på kontoret. Att jobba mobilt hemifrån medger inte heller all funktionalitet till nytta för invånarna vilket bör utredas vidare om hemarbetet fortsätter.

Pandemin har under perioden fortsatt att påverka inflödet av ärenden inom Kontaktcenter och servicen har anpassats därefter. Andelen serveringstillstånd har märkbart minskat mot tidigare år och trafik- och parkeringsärenden har ökat. Speciellt gäller detta andelen ärenden angående vårdtillstånd för parkering som utfärdas för sjukvårdspersonal. Kontaktcenter har fått överta utfärdandet av vårdtillstånden och kunnat effektivisera och göra processen mer rättssäker och lättare att följa upp för parkeringsvakterna.

Pandemins påverkan på lokalplanerings verksamhet har varit mycket liten. En framtida effekt av pandemin kan konstateras på behovet av framförallt administrativa lokaler, något som redan påverkar verksamheten. Flera förvaltningar har redan börjat se över sitt framtida behov av administrativa lokaler med flexibla och yteffektiva lösningar som exempelvis aktivitetsbaserade kontor.

Under perioden har verksamhetsområde ekonomi, till skillnad från tidigare år, inte haft någon avmattning av volymer och antal ärenden utan det har varit högt tryck i samtliga processer. Särskilt har antalet inkassoärenden stuckit ut. Stadens inkassobolag har också haft mycket att göra, vilket bidragit till att det i vissa fall tagit tid att få återkoppling i ärenden. Sannolikt är detta en följd av det allmänna ekonomiska läget i efterdyningarna av pandemin där samhällets skuldnivåer för privatpersoner ökar. Inom hyresadministrationen har verksamheten under perioden och särskilt från juni och framåt sett att volymerna av skapade avtal ökat alltmer. Detta är positivt då det tyder på en försiktig återgång till ett mer normalt läge i stadens vård- och omsorgsboenden. Det brukar generellt även vara högt tryck på supporten för hyresadministrationen på grund av lägre bemanning i staden, men i år har det varit extra mycket. En effekt av ovan volymökningar har varit att verksamheten periodvis inte kunnat hålla vissa ledtider under sommaren. Under augusti har dock läget normaliserats och verksamheten håller åter samtliga ledtider.

Centrala materialfunktionen

Verksamhetsområde upphandling och inköp har arbetat med inköp av skyddsmaterial och varit involverade på olika sätt i den centrala materialfunktionen som satts upp för staden, till exempel genom inköp, support till beställare samt skapande av leveransfiler för leverans av skyddsmaterial i enlighet med beställningar. Administrativa avdelningen har även under hösten fortsatt bedriva en distributionscentral för att lagrhålla och distribuera skyddsmaterial till stadens verksamheter. Omfattningen har minskat och anpassning av antalet medarbetare har gjorts. Planering pågår för att avyttra förvaltningens distributionscentral vid årsskiftet.

Övrigt

Servicenämnden

Uppföljning av budget 2021 - Tertialrapport 2 per den 31 augusti

Kostnader och intäkter (-) för strategiskt viktiga projekt eller projekt över 50 mnr som ej är investeringar

Mnr	Ack. t.o.m. 2020		2021				2022				2023				2024			
	(1) Kostnad	(2) Intäkt (-)	Budget		Prognos		Plan		Prognos		Plan		Prognos		Plan		Prog	
			(3) Kostnad	(4) Intäkt (-)	(5) Kostnad	(6) Intäkt (-)	(7) Kostnad	(8) Intäkt (-)	(9) Kostnad	(10) Intäkt (-)	(7) Kostnad	(8) Intäkt (-)	(9) Kostnad	(10) Intäkt (-)	(7) Kostnad	(8) Intäkt (-)	(9) Kostnad	
Projekt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Vid behov kan egna delsummeringar för grupper av projekt infogas. OBS att summaformeln kan behöva ändras.

1 och 2 Ackumulerad kostnad resp. intäkt t.o.m. 2020 för projektet.

11 och 12 Totalt beslutad/beviljad kostnad resp. intäkt för projektet.

15 och 16 Datum projektet skall starta resp. avslutas enligt beslutet.

17 och 18 Prognos för projektets start- resp. slutdatum. Avvikelse från beslutade (15 resp. 16) datum skall förklaras.

Innehållet i blanketten skall analyseras och kommenteras i tjänsteutlåtandet.

Avvikelse gentemot budget eller totalt beslutad kostnad resp. intäkt skall speciellt kommenteras med angivelse av dess orsak samt vidtagen åtgärd.

Prognos	2025				Total							
	Plan		Prognos		Beslutat		Prognos		Beslutat		Prognos	
	(7) Kostnad	(8) Intäkt (-)	(9) Kostnad	(10) Intäkt (-)	(11) Total intäkt	(12) Total kostnad	(13) Total intäkt	(14) Total kostnad	(15) Start- datum	(16) Avslutn. datum	(17) Start- datum	(18) Avslutn. datum
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				

Servicenämnden

Uppföljning av budget 2021 - Tertialrapport 2 per den 31 augusti

Resultatenhetens namn (Intraprenader anges särskilt)	Resultat- enheternas bruttobudget 2021	Varav 5 % av resultat- enheternas bruttobudget 2021	Resultat- enheternas resultat från 2020 Överskott (-) Underskott (+)	Beräknat resultat 2021 (exkl. resultatfond) Överskott (-) Underskott (+)	Beräknad ackumulerad resultatöverföring till 2022 Överskott (+) Underskott (-)
tkr	2	3	4	5	6
1 Servicenämnden	256 200	12 810	-6 652	3 600	3 052
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			
		0			

Resultatenhetens namn (Intraprenader anges särskilt) tkr 1	Resultat- enheternas bruttobudget 2021 2	Varav 5 % av resultat- enheternas bruttobudget 2021 3	Resultat- enheternas resultat från 2020 Överskott (-) Underskott (+) 4	Beräknat resultat 2021 (exkl. resultatfond) Överskott (-) Underskott (+) 5	Beräknad ackumulerad resultatöverföring till 2022 Överskott (+) Underskott (-) 6
Summa resultatenheter	256 200	0 0 0 0 0 	-6 652	3 600	3 052

Ackumulerad resultatöverföring till 2022 % MAX 10 %	10 % av resultat- enheternas bruttobudget 2021	Årets resultat- överföring % MAX 5 %
1,2%	25 620	-1,4%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%

Akkumulerad resultatöverföring till 2022 % MAX 10 %	10 % av resultat- enheternas bruttobudget 2021	Årets resultat- överföring % MAX 5 %
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
0,0%	0	0,0%
	25 620	

Uppföljning av resultatenheter

Anvisningar för ifyllande av blankett Resultatenheter

- 1) Resultatenhetens namn (intraprenader skall särskilt anges).
- 2) Resultatenhetens bruttobudget t.ex. beräknad ersättning (anges i tkr).
- 3) Här anges belopp som motsvarar 5 % av enhetens bruttobudget (anges i tkr).
- 4) Summan ska överensstämma med resultatenheternas resultat i bokslutet
- 5) Avser hela resultatet (100 % exkl. resultatfond).
- 6) Resultatenheterna ska föra över sitt resultat till följande år, både över- och underskott, som uppkommit till följd av enhetens eget handlande med maximalt 5% av enhetens bruttobudget för året
Resultatfonden får ha ett överskott med motsvarande maximalt 10 % av enhetens bruttobudget, vid underskott gäller 5 %.

Om blanketten inte räcker till kan flera rader infogas i tabellen. Kopiera formeln i kolumn 3.

Servicenämnden

Uppföljning av budget 2021 - Tertialrapport 2 per den 31 augusti

Prognos (mnkr)	<i>Utfall 2020</i>	<i>VP 2021</i>	<i>Avvikelse</i>	<i>Prognos 2021</i>	<i>Prognos 2022</i>	<i>Prognos 2023</i>
Inventarier och maskiner	0,6	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0

Servicenämnden

Uppföljning av budget 2021 - Tertialrapport 2 per den 31 augusti

Ansökan om medel för avveckling/omstrukturering av lokaler

Ansökan i särskild beslutskläm och begärd budgetjustering.

Uppgiftslämnare: _____

För varje lokal skall anges: <i>adress fastighetsbeteckning fastighetsägare och ev. objektsnamn</i>	Area kvm	Löptid för kontraktet t.o.m. (datum) samt uppgift om ev. upp- sägning	Tidpunkt då lokal återlämnas till värden eller ändras	Årshyra kr	Medel som sökts för avveckling eller omstruk- turering kr	Beskrivning av vad det sökta beloppet avser	Förändring beskriven i lokalför- ningsplane
							Ja

gen är i rj- en	Övriga kommentarer
Nej	

Budgetavräkning - Stadsdelsförvaltning

Period: 202101-202108

Förvaltning: 190

Kr

	Nämndens budget inkl budgetjust.	Nämndens utfall	Avvikelse
Drift och underhåll	0,00	0,00	0,00
Avskrivningar	0,00	0,00	0,00
Internränta	0,00	0,00	0,00
Kostnader	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens intäkter	0,00	0,00	0,00
Intäktsförd investeringsinkomst	0,00	0,00	0,00
Intäkter (-)	0,00	0,00	0,00
Summa drift	0,00	0,00	0,00

Investeringsplan			
Utgifter	0,00	0,00	0,00
Inkomster (-)	0,00	0,00	0,00
Summa investering	0,00	0,00	0,00

Period 201514 är exkluderat i rapporten för att erhålla en korrekt investeringsplan.

Budgetavräkning - Fackförvaltning (med och utan investeringar)

Period: 202101-202108

Förvaltning: 190

Kr

	Nämndens budget inkl budgetjust.	Nämndens utfall	Avvikelse
Drift och underhåll	255 000 000,00	174 123 589,36	80 876 410,64
Avskrivningar	1 100 000,00	766 471,38	333 528,62
Internränta	100 000,00	9 992,60	90 007,40
Kostnader	256 200 000,00	174 900 053,34	81 299 946,66
Verksamhetens intäkter	-256 200 000,00	-173 466 050,01	-82 733 949,99
Intäktsförd investeringsinkomst	0,00	0,00	0,00
Intäkter (-)	-256 200 000,00	-173 466 050,01	-82 733 949,99
Summa drift	0,00	1 434 003,33	-1 434 003,33

Investeringsplan			
Utgifter	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00
Inkomster (-)	0,00	0,00	0,00
Summa investering	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00

Exploateringsinkomster (budgeterade)	0,00	0,00	0,00
Investering netto inklusive exploateringsinkomster	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00

Försäljningsbeting	0,00	0,00	0,00
---------------------------	-------------	-------------	-------------

Period 201514 är exkluderat i rapporten för att erhålla en korrekt investeringsplan.

Balansräkning

Period: 202100-202108

Förvaltning: 190

	IB 202100	Förändring 202101-202108	Externt
Anläggningstillgångar	3 346 050,67	-766 471,38	2 579 579,29
12 Maskiner och inventarier	3 346 050,67	-766 471,38	2 579 579,29
Omsättningstillgångar	48 368 845,24	18 259 343,33	7 204 510,67
15 Kundfordringar	25 214 406,00	14 101 066,00	4 335,04
16 Diverse kortfristiga fordringar	17 774,00	6 933 475,37	6 951 249,38
17 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	23 136 665,24	-2 775 198,04	248 926,25
Summa Tillgångar	51 714 895,91	17 492 871,95	9 784 089,96
Eget kapital	-41 967 523,57	-17 722 568,70	-53 038 622,04
20 Eget kapital	-41 967 523,57	-17 722 568,70	-53 038 622,04
Avsättningar	0,00	0,00	0,00
Långfristiga skulder	0,00	0,00	0,00
Kortfristiga skulder	-9 747 372,34	229 696,75	-3 097 818,59
24 Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	-21 185,00	21 185,00	0,00
25 Leverantörsskulder	-3 814 031,81	-3 516 208,04	-1 480 731,85
26 Moms och särskilda punktskatter	0,00	-702 849,90	-702 849,90
29 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-5 912 155,53	4 427 569,69	-914 236,84
Summa Skulder & Eget kapital	-51 714 895,91	-17 492 871,95	-56 136 440,63

Balansräkning

Period: 202100-202108

Förvaltning: 190

	IB 202100	Förändring 202101-202108	Externt
Ekonomichefens underskrift	_____	_____	den
Handläggarens underskrift	_____	_____	den

Kr

UB 202108

Stadens bolag	Internt	Totalt
0,00	0,00	2 579 579,29
0,00	0,00	2 579 579,29
2 253 170,42	57 170 507,48	66 628 188,57
536 378,96	38 774 758,00	39 315 472,00
0,00	-0,01	6 951 249,37
1 716 791,46	18 395 749,49	20 361 467,20
2 253 170,42	57 170 507,48	69 207 767,86
0,00	-6 651 470,23	-59 690 092,27
0,00	-6 651 470,23	-59 690 092,27
0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00
-5 792 987,00	-626 870,00	-9 517 675,59
0,00	0,00	0,00
-5 792 987,00	-56 521,00	-7 330 239,85
0,00	0,00	-702 849,90
0,00	-570 349,00	-1 484 585,84
-5 792 987,00	-7 278 340,23	-69 207 767,86

Resultaträkning

Period: 202101-202108

Förvaltning: 190

Kr

	Externt	Stadens bolag	Internt	Totalt
Verksamhetens intäkter (-)	-1 753 154,64	-2 278 614,63	-169 434 280,74	-173 466 050,01
30 Försäljning av varor, material	0,00	0,00	0,00	0,00
32 Övriga avgifter	-271 854,00	-2 278 600,05	-165 985 691,77	-168 536 145,82
35 Bidrag	-1 477 010,00	0,00	-331 536,36	-1 808 546,36
36 Försäljning av verksamheter och entreprenader	-4 270,00	0,00	-3 116 976,00	-3 121 246,00
37 Försäljning av exploateringsfastigheter	-20,64	-14,58	-76,61	-111,83
Verksamhetens kostnader (+)	118 658 611,47	11 212 380,09	44 250 976,12	174 121 967,68
40 Inköp av anläggningstillgångar och finansiella omsättningstillgång	6 996,84	0,00	0,00	6 996,84
46 Köp av huvudverksamhet	0,00	0,00	0,00	0,00
49 Kostnader att fördela	0,00	0,00	0,00	0,00
50 Löner och arvoden	97 855 404,79	0,00	772 425,00	98 627 829,79
51 Löner ej arbetad tid	1 576 523,59	0,00	0,00	1 576 523,59
54 Kostnader för naturaförmåner	0,00	0,00	0,00	0,00
55 Kostnadsersättningar	8 325,04	0,00	0,00	8 325,04
56 Sociala och andra avgifter enligt lag och avtal	0,00	0,00	41 211 899,47	41 211 899,47
57 Pensionskostnader	3 095,00	0,00	0,00	3 095,00
60 Lokal- och markhyror	0,00	9 715 558,06	0,00	9 715 558,06
61 Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader	506 698,71	532 377,00	0,00	1 039 075,71
62 Bränsle, energi och vatten	41 400,00	695 912,75	0,00	737 312,75
63 Hyra/leasing av anläggningstillgångar	1 735 709,00	0,00	0,00	1 735 709,00
64 Förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial	450 577,56	0,00	7 236,50	457 814,06
65 Kontorsmateriel och trycksaker	250 235,12	0,00	0,00	250 235,12
68 Tele- och IT-kommunikation samt postbefordran	2 724 692,24	168 955,28	0,00	2 893 647,52
70 Kostnader för transporter, frakt och resor	129 934,51	0,00	0,00	129 934,51
71 Representation	67 800,76	0,00	0,00	67 800,76
72 Annonser, reklam och information	73 529,82	0,00	0,00	73 529,82
73 Försäkringar och riskkostnader	91 728,03	99 577,00	10,00	191 315,03
74 Övriga främmande tjänster	9 804 022,87	0,00	4 169 596,65	13 973 619,52
76 Diverse kostnader	3 331 937,59	0,00	-1 910 191,50	1 421 746,09

Resultaträkning

Period: 202101-202108

Förvaltning: 190

Kr

	Externt	Stadens bolag	Internt	Totalt
Verksamhetens nettokostnader	116 905 456,83	8 933 765,46	-125 183 304,62	655 917,67
Avskrivningar (+)	766 471,38	0,00	0,00	766 471,38
79 Avskrivningar	766 471,38	0,00	0,00	766 471,38
Skatteintäkter (-)	0,00	0,00	0,00	0,00
Generella stadsbidrag och utjämning (-)	0,00	0,00	0,00	0,00
Verksamhetens resultat	117 671 928,21	8 933 765,46	-125 183 304,62	1 422 389,05
Finansiella intäkter (-)	0,00	0,00	0,00	0,00
Finansiella kostnader (+)	1 621,68	0,00	9 992,60	11 614,28
85 Finansiella kostnader	1 621,68	0,00	9 992,60	11 614,28
Resultat efter finansiella poster	117 673 549,89	8 933 765,46	-125 173 312,02	1 434 003,33
Extraordinära poster	0,00	0,00	0,00	0,00
Årets resultat	117 673 549,89	8 933 765,46	-125 173 312,02	1 434 003,33

Ekonomichefens underskrift

den

Handläggarens underskrift

den

Anläggningsinformation	10 Immateriella anläggningstillgångar	11 Mark, byggnader och tekniska anläggningar exkl. 117x	12 Maskiner och inventarier	13 Finansiella anläggningstillgångar	
Förvaltning: 190					Kr
Information från Huvudboken					
IB Anskaffningsvärden	0,00	0,00	17 143 905,45		0,00
Periodens förändring (anskaffning)	0,00	0,00	0,00		0,00
UB Anskaffningar	0,00	0,00	17 143 905,45		0,00
IB Avskrivningar	0,00	0,00	-13 797 854,78		0,00
Periodens förändring (avskrivning)	0,00	0,00	-766 471,38		0,00
UB Avskrivningar	0,00	0,00	-14 564 326,16		0,00
Summa bokfört värde	0,00	0,00	2 579 579,29		0,00
Summa förändring i Huvudbok	0,00	0,00	-766 471,38		0,00
Information från Anläggningsreskontran					
Aktivering	0,00	0,00	0,00		0,00
Övrigt	0,00	0,00	0,00		0,00
Extraordinär avskrivning	0,00	0,00	0,00		0,00
Manuell avskrivning	0,00	0,00	0,00		0,00
Automatisk avskrivning	0,00	0,00	-766 471,38		0,00
Ändra dimension från	0,00	0,00	0,00		0,00
Ändra dimension till	0,00	0,00	0,00		0,00
Historiska anläggningar *	0,00	0,00	0,00		0,00
Tillägg	0,00	0,00	0,00		0,00
Omgruppering från	0,00	0,00	0,00		0,00
Omgruppering till	0,00	0,00	0,00		0,00
Reversering	0,00	0,00	0,00		0,00
Försäljning	0,00	0,00	0,00		0,00
Utrangering	0,00	0,00	0,00		0,00
Överför till, aktiveringstransaktion	0,00	0,00	0,00		0,00

Överförs från	0,00	0,00	0,00	0,00
Överförs till	0,00	0,00	0,00	0,00
Omvärdering	0,00	0,00	0,00	0,00
Uppskrivning	0,00	0,00	0,00	0,00
BFV-avrundning	0,00	0,00	0,00	0,00
Summa förändringar i Anläggningsreskontran	0,00	0,00	-766 471,38	0,00

Diff HB (förändring bokfört värde) och ANL (förändringar)	0,00	0,00	0,00	0,00
--	-------------	-------------	-------------	-------------

Specifikation nedskrivna anläggningar

Summa nedskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00
-----------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------

0,00
0,00
0,00
0,00
0,00

0,00

0,00

0,00

Anläggnings- och rörelsekapital

Kr, Period: 202101-202108

Förvaltning: 190

Ingående balans anläggnings- och rörelsekapital 41 967 523,57**Drift**

Intäkter -173 466 050,01

Kostnader 174 900 053,34

Summa 1 434 003,33**Investering**

Inkomster 0,00

Utgifter 0,00

Summa 0,00**Totalt 1 434 003,33****Stadskassans konto**

Externa inbetalningar 164 523 199,02

Interna inbetalningar 0,00

Externa utbetalningar -38 248 300,02

Interna utbetalningar -145 431 471,03

Summa -19 156 572,03

Fordran/skuld stadskassan -17 722 568,70

Årets förändring av resultatfond 0,00

Årets förändring av anläggnings- och rörelsekapital -17 722 568,70*(motsvarar årets förändring av eget kapital - bokförs konto 8901 & 2021)***Utgående balans nämndens anläggnings- och rörelsekapital 59 690 092,27**

Kontokontroller

Kr, Period: 202101-202108

Förvaltning: 190

Stadkonto Belopp

Kontroll konto 49xx

4901	Preliminärt kostnadsförda fakturor	0,00
	Drift - SUMMA Konto 49xx	0,00
	Investering - SUMMA Konto 49xx	0,00

Kontroll Motpart 9* (förvaltningsinterna motparter)

	SUMMA Motpart 9* i BR (1-2)	0,00
	SUMMA Motpart 9* i RR (drift)	0,00
	SUMMA Motpart 9* i RR (inv)	0,00

Kontroll Motpart 1990

	SUMMA Motpart 1990	0,00
--	---------------------------	-------------

Kontroll VT HC & UU

	SUMMA BR	0,00
	SUMMA RR	0,00

Kontroll konto 90xx-98xx

9041	Internränta	-9 992,60
9043	Överföring mot annan förvaltning än finansförv	53 060,87
9047	Nystartsjobb	0,00
9052	PF	-42 383 667,86
9055	LISA-löner	-103 090 871,44
9057	Uttag kompetenskonto, lönedel	0,00
SUMMA Konto 904x och 905x		-145 431 471,03

SUMMA Konto 90xx (ej 905x) 0,00

9131	Personalförsäkring	0,00
9133	Avräkning internränta	0,00
9137	Uttag kompetenskonto, pf-del	0,00
9139	Nystartsjobb	0,00
9181	Ej identifierade inbetalningar	0,00
SUMMA Konto 91xx		0,00

SUMMA Konto 93xx-95xx 0,00

9894	Oidentifierade inbetalningar	0,00
9896	Kund - insättning från dagrapport	0,00
9899	Genomgångskonto kundreskontra	0,00
SUMMA Konto 96xx-98xx		0,00

9999	Felkonton övrigt	0,00
SUMMA Konto 99xx		0,00

Kontroll konto kontra stadkonto 3-9999

Summa stadkonto	-126 274 899,00
Summa konto	-126 274 899,00
SUMMA	0,00

Kontroll mot resultatrapport

Summa drift	1 434 003,33
Summa drift enligt resultatrapport	1 434 003,33
SUMMA	0,00

Kontroll aktivering & investering

Summa investeringsinkomster/utgifter	0,00
Summa aktiverat (789x)	0,00
SUMMA	0,00

Summa investeringar på 8-konto (får ej finnas) 0,00

Kontroll RR, BR och Anl.- & rör.kap

Årets resultat enligt resultaträkningen	1 434 003,33
Summa drift enligt anl. & rör.kap	1 434 003,33
SUMMA	0,00

Årets förändring av anläggnings- och rörelsekapital	-17 722 568,70
Summa bokfört på stadkonto 2021 (motp 2000-8999)	-17 722 568,70
SUMMA	0,00

Tillgångar	69 207 767,86
Skulder & Eget kapital	-69 207 767,86
SUMMA	0,00

0

Kontroll blanka koddelar

Bokfört utan motpart 0,00

Bokfört utan projekt	0,00
-----------------------------	-------------

Bokfört utan verksamhet	0,00
--------------------------------	-------------

Kontroll UB kontra IB		
------------------------------	--	--

Stadkonto	UB 202000-202014	IB 202100
12 Maskiner och inventarier	3 346 050,67	3 346 050,67
15 Kundfordringar	25 214 406,00	25 214 406,00
16 Diverse kortfristiga fordringar	17 774,00	17 774,00
17 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	23 136 665,24	23 136 665,24
SUMMA Tillgångar	51 714 895,91	51 714 895,91
201 Eget kapital, ingående värde	-42 825 491,98	-41 967 523,57
202 Årets resultat	857 968,41	0,00
SUMMA Eget kapital	-41 967 523,57	-41 967 523,57
24 Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	-21 185,00	-21 185,00
25 Leverantörsskulder	-3 814 031,81	-3 814 031,81
26 Moms och särskilda punktskatter	0,00	0,00
29 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-5 912 155,53	-5 912 155,53
SUMMA Skulder	-9 747 372,34	-9 747 372,34

Anmälan av föregående
mötesprotokoll SN 210615

7

SF 2021/85

Protokoll 5/2021

fört vid Servicenämndens sammanträde tisdagen den 15 juni 2021 kl. 09:00-09:45, Palmfeltvägen 5

Ledamöter	Anette Hellström (M) Ordförande Ingela Edlund (S) Vice ordförande Henrik Sjölander (M) Kerstin Rossipal (KD) ersätter Jan Bressler (L) Anton Jägare (S) ersätter Ann-Christine Östling (V)
Ersättare	Claes Eliason (M) Lou-Ann Wejke-Norberg (M)
Övriga närvarande	Liseloth Engelgren Avdelningschef Charlotte Goliath Förvaltningschef Mariann Hellström Avdelningschef Carina Jonsson Facklig Luis Lopez Facklig Thomas Lundberg Avdelningschef Madeleine Nordström Avdelningschef Annika Press Avdelningschef Liselotte Skoglund Avdelningschef Karin Toll Lane Avdelningschef Lykke Ask Nämndsekreterare
Justerare	Anette Hellström, Ingela Edlund
Datum för justering	2021-06-17
Paragraf	§§1-14
Sekreterare	Lykke Ask

§ 1**Val av justerare och dag för justering**

Servicenämnden utsåg vice ordförande Ingela Edlund (S) att tillsammans med ordförande Anette Hellström (M) justera dagens protokoll. Justering ska ske senast den 28 juni.

§ 2

Anmälan av protokoll från föregående möte

SF 2021/85

Beslut

Servicenämnden beslutade att lägga föregående protokoll från den 25 maj till handlingarna.

§ 3**Årsrapport 2020 för servicenämnden – Rapport från
Stadsrevisionen Nr 9, 2021**

SF 2021/219

Beslut

Servicenämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över årsrapporten.

Sammanfattning av ärendet

Stadsrevisionen har överlämnat årsrapport 2020 till servicenämnden för yttrande. I årsrapporten sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten samt lämnar rekommendationer på förbättringsåtgärder.

Sammantaget bedöms att servicenämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den samlade bedömningen är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten har varit tillräcklig. Inga väsentliga brister har noterats.

I årsrapporten lyfter stadsrevisionen vissa rekommendationer som förvaltningen kommenterar i detta tjänsteutlåtande.

Beslutsgång

Ordföranden Anette Hellström (M) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Handlingar i ärendet

- 487640 Årsrapport 2020 för SN
- SF 2021/219-1 Årsrapport för servicenämnden 2020 för yttrande

§ 4**Remiss, krav för bilar i upphandling av transporttjänster i
Stockholms stad, KS 2021/436**

Svar på remiss från Kommunstyrelsen
SF 2021/218

Beslut

Remissen besvarades med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från servicenämnden angående en remiss om krav för bilar i upphandling av transporttjänster i Stockholms stad.

Serviceförvaltningen anser att det är positivt med gemensamma upphandlingskrav av den typ som presenteras i ärendet. Serviceförvaltningen är beroende av miljöförvaltningens kompetens inom detta komplexa område, för att använda rätt kravnivå så att inte kraven blir konkurrenshämmande vid varje enskilt upphandlingsområde och vid uppföljning av dessa avtal.

Beslutsgång

Ordföranden Anette Hellström (M) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Handlingar i ärendet

- 486903 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande
- SF 2021/218-4 Bilaga, Rättsliga förutsättningar att ställa miljökrav på transporter vid upphandling

**§ 5
Deltagande i Kvalitetsutmärkelsen 2021**

SF 2021/176

Beslut

Verksamhetsområde Rekrytering deltar i Stockholms stads kvalitetsutmärkelse 2021.

Sammanfattning av ärendet

Verksamhetsområde Rekrytering avser att delta i stadens kvalitetsutmärkelse i tävlingsklassen ”andra Verksamheter”. I enlighet med stadsledningskontorets anvisningar för kvalitetsutmärkelsen ska ett skriftligt tävlingsunderlag inlämnas senast 17 maj varefter anmälan måste godkännas alternativt anmälas i respektive nämnd. Protokoll skall skickas in från nämndmöte senast 30 juni 2021.

Hela avdelningen har varit med om beslutet att delta och kommer alla att vara delaktiga i att ta fram tävlingsbidraget.

Beslutsgång

Ordföranden Anette Hellström (M) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Handlingar i ärendet

- 442827 (Godkänd - R 1) Serviceförvaltningen Rekryterings tävlingsbidrag Kvalitetsutmärkelsen 2021

§ 6**Förändring av prislista Servicenämndens tjänsteutbud
och prislista för förvaltningar 2021**

SF 2021/313

Beslut

1. Servicenämnden beslutade att revidera prislistan utifrån stadsledningskontorets nya rutin gällande akuta löneutbetalningar.
2. Tilläggshantering lön/ersättning via Agresso tas bort från serviceförvaltningens utbud.

Sammanfattning av ärendet

Den 18 maj 2021 fastställde personaldirektör och ekonomidirektör på stadsledningskontoret en ny rutin för hanteringen av akuta löneutbetalningar som innebär att Servicenämndens prislista ska revideras.

Den nya rutinen medger endast akuta löneutbetalningar via Corporate Netbank. Den hanteringen finns specificerad som tilläggshantering akut löneutbetalning via Girovision.

Beslutsgång

Ordföranden Anette Hellström (M) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Handlingar i ärendet

- 486310 (Godkänd - R 1) Tjut förändring av prislista
- 486942 Info Akut löneutbetalning_210518

§ 7
Anmälan av beslut fattade enligt delegation
SF 2021/55

Ärendet utgår, inga beslut fattade på delegation.

§ 8

Anmälan av förvaltningsgruppens protokoll 210608

SF 2021/54

Beslut

Servicenämnden beslutade att lägga protokollet från förvaltningsgruppens möte den 8 juni till handlingarna.

Handlingar i ärendet

- 496365 Protokoll Förvaltningsgrupp 2021-06-08 med tillägg

§ 9

Anmälan av månadsrapport per den sista maj

SF 2021/208

Beslut

Servicenämnden beslutade att lägga månadsrapporten till handlingarna.

Handlingar i ärendet

- 493411 Månadsrapport per den siste maj

§ 10

Anmälan av servicenämndens revisionsberättelse för år 2020

SF 2021/258

Beslut

Servicenämnden beslutade att lägga revisionsberättelsen till handlingarna.

Handlingar i ärendet

- SF 2021/258-1.1 Servicenämndens revisionsberättelse för år 2020

§ 11
**Anmälan av slutrapport - Serviceförvaltningens
intäktsmodell**

SF 2021/321

Beslut

Servicenämnden beslutade att lägga slutrapporten för
Serviceförvaltningens intäktsmodell till handlingarna.

Handlingar i ärendet

- SF 2021/321-1 Slutrapport - Serviceförvaltningens
intäktsmodell

§ 12

Anmälan av protokoll - Strategiskt råd 2021

SF 2021/318

Beslut

Servicenämnden beslutade att lägga protokollet från Strategiskt råd 2021 till handlingarna.

Handlingar i ärendet

- SF 2021/318-1 Protokoll strategiskt råd SN 210517

**§ 13
Förvaltningschefens information**

Förvaltningschefen gav en lägesrapport gällande införandet av ärendehanteringssystemet. Projektet går enligt plan och till hösten går de in i etapp tre, den sista delen av införandet.

Vidare informerades nämnden om det verksamhetsbesök som äldre- och trygghetsborgarrådet Erik Slottner (KD) nyligen gjort på Serviceförvaltningen.

**§ 14
Frågor från nämnden**

Inga frågor ställdes vid dagens sammanträde.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Kerstin Ingela Elisabeth,Edlund	2021-06-17
Karin Inger Anette,Hellström	2021-06-18
Lykke,Ask	2021-06-17